

**T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK ANABİLİM DALI**

**MİNARELERİN ‘GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ’:
İSVİÇRE’DE MİNARELERİN YASAKLANMASI ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Müberra ÖZTÜRK**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ömer ASLAN**

Ankara – 2017

**T.C.
POLİS AKADEMİSİ
GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK ANABİLİM DALI**

**MİNARELERİN ‘GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ’:
İSVİÇRE’DE MİNARELERİN YASAKLANMASI
ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Müberra ÖZTÜRK**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ömer ASLAN**

Ankara – 2017

ONAY

Müberra Öztürk tarafından hazırlanan “Minarelerin ‘Güvenikleştirilmesi’: İsviçre’de Minarelerin Yasaklanması Örneği” başlıklı bu çalışma, **18.09.2017** tarihinde yapılan savunması sonucunda (oybirliği/~~oyçokluğu~~) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası Güvenlik Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

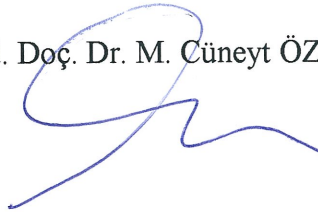
Yrd. Doç. Dr. Ömer ASLAN

Yrd. Doç. Dr. Salih Zeki HAKLI

Yrd. Doç. Dr. M. Cüneyt ÖZŞAHİN

TELİF HAKLARI BEYANNAMESİ

GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardımcıya başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlardan her seferinde yollama yaparak yararlandığımı belirtir; bunu şerefimle beyan ederim.

Enstitü veya başa herhangi mercii tarafından belli bir zamana bağlı kalmaksızın, tezimle ilgili bu beyana aykırı bir durumun tespit edilmesi durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

18./09/.2017

Müberra ÖZTÜRK

ÖZET

T.C.

Polis Akademisi

Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı

Minarelerin ‘Güvenlikleştirilmesi’: İsviçre’de Minarelerin Yasaklanması Örneği

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ömer ASLAN

2017 - 94

Bu tez İsviçre’de 2009 yılında bir referandum sonucunda minarelerin “Minarelerin inşası yasaktır.” hükmü ile anayasal olarak yasaklanışına odaklanmaktadır. Bir halk girişimi ile minarelerin ulusal düzeyde yasaklanmasına ilişkin başlatılan kampanya sonucunda ön şart olan gerekli destek sağlanmış ve teklif referanduma sunulmuştur. Referandum öncesinde yürütülen kampanya ve etkin propagandalar İsviçre halkını minarelerin yasaklanması gereken birer tehdit olduklarına ikna etmiştir. İsviçre seküler, tarafsız ve çoğulcu değerleri, halkın egemenliğinin mümkün olan en üst düzeyde sağlandığı doğrudan demokrasi ile bütünleştirerek, hoşgörülü bir liberal demokrasiyi kusursuzca yaşattığına inanılan bir ülkedir. Bu nedenle, ülkede ikinci büyük din olan İslam’a ait kamusal görünürlüğü sağlayan bir yapının yasaklanması “açık toplum” un önemli bir kırılma noktası olarak görülebilecektir. “İslamlaşmanın durdurulması” temel sloganından hareketle yürütülen propaganda sürecinin dinamikleri ve özellikle minarelerin tehdit olarak anlatılmasında kullanılan araçlar çalışmanın ana odağını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmaya konu hususlar Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme teorisi göz önüne alınarak yapı söküm metodu uygulanarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İsviçre, Minare, Güvenlikleştirme Teorisi, İslam, Radikal-sağ

ABSTRACT

Police Academy

Institute of Security Sciences

Department of International Security

**‘Securitization’ of Mosque Minarets: The Case of ‘Minarets Ban’ in
Switzerland**

Müberra ÖZTÜRK

Master’s Thesis

Supervisor: Asst. Prof. Ömer ASLAN

2017 - 94

This thesis focuses on the constitutional prohibition of mosque minarets in Switzerland as a result of a referendum in 2009, with the provision that “Minarets are prohibited to be built.” As a result of the campaign initiated by a public enterprise in regard with the ban on minarets at the national level, the necessary preliminary support was secured and the proposal was presented to Swiss voters in a referendum. Effective propaganda campaign carried in the run up to the referendum convinced the Swiss people that the minarets posed a threat that needed to be eliminated. Switzerland has been regarded as a bastion of liberal democracy where values of secularism, objectivity and pluralism perfectly matched direct democracy representing the highest level of sovereignty of the people. However, the prohibition of minarets, representing the visibility of Islam in public, may be considered as an important breaking point of “open society”. This study will therefore explore and discuss the dynamics of the propaganda process, driven by the basic slogan of “stop Islamization”, and the tools used to describe the minarets as a threat, leading to the prohibition of minarets by deconstructing the campaign tools, mechanisms and process in the light of the securitization theory of the Copenhagen School.

Key Words: Switzerland, Minarets, Securitization Theory, Islam, Far-Right

MİNARELERİN‘GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ’:
İSVİÇRE’DE MİNARELERİN YASAKLANMASI
ÖRNEĞİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	II
TELİF HAKLARI BEYANNAMESİ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER LİSTESİ	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. TEZİN ANA SORUSU	5
1.2. TEZİN AMACI	6
1.3. TEZİN YÖNTEMİ	6
1.4. TEZİN PLANI.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

3.1. KOPENHAG OKULU	9
3.2. GÜVENLİK VE GÜVENLİKLEŞTİRME KURAMI.....	10
3.3. GÜVENLİKLEŞTİRME ANALİZİNDE ÖGELER.....	13
3.4. GÜVENLİKLEŞTİRME EYLEM SÜRECİ.....	14
3.5. GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	15
3.5.1. Söz-Edim Vurgusunun Temelleştirilmesi.....	15
3.5.2. Alımlayıcı Kitle Eleştirisi	17
3.5.3. Kolaylaştırıcı Koşullar'ın Yetersiz Analizi.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSVİÇRE’NİN TOPLUMSAL VE SİYASAL YAPISI

2.1. DİNİ YAPI	20
2.1.1. İsviçre’nin Geçmişinden Bugününe Dini Yapısı.....	20
2.1.2. İsviçre’de Dini Gruplar ve Temsilleri.....	22
2.1.2.1. Katolikler.....	22
2.1.2.2. Evangelistler.....	22
2.1.2.3. Yahudiler.....	23
2.1.2.4. Diğer Dini Cemaatler ve Dinsizler.....	23

2.1.2.5. Müslümanlar.....	24
2.1.3. İslami Organizasyonlar ve Tanınma	26
2.1.4. Geçmişte Din ve Devlet İlişkisi	28
2.1.5. Günümüzde Din ve Devlet İlişkisi.....	32
2.2. İSVİÇRE SİYASİ SİSTEMİ:-DOĞRUDAN DEMOKRASİ.....	33
2.2.1. İsviçre Anayasası’nda Dine İlişkin Düzenlemeler ve Anayasal Değişiklik	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MİNARELERİN YASAKLANMASI

4.1. İSVİÇRE’DE MİNARELERİN YASAKLANMASI SÜRECİ	39
4.2 YASAĞA DAİR TARTIŞMALAR VE TEPKİLER	44

BEŞİNCİ BÖLÜM

GÜVENLİKLEŞTİRME ANALİZİ: MİNARE YASAĞI REFERANDUM KAMPANYASI ÖRNEĞİ

5.1. GÜVENLİKLEŞTİRİCİ AKTÖR.....	51
5.1.1. Aşırı Sağın Dini Güvenlikleştirme.....	52
5.2. REFERANDUM PROPAGANDASI VE GÜVENLİKLEŞTİRME	55

5.3. DEĞERLENDİRME	73
SONUÇ.....	75
KAYNAKÇA.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	93

KISALTMALAR LİSTESİ

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Akt. : Aktaran

APS :SwissAutomobilistParty

Bkz. : Bakınız

Çev : Çeviri

Ed. : Editör

EDU : Eidgenossisch-Demokratische Union

FIDS : FöderationIslamischerDachorganisationenSchweiz

Par. : Paragraf

S : Sayı

s. : Sayfa

Ss. : Sayfalar

SVP : Schweizerische Volkspartei

Vb. : Ve Benzeri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 5.1. :Güvenlikleştirici Söz Edimlerin Tipolojisine Göre Minarelerin Güvenlikleştirilmesi

Tablo 5.2. :İsviçre Halk Partisi Parti Programında İkili Karşıtlıklar 1. Kısım

Tablo 5.3. :İsviçre Halk Partisi Parti Programında İkili Karşıtlıklar 2. Kısım

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 2.1** :İsviçre’de Dini Toplulukların Gelişimi
- Şekil 5.1** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi : “Dur, Minare Yasağına Evet”
- Şekil 5.2** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi : “Minare Yasağına Kararlı Bir EVET’iniz gerekiyor!”
- Şekil 5.3** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi
- Şekil 5.4** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi “Minaresiz de Olur!”
- Şekil 5.5** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi: “İslamlaşmayı Durdurun!”
- Şekil 5.6** :Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi: “İsviçre’de İslami Güç Sembollerine Yer Yok!”
- Şekil 5.7** : “Minare Saldırısı” Video Oyunu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İslam 11 Eylül olayları sonrasında Batı’da Batı’nın politik ve seküler normlarına yönelmiş bir tehdit olarak değerlendirilmiştir. 11 Eylül ve ardından gelen ‘küresel terörle mücadele’ söylemini müteakiben meydana gelen 2004 Madrid tren bombalanması, Danimarkalı film yapımcısı Theo Van Gogh’un aynı yıl öldürülmesi, 2005 Londra Saldırıları ile büyüyen butehdit algısı, İslam Peygamberi Hz. Muhammed’in karikatürize edilişi ile 2015’te gerçekleşen Charlie Hebdo saldırıları, Avrupa’nın farklı şehirlerinde farklı zamanlarda radikal terörist gruplarca gerçekleştirilen ve büyük kayıplara neden olan saldırılar ile iyiden iyiye yerleşerek politik söylemlere, kurumlara ve devlet politikalarına dönüşmüştür. (Fox ve Akbaba, 2015:180) Cesari Avrupa’nın İslam’a dair söyleminin İslam ile Batı’nın bağdaşabilirliği tartışmasının bir mikrokozmosu olduğunu söylemektedir. (Cesari, 2010) Bir bakıma Huntington’un Medeniyetler Çatışması’nda öne sürdüğü, Batı ve Müslüman medeniyetlerin bir araya gelemeyecek kadar farklı oldukları savı yeniden dirilmiştir. (Edmunds, 2012) Bu diriliş kendisini Avrupa’nın siyasi, sosyal ve kültürel yaşamında geçtiğimiz 16 yıl boyunca iyiden iyiye göstermiş ve hatta yerleşik uygulamalar ve düzenlemelerle kalıcılaştırmış, sistematik hale gelmiştir. Yaşanan terör olaylarının etkisiyle Müslüman grupları kendi varoluşlarına tehdit olarak gören Avrupalı devletler, Esposito’nun söylemi ile, evrensel hukuk ilkelerinden biri olan masumiyet karinesi gereğince suçlu olduğu ispatlanana kadar suçsuz olunacağı ilkesinin tam tersi olarak, Müslümanlar ve İslam’ı suçsuz olduğu ispatlanana kadar suçlu hale getirmişlerdir. (Lean, 2015)

‘İslam terörizm’i engellemek üzere güvenlik tanım ve stratejilerini yeniden inşa eden ve sağlamlaştıran Avrupa devletleri, çoğunluğu göçmen geçmişe sahip azınlıklar üzerinde kısıtlamalar öngören düzenlemelere gitmektedir. Waever’in tanımına göre bir sorununun tehdit olarak algılanması için onun güvenlikleştirici aktör tarafından söz-edimsel olarak

siyasal alandan çıkarılması, ona aciliyet kazandırılması gerekmektedir. Bu şekilde bir politik alandan çıkarma ve güvenlik alanına dahiletme, soruna dair normal siyasi çözümleri bir kenara iterek olağanüstü önlemlerin alınmasının meşruiyet zeminini sağlamaktadır. Güvenlikleştirme süreci anti demokratik uygulamaların doğmasına neden olabilecektir. (Waever,1998) Avrupa'nınİslam'ı ve onun içerik ve pratiklerinitopyeküngüvenlikleştirmesinin neticesi olarak da geçmişte yaşanmış ve bugün devam etmekte olan birçok hak ihlali ile karşılaşmaktadır. Özellikle ulusal, ekonomik, kültürel ve iç güvenlik temalarının yoğun kullanımı ile inşa edilmekte olan popülist, göç karşıtı politikalar buna örnek teşkil etmektedir. (Mandacı, 2013) 1990-2008 yılları arasında 27 farklı Batılı demokraside 86 farklı dini azınlığa karşı uygulanan ayrımcılık örneklerinin incelenmesi ile elde edilen sonuçlar, Müslümanlar'ın diğer dini gruplara göre özellikle 2001 yılından bu yana çok yüksek seviyelerde 29 farklı dini ayrımcılığa uğradıklarını tespit etmektedir. (Fox ve Akbaba, 2015) Örneğin Cesari, dini semboller ve kıyafetlerin artık korunması gereken dini ifade biçimleri olmak yerine, devlet karşıtı azınlık milliyetçiliğinin bir temsil aracı haline geldiğini savunan bireysel görüşlerin artık bir çalışma alanı haline geldiğini ifade etmektedir. (2010)

Avrupa'da İslam'ın güvenlikleştirme süreçlerini büyük ölçüde üstlenmiş olan güvenlikleştirici aktörler olarak karşımıza çıkan aşırılıkçı radikal sağ partiler gün geçtikçe güç kazanmakta ve hatta ana akım siyasi akımlar haline gelerek kalıcılaşılmaktadırlar.(Minkenberg,2013:7) Bir yandan tabanını genişletmek üzere merkeze kayan aşırı sağ partiler hızla artan bir destek görürken, bu yükselişi gören merkez partiler de aşırı sağ partilerin söylemlerinden etkilenerken onlara yaklaşmakta veya seçim kazanmak adına yaklaşmak durumunda hissetmektedirler.(Öner, 2014) Yaşanan ekonomik krizlerle artan işsizlik problemleri, Müslüman göçmenlerin nüfusundaki hızlı artış oranları yabancı düşmanlığını ve Avrupalı kimliğini giderek yok edeceği korkusuyla İslamofobiyaıarttırmaktadır. Aşırı sağ partilerin ana söylem ve ajandasını oluşturan bu hususlar üzerinden gerçekleştirilengüvenlikleştirmeeyylemleri kamuoyu nezdindebüyük ölçüde kabul görmektedir.Bu durumun başta Kıta Avrupası olmak üzere Batılı

demokrasiler için ne kadar ciddi bir tehdit oluşturduğuna ve kalıcı, sistematik anti-demokratik tutumlara yol açabileceğini gösteren en iyi örneklerden biri, İsviçre’de cami minarelerinin 2009 yılında bir halk oylamasıyla yasaklanmasıdır.

İsviçre’de minarelerin inşa edilmesi 2009 yılında ülke çapında bir halk oylamasına konu edilmiştir. Minare inşası yasağının bir anayasa maddesi olarak kabulü ile sonuçlanan bu referandum, ibadethanelerin mimari yapılarına ilişkin bir düzenleme olmaktan çok uzaktır. İslam inancının ibadethanesi olan camilerin bütünleyici parçalarından biri olan minareleri hedefine alan bu düzenleme ile Müslümanların inançlarını özgürce ifade etme biçimlerinden biri olan sembolün varlığı temel evrensel hukuk prensiplerinin gereklilikleri göz ardı edilerek çoğunluğun inisiyatifine bırakılmıştır. Halbuki din ve inanç özgürlüğü ve bunların özgürce ifade edilişi gerek ulusal gerekse uluslararası hukuki metinlerde koruma altına alınmış temel insani haklardır. Ancak daha önce belirtildiği üzere, normal hukuk kurallarını askıya alarak olağandışı önlemler alma hakkını talep eden güvenlikleştirme süreçleri ancak bu türden bir davranışı açıklayabilmektedir.

İslam inancını, öğretilerini ve ona dayalı toplumsal, hukuki düzeni özgürlükçü anayasal bir düzene aykırı, İsviçreli ve Avrupalı kimliğine tehdit olarak sunan görüş, minareleri dini bir sembol olmaktan ziyade, İslami işgal hareketinin sembolü olarak sunmaktadır. Bu sunuma göre, referans nesnesi olarak aciliyetle korunmaya alınması gereken İsviçreli kimliği, “öteki”ler olan İslamcı radikal gruplarca yok edilme tehlikesiyle karşı karşıyadır. İslam’ın kamusal alanda görünürlüğü ve sembolleri üzerinden yapılan güvenlikleştirme eylemi, Allievi’ye göre, aslında Avrupa’da yaşanan sembolik iktidar çatışmalarının camiler üzerinden somutlaştırılmış resimlerinden birisidir ve minareler Müslümanların kamusal görünürlüklerini sağlamaları bakımından hedeftedir. (2009, 38-48) Bu noktada siyasi ajandalarının ilk sıralarına İslam’ı bir tehdit olarak koyarak, temel politikalarını bu güvenlik tehdidini bertaraf etmek üzerine kurmuş olanaşırılıkçı sağ partiler güvenlikleştirici aktörler olarak kendilerini göstermektedir.

Kopenhag Okulu'nungüvenlikleştirme teorisi bağlamında incelenmek üzere bu teze konu edilen minare yasağının İsviçre Federal Anayasası'na girmesi sürecinin planlayıcı ve yürütücüsü yine bir radikal sağ parti olmuş ve başlattığı halk girişimi sonucunda sunulan referandumda İsviçre seçmeninin desteğini almayı başarmıştır. Avrupa'da 2. Dünya Savaşısonrası dönemden itibaren varlığını yer altında devam ettiren ancak 1960'lardan itibaren kendini sahada gösteren sağcı popülist oluşumlar, İsviçre politik ve sosyal hayatında da varlığını devam ettirmiştir. Diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak İsviçre'de doğrudan demokrasi uygulanmasının imkanlarından faydalanan iki radikal sağ parti İsviçre Halk Partisi (SVP)ve Federal Demokratik Birlik (EDU)partisi politikacıları bir “minare karşıtı halk girişimi” başlatmışlardır. Bir girişimin anayasada yer almak üzere federal düzeyde halk oylamasına sunulabilmesi 100.000 vatandaşın imzası ile mümkün kılınabilmektedir. 100.000 imzanın sağlanması ile başlayan kampanya sürecinde çok çeşitli tartışmalar yürütülmüş, kendisini Egerkinger Komitesi olarak adlandıran öncüler İslam'ı ve onun uygulama, öğretisi ve sembollerini hedefe alan söylemlerle, bunları destekleyen görseller kurgulamışlardır. Çoğulcu, hoşgörülü bir toplumu olmayı kendi temel değeri olarak gören İsviçreliler yapılan kamuoyu yoklamaları ve anketlerde teklif edilen minare yasağı düzenlemesini kabul etmeyeceğini belirtmişlerdir. Ancak seçim sonuçları radikal sağ bir partinin zaferine dönüşerek İsviçre'de, Müslüman ülkelerde ve çeşitli Avrupa ülkelerinde şaşkınlığa neden olmuştur. Bu gelişme takip eden süreçte farklı Avrupa ülkelerinde buna benzer politikalara öncülük etmiştir (Fox ve Akbaba,2015:181)

İsviçre'de 1990 yılına kadar sağcı popülist partiler göç politikalarına ilişkin 6sı referandumla sonuçlanan 9 önemli girişim başlatmışlardır. (Skenderovic,2011:177) Her defasında başarılı sonuçlar alınamasalar da bazı görüşlere göre bu tür göç politikasına ilişkin girişimler İsviçre'nin göç politikasını liberal bir çizgiden daha statükoyu korumacı bir çizgiye yönlendirmekte etkili olmuşlardır. (Hans, 2003) Bu noktada Roe, bir güvenlikleştirmeeylemine konu edilen tehdit ile ilgili olarak alımlayıcı kitle ile güvenlikleştirmeci aktör arasında referans nesnesine yönelmiş bir tehdit olduğu noktasında hemfikir olursa dahi, alınması istenen olağanüstü önlemler konusunda mutabakat sağlanamamış olmasını başarısızlık olarak değerlendirmemektedir. Meşruiyet aşaması diyebileceğimiz, hitap edilen

kitlenin tehdidi kabul edişi gerçekleşmiş ancak mobilizasyon aşaması denilen olağanüstü önlemler almak üzere harekete geçme aşaması tamamlanmamaktadır. (Roe, 2008) Buradan hareketle, halk oylamalarının nicelik olarak halkın çoğunluğunun kabulünü alamasalar dahi, gördükleri destek nispetinde politikalar üzerinde şekillendirici olabildikleri görölmektedir.

Bu doğrultuda tezde Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme çalışmalarına temel teşkil eden güvenlik sorunlarının aktörler tarafından nasıl sosyal olarak inşa edildiği, güvenliğine kastedilen obje için (*referentobject*) varoluşsal tehdidin kimler tarafından, nasıl dile getirildiği ve varoluşsal tehdide karşı olağanüstü önlemleri kullanma süreçlerinin ne olduğu soruları ışığında halk oylaması sonucu İsviçre Federal Anayasası'nda "Minarelerin inşası yasaktır." ifadesinin yer alış örneği incelenecektir.

1.1. TEZİN ANA SORUSU

Tezin temel sorunsalı "İşlamlaşmayı durdurmak", "İsviçre'de İşlami güç sembollerini istememek" ana teması üzerinden üretilen "tehlike" söyleminin İsviçre ve İsviçreli kimliğinin bekasına tehdit görölmesi sürecini çeşitli etkenlerin yardımı ve söylemlerin yorumlayıcı, eleştirelbir analizi ile ortaya çıkarmaktır. Söz edimler aracılığıyla güvenlik alanına dahiledilen sorunlar bir kriz olarak algılanmakta ve normal siyaset sahasına ait diğer özömlere imkan bırakmamaktadır. Güvenlikleştirme söylemlerinin doğurduğu siyasi alanda ise meşruiyetin tehdide karşı "acil önlemler alma gerekliliği" (Buzan, Waewer ve Wilde, 1998:24) üzerinden sağlanması, kamuoyunda geliştirilen korku ve güvensizlik algısına dayanmakta ve aynı zamanda bu algıyı da beslemektedir. Bu çalışmada korku ve güvensizlik algısını yerleştiren dinamiklerin neler olduğu ve güvenlikleştirme sürecini nasıl etkileyip, kolaylaştırdığı incelenecektir.

Bu doğrultuda tezin cevap sağlamaya çalıştığı temelsoru minarelerin hangi değerlere karşı, hangi aktörler tarafından ve prensiplerce, hangisöylemsel kurgu aracılığı ile güvenlikleştirildikleri, ve nihayetinde bu eylemin başarılı olup olmadığıdır. Sorulan ana soru ışığında, Kopenhag Okulu tarafından ortaya atılmış

olan güvenlikleştirme teorisi bağlamında ele alınan metinler yapışöküm metodu kullanılarak incelenecektir.

1.2. TEZİN AMACI

Son dönemde Avrupa kıtası genelinde siyasi, sosyal, toplumsal hayata ilişkin gelişmeler takip edildiğinde özellikle Müslümanlara karşı geliştirilen tepki ve eylemlerin basit düzeydeki tepkiler olmaktan çıkıp şiddete varan eylemlere, sosyal hayattan siyasi düzeydeki uygulamalara kadar geniş bir yelpazeye yayıldığı görülmektedir. Birçok Batılı ülkede ırkçı Neo-nazi grupların yeniden dirilişine sahne olmakta, Müslümanlara karşı sadece dinlerinden ötürü şiddet eylemlerinde bulunan silahlı gruplar ortaya çıkmaktadır. Temel insani haklardan biri olan din ve inanç özgürlüğü, bireylerin inançları doğrultusunda özgürce yaşayabilecekleri, modern hukuk devletinin bireye bu hakkı sağlayacağı ve koruyacağı anlamına gelmektedir. Yine bireyin inancını özgürce ifade edebilmesi de garanti altına alınmaktadır. Ancak İslam'ın bu modern ve insani değerlere bir tehdit olarak gösterildiği süreçte, İslam inancı ve ona dair uygulama ve sembollerle beraber Müslümanlar da hedef tahtasına oturtulmaktadır. Her geçen gün başörtüsü, cami inşası, plajda burkini giyilmesi ve Müslüman kızların yüzme derslerine katılımı gibi konularda getirilen kısıtlama ve zorlamalar gelecekte de bu tip uygulamaların farklı düzeylerde devam edeceğinin bir göstergesi olarak karşımızda durmaktadır. Bu çalışmada, minarelerin yasaklanmasına giden süreçte izlenen güvenlikleştirme eylem araçlarını ve örnek olaya özgü şartları inceleyerek gelecekte karşılaşılması muhtemel görülen benzer uygulamaları kolaylıkla bir çerçeveye oturtmak ve karşılığında önlemler alabilmek hususunda temel bir fikir verebilecek olması bakımından literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.3. TEZİN YÖNTEMİ

Minare yasağının İsviçre Konfederasyonu'nun bütününde uygulanmasını sağlayacak Federal Anayasa'da yer almasına giden sürecin dinamikleri, aktörler, söylemler incelenerek vakıanın öncelikle bir güvenlik sorunu olarak nasıl ortaya konulduğunun tanımı yapılacaktır. Alımlayıcı kitlenin güvenlikleştirici ile aynı pozisyona gelerek,

tehdit söylemine nasıl ikna olduğu, sorunun kim tarafından, hangi gerekçelere dayanarak güvenlik sorunu olarak tanımlandığı incelenecektir. Güvenlik kuramından yararlanarak söz edim ile tehdit inşasını gerçekleştiren aktörler, söylemin yöneldiğı alımlayıcı kitle, söylemin üretildiğı bağlam analizi ile tezin ana yapısı inşa edilecektir. Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde yapılacak inceleme kurama getirilen eleştiriler ile de genişletilecektir. Güvenlikleştirme edimini hızlandıran, kolaylaştıran ya da ona muhalefet eden dönemin yasal koşulları ve İsviçre devletinin şartlara etki eden özgün yapısı da göz önünde bulundurulacaktır. Bağlam analizinde bahsedilecek olan tarihsel koşullar da süreci aydınlatmada yardımcı bir diğer analiz birimi olacaktır.

Güvenlikleştirme teorisi bağlamında yapılacak çalışmada kullanılabilecek söylemanalizi (discourseanalysis), süreç analizi (process-tracing) içerik analizi (contentanalysis) ve etnoğrafik araştırma (ethnographicresearch) tekniklerinden söylem analizi ve süreç analizi tekniklerikullanılacaktır.Söylem analizi araştırma tekniğı, dili sosyal inşayı gerçekleştirerek anlam yaratmayı sağlayan bir eylem sayan söz-edim teorisine ve insanların gündelik hayatta karşılaştıkları deneyimleri nasıl algılayıp kendi kavram dünyalarını yarattığını inceleyen etnometodoloji yöntemlerine dayanmaktadır. Bu yönüyle söylem analizi yöntemi kavramlar dünyasını ve onların ifade ettiklerini değışkenlikleri içerisinde araştırarak ortaya çıkarmaktadır. (Elliott, 1996) Bu inceleme dilsel öğelerin yalnızca metindeki doğrudan dizilişleri ve anlamlarını ele almaktan öte, altında yatan içeriğın ne olduğuna yönelmektedir.

Bu çalışmada bir şeyin gerçekten tehdit olup olmadığından bağımsız olarak,güvenlikleştirme eylemi ile tehdit olarak ortaya koyabileceğı bağlamından (context) hareketle, güvenlikleştiricinin sorunu güvenlik tehdidi olarak tanımlaması ve sonucunda alımlayıcı tarafından tehdit olarak kabul edilışine giden (outcome) nedensel süreçte (causalmechanism) kullanılmış söylem yorumlayıcı, eleştirel bir tavırla incelenecektir.Kullanılacak temel metot Derrida'nın yapısöküm metodudur. Yapısöküme göre, kurulmuş her dilsel gösterge setinin anlam dizisi, birbirinden çok farklı olabilecek anlamların izini içerisinde bulundurmaktadır. Yani metnin oluşturulması, metnin okunması her defasında farkı anlamların üretilmesine

müsaittir. Metin içinde varlık/yokluk zıtlığı üzerinden bilinçli ya da bilinçsiz olarak tasarlanmış kelime setleri açığa çıkarılarak metinlerin ana çekirdeğine ulaşılabacaktır. Bu birinci aşama olan bozum aşaması olmaktadır. Ardından ikinci aşama olan yeniden inşa etme aşaması başlamaktadır. Yapısöküm bu inşayı kendi hakikatini oluşturmak için değil, anlamın sonsuz anlamlar zinciri içerisinde yeni yapılar kurmaya uygunluğunu göstermek için kullanmaktadır. Söylem analizine ek olarak, içerisinde bulunan dönem ve şartlar, taraflar vs. gibi farklı etkenlerin güvenlikleştirme eylemine sunduğu olumlu-olumsuz katkılardan da bahsedilecektir. Söylem analizinin yanı sıra vakıanın bütünlük içerisinde anlaşılabilmesi için minarelerin yasaklanmasına giden sürecin dinamikleri, tarafları, ve etrafında şekillendiği tartışmalar da incelenerek süreç analizi tekniğinden de yardım alınacaktır.

1.4. TEZİN PLANI

Tezin ilkbölümünde İsviçre'nin dini ve siyasi yapısı ile ilgili olarak vakıayı anlamlandırmayı kolaylaştıracak temel bilgiler verilecektir. İkinci bölümde tezin teorik çerçevesini oluşturan Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisi ele alınacaktır. Üçüncü bölümde minarelerin yasaklanması vakıası anlatılarak temel tartışmaların hangi başlıklar etrafında şekillendiği, nelerden etkilendiği ve hangi tepkilerle karşılaştığı ortaya konacaktır. Dördüncü bölümde ise teoriden hareketle, güvenlikleştirici aktörün iktidarla olan ilişkisi, kimliği, konumu ve temel prensiplerine dayanarak, tehdidin yöneldiği referans nesnesini, tehdidi nasıl tanımladığı ve ne tür bir önlem teklif ettiği söz-edimlerinin hangi kavram/imgelerle oluşturulduğu yapısöküm metodunun uygulandığı söylem analizine tabi tutulacaktır. Son olarak sonuç kısmında, elde edilen bütün bilgilere dayanarak tezin temel argümanı ortaya koyulacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

3.1. KOPENHAG OKULU

Kopenhag Okulu geleneksel/realist güvenlik çalışmalarının devleti merkez alan dar yapısını, askeri temelli tehdit tanımlamasını genişletmek üzere 1985 yılında Kopenhag Üniversitesi bünyesinde Barış ve Çatışma Araştırma merkezi ismi ile kurulmuştur. Temel çalışma konusu Avrupa güvenliğinin askeri olmayan boyutları olan Okul, güvenliğe dair çalışmalarda temel olarak güvenlikleştirme, sektörel analiz ve bölgesel güvenlik kompleksleri çalışmaları ile tanınmıştır. Okul'un güvenlik literatürüne kazandırdığı bu yaklaşımlar *Security: A New Framework for Analysis* ve *Regions and Powers: Structure for International Security* adlı kitaplarda ayrıntılı şekilde tartışılmıştır.

Güvenlik kavramının kapsamını genişleten Okul insana tehdit teşkil edebilecek durumları farklı sektörler ayırarak güvenlikleştirme teorisine uyarlamıştır. Bu yolla güvenlik tehditlerinin analizini kolaylaştırma yoluna gitmiştir. Buzan, Waever ve Wilde'nin (1998) kitapta tanımladıkları üzere sektörler askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere 5 tanedir ve her birinin ilgi alanı farklıdır. Buna göre;

“askeri sektör, kuvvete dayalı baskı ilişkileri; siyasi sektör, otorite, yönetim statüsü ve tanınmaya dair ilişkiler; ekonomik sektör, ticaret, üretim ve finans ilişkileri; toplumsal sektör, kolektif kimlik ilişkileri; ve çevresel sektör de insan faaliyetleri ve gezegendeki biyosfer/çevre konuları ile ilgilidir.” (s.7)

Sektörel bir tasnife yapılırsa da sektörler arası ilişki tipleri ve etkileşimi de ortaya konmaktadır. Gelenekçi yaklaşımın dar tanım ve kalıplarının genişletilmesi ile beraber eleştirellerin bireyi, topluluğu, devleti hemen her şeyi tehdit eden her hususun tehdit olarak algılanması görüşünün ortasında kendisini tanımlayan

Kopenhag Okulu'nun askeri ve siyasi sektörde temel referans nesnesi geleneksel anlayışa yakın olarak devlettir. Ancak bunun dışındaki siyasi örgütlenmeler, uluslararası kuruluşlar da eklenebilir. Tehdit olarak ise devletlerin resmi askeri güçlerine ekolarak terör grupları, ayrılıkçı hareketler, çarpık ideolojiler sayılabilecektir. Ekonomik sektörde ticaret, üretim ve finans ilişkileri ile ilgili olan refaha ve güce ilişkin birçok referans nesnesi görülebilir. Toplumsal sektör bir toplumu oluşturan bir arada tutan bilinci referans nesnesi haline getirir. Toplumun kimlik yani "biz" inşasında bulunan herhangi unsura zarar vermesi ihtimali bulunan "ötekiler" burada değerlendirilir. Kimlik dışarıdan olanlar, göçmenler, entegrasyon problemleri, farklı kültür ve dillerin etkisi ile zedelenebilecektir. Bu tür tehditler toplumsal sektörün ilgi alanındadır. Son olarak çevresel sektör insanlığı ve onun dünya üzerindeki sağlıklı yaşamını merkeze alır.

3.2. GÜVENLİK VE GÜVENLİKLEŞTİRME KURAMI

Soğuk Savaş boyunca geleneksel yaklaşım güvenliğin merkezine referans nesnesi olarak devleti almış ve onun korunmasını kendisine temel gaye olarak benimsemiştir. Devlet güvenliğini tehdit eden unsur olarak ise askeri gücü oturtmuştur. Soğuk Savaş sonrası dönemde ise geleneksel güvenlik tanım ve kalıplarının dar kaldığından hareketle yeni tanımlamalar üretme ihtiyacı doğmuştur. Genişleyen tanımlamalar ile güvenliğin temel referans çeşitliliğine etnisite, kültür, kimlik gibi konular eklenmiştir. Artık güvenliği tanımlamada temel olarak sorulan "kimin ve hangi değerler için güvenlik" sorularına(Baldwin, 1997:122) verilen cevabın kapsam ve boyutları genişlemiştir. Bu dönüşümde güvenlik literatürüne en büyük katkılardan birisi Kopenhag Okulu'na aittir.

1995 yılında Ole Waever tarafından ortaya atılan güvenlikleştirme kavramı daha sonra Kopenhag Okulu'nun çalışmalarında temel kabul ettiği bir teori olmuştur. Siyaset teorisi ve sosyal inşacılık temelleri üzerine kurulmuştur ve tehditlerin çoğu zaman insanlardan ve algılarından bağımsız, objektif olarak verili olmadıkları tezinden hareket eder. Waever araştırmalarının temel çerçevesini belirlemek üzere elitlerin meseleleri ne zaman hangi nedenlerle ve nasıl bir güvenlik sorunu olarak adlandırdığı, nasıl ve ne şartlarda bu çabalarının başarılı ya da başarısız olduğu,

başka gruplarca atılan ne tür adımlarla meselelerin güvenlikleştirilip ya da güvenlik gündeminin dışına çıkarıldıkları sorularını yöneltir.(Waever,1995) Yaklaşımına göre güvenlikleştirme, kabaca, herhangi bir değerli özneye yönelmiş olan bir tehdidin güvenlikleştirici aktörler tarafından söylem-edim ile varlığı ve kapsamının sùjeler arasında inşa edilmesiyle, tehdide karşı acil ve olağanüstü önlemlerin alınması manasını taşımaktadır. Yani bir sorunun tehdit olabilmesi için söze dayalı bir sosyal inşa yolu izlenmektedir. John L. Austin tarafından geliştirilmiş söz edimi teorisine (speech-act theory) göre söz edim betimleyici olmaktan çok gerçeklik yaratıcıdır. Dolayısıyla sözün söylenmesi tek başına bir eylem olarak kafi gelmektedir. Waever Austin'in tümcelerinin edim ifa ettiklerine ilişkin görüşü ile güvenliği "güvenliğin sözselleştirilmesi ile bir devlet temsilcisi belirli bir gelişmeyi özel bir alana taşıyarak, bunu bertaraf etmek üzere gerekli önlemleri almak gayesiyle özel hak iddiasında bulunur." diyerek bağdaştırmıştır.(1995) Buna göre söz-edimlerle tehdit inşasının ardından güvenlikleştirici aktörler tehdidin bertaraf edilmesine ilişkin gerekli tüm tedbirleri almak gayesi ile her türlü aracı kullanma hakkını talep edeceklerdir. (Waever 1995) Yine Waever,*Concepts of Security*(1997) başlıklı çalışmasında, elitler bir sorunu güvenlik sorunu ilan ettiğinde o sorun güvenlik sorunudur demektedir. Konuşma edimini merkeze alan teori, elitleri, konuşma edimini tekelinde bulunduran yöneticiler olarak betimlemektedir. Bu yöneticiler herhangi bir hususu korunması gereken bir değere karşı varoluşsal bir tehdit olarak sunduklarında artık o şey tehdit olarak isimlendirilmiş olmaktadır. Zira Waever'a göre güvenliğe ilişkin hususlar sadece spesifik bir konumdan kurumsal bir sesle seçkinlerce dile getirilir. Teori güvenlikleştirici aktörü genel olarak politikacılar, lobiler, baskı grupları olarak tanımlamıştır. (1995)

Güvenlikleştirme teorisi meselelerin inşa edilmiş doğası itibarıyla çok geniş bir yelpazede birçok hususun güvenlikleştirilebileceğini söyler. Buna örnek olarak sınır aşan suçlar, göç ve sığınma, HIV/AIDS, insan ticareti ve azınlık hakları sayılmaktadır.(Fox ve Akbaba,2015:177) Bu tip güvenlikleştirilmiş hususların en başat özelliklerinden biri de aciliyet arz ediyor oluşlarıdır. Buna göre normal siyasi süreçlerin ötesinde, olağan kuralların yıkılması ile acil eylem planlarının, olağan dışı tedbirlerin alınmasına zemin hazırlanacaktır. Waever,güvenlikleştirmenin normal siyasetin başarısız oluşunun neticesi olduğunu söylemektedir.(1995) Karşılaşılan

herhangi bir kamusal sorunun devletin ne kadar siyasal alana taşınmaya değer bulduğu ile sorunun siyasi prosedürlerin de dışına çıkıp olağanüstü önlemler gerektiren bir durum olup olmadığı geniş bir spektruma yerleştirilebilir. Sorunun siyasallaşmamış ve dolayısıyla toplumsal kesimleri ilgilendirmiyor oluşu onun siyasal alanın dışında olduğunu göstermektedir. Siyasallaşmış bir sorun ise artık kamu politikalarının bir parçası haline gelecektir. Siyasallaştırma ve güvenlikleştirme yalnızca iktidar eliyle değil diğer bazı siyasi, sosyal etkin grupların birtakım hususları gündeme taşıması ile de gerçekleşebilir. Güvenlik sahasına kaymış bir sorun ise artık kamusal barış, huzur ve refaha varoluşsal tehdit arz ettiği için bir an önce bertaraf edilmesi gerekmektedir. Güvenlik sahasına dahil olmuş bir konu artık sıradan politik süreçlerle çözülemez olmuştur bu da acil ve istisnai önlemler gerektiren fiileri meşru kılmakladır ve diğer bütün gündemin önüne geçmektedir.(Buzan, Waever ve Wilde,1998) Dolayısıyla güvenlik aslında demokratik alanı daraltan istisnai negatif bir durum olarak görülmelidir. Williams'ın 2003 yılında yazmış olduğu makalesinde “normal siyasetin askıya alınması” olarak yaptığı tanımda normal siyaset konuşma, tartışma, münazara ve müzakere süreçlerinin izlendiği alanken güvenlikleştirmeye beraber gelen aciliyet siyasetini susturma, şeffaf olmama/gizlilik, baskılama/bastırma olarak tanımlar. (Roe,2004) Bu sebeple konuların güvenlik meselesi olmaktan çıkarılıp siyasi zeminde daha sağlıklı değerlendirilmesinin amaçlanması tavsiye edilmektedir.(Barry Buzan, 1998) Okul bu bakış açısından hareketle bir güvenlik-dışlaştırma (desecuritization) kavramını üretmiştir. Daha önce tehdit olarak kabul edilen bir şeyin artık tehdit olmaktan çıkarılmış olması anlamına gelmektedir.(Waever, Securitization and Desecuritization, 1995) Buna göre sorunlu, anti demokratik uygulama ve neticeler doğurabilecek olan ve politika zemininden çıkışı temsil eden güvenlikleştirme süreçleri sağlıklı değerlendirmeler yapılması için güvenlik-dışlaştırılmalıdırlar. Buradan hareketle güvenlik-dışlaştırmanın Okul tarafından bir normal siyasete dönüş hareketi olarak görüldüğü söylenebilir.

Sözselsel edimi temeline alan ve inşayı gerçekleştirmeye yettiğini ileri süren teori konuların gerçekten bir güvenlik sorunu olup olmadığıyla ise ilgilenilmez. İncelenen husus yalnızca güvenlikleştirme sürecindeki inşanın nasıl olduğu ve hitap edilen kitlenin buna nasıl ikna edildiğidir. Teori bu noktada mevcudiyete dair tehdit

iddiasının dinleyici kitlede karşılık bulmasını ve onaylamasını da gerekli görmektedir. Yani normal şartlar altında kabul edilmesi aslında çok da makul olmayan hususların acil ve hayati hale getirmiş olması, bir an önce müdahale edilmezse artık geri dönülmez felaketlere neden olabileceği iddiası/söylemi hitap edilen kitle tarafından benimsenmelidir. Adına kuralların çiğnendiği ve bertarafı için alınan önlemleri tolare edecek bir grubun varlığı iddia edilen problemin sağlıklı biçimde güvenlikleştirilmiş olabilmesi için şarttır.

3.3. GÜVENLİKLEŞTİRME ANALİZİNDE ÖGELER

Güvenlikleştirme teorisi bir güvenlikleştirme eylemini korunması hedeflenmiş olan referans nesnesi, eylemi kimin yaptığını inceleyen güvenlikleştirici aktör ve güvenlikleştirici aktörün dışında süreci etkileyebilen ikincil aktörleri ifade eden işlevsel aktörler olmak üzere üç ögede inceler. Teoriye göre korunması gereken ve bir tehditle karşı karşıya kalması halinde kurtarılmak üzere önlemler alınmasını gerektiren unsur referans nesnesidir. Nelerin referans nesnesi kabul edilebileceğine ilişkin sorulan soruya bu genişletmeci yaklaşım farklı düzeylerde olabileceği cevabını vermektedir. Her düzeydeki referans nesnesi aynı anda etkileniyor olabilecekken tehdit sadece tek düzeyde kalıyor da olabilecektir. Bu güvenlikleştirme sürecini etkilemeyecektir. Ancak yine de bireylerin tek başına bir referans nesnesi olabilmesi durumu çok mümkün görülmemektedir. Birey güvenlikleştirme sürecinde hedef kitleyi ikna etmekte çok meşruiyet sağlayamayacağından hareketle mikro düzeyde kalmaktadır. Yine makro ölçekteki referans nesnelerinin de deyim yerindeyse somutlaştırılarak sunulması ikna edilebilirlik açısından güç olmaktadır. Nihayetinde güvenlikleştirme sürecinin inşasında en çok başarı orta ölçekte sağlanabilecektir. Okul her en kadar her şeyin güvenliği tehdit edilebilecek referans nesnesi olabileceğini söylese de pratikte başarının devletler ve sınırlı topluluklar üzerinde sağlandığı belirtilmiştir. Genellikle devlet olarak gördüğümüz referans nesnesine yönelmiş tehdit onun egemenliğine ilişkin iken, milletin kimliğine yönelmektedir.(Buzan,1998)

Güvenlikleştirici aktörler söylem edimini gerçekleştirerek referans nesnesinin tehdit altında olduğuna hitap edilen kitleyi ikna eden aktörlerdir. Bazen bütün

unsurların, yani referans nesnesi ile güvenlikleştirici aktörün ve hitap edilen kitlenin, aynı kişiler olması hali sürecin söylem kurgusunu güçlendirebilecekken zayıflatmaya da müsaittir. Zira örneğin kendisini gündelik hayatta karşılaştığı bir şey karşısında pek de tehdit altında hissetmeyen bir grubu tehdit altında olduğuna ikna etmek zaman alacaksa, diğer yandan tehdidi fark eden ancak kavramsallaştıramayan bir grubu ikna etmek o kadar hızlı ve kolay olabilecektir.(Lüleci ve Baysal,2011:80)Yine de bunların ayrımının somut vakıa üzerinden analizi teorik tanımlamalardan daha kolay olacaktır. Güvenlikleştirme her ne kadar bireyin söylemsel eylemi ile inşa edilen bir süreç olsa da, bireyin temsil ettiği grubun aktör olarak belirlenmesinin daha doğru olacağı ifade edilmektedir. (Buzan,1998)

Güvenlikleştirme teorisinin öğelerinden üçüncü ve sonuncusu olarak işlevsel aktörler güvenlikleştirme sürecinde ve sonrasında referans nesnesini korumak ya da kurtarmak üzere alınan tedbirleri ya da yapılan eylemleri meşrulaştırmaya önemli katkı sunan güvenlikleştirici aktör dışındaki aktörler olarak tanımlanmıştır.

3.4. GÜVENLİKLEŞTİRME EYLEM SÜRECİ

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme sürecini ne objektif ne de sübjektif bir süreç olarak değerlendirir. Okula göre süreç öznelarasıdır.(Buzan,1998)Öznelarası olması ifadesinden anlaşılması gereken söz-eylem ile kurgulanan tehdit güvenlikleştirme sürecinin öğelerinden olan güvenlikleştirici aktörler tarafından çok yüksek bir başarı ile anlatılmış olsa da öğelerden diğeri olan hedef kitle tarafından benimsenmedikçe güvenlikleştirilme tamamlanmış sayılmayacaktır. Tehdidin algılanması ve sonucunda alınacak tedbirlerin ya da uygulanacak yaptırımların meşruiyetinin sağlanması bu karşılıklı etkileşim ile ortaya çıkıp şekillenmekte, sosyal biçimde yapılanmaktadır.

Güvenlikleştirme sürecine katkısı olan yan unsurlardan biri de güvenlikleştirme eyleminin başarılı olmasını sağlayan “kolaylaştırıcı koşullar”dır. Waever bunları eylemin nasıl olduğu, tehditle ilgili tarihsel algı ve söylem edimi gerçekleştiren konuşmacının konumu olarak saymaktadır. (Waever,2000) Okul kolaylaştırıcı şartları derinlemesine açıklamamakla beraber temel olarak iç

(dilsel/dilbilgisel) ve dış (toplumsal) koşullar olarak iki koşulla ayrıntılandırmıştır. Güvenlikleştirici aktörün iç koşul olarak tanımlanan dili nasıl kullandığı eylemi kolaylaştıran bir faktör olarak görülmektedir. Buna göre ifadelerin kurgulanması önem arz etmektedir. Alımlayıcı kitlenin daha kolay ikna edilmesini sağlayan güçlü, dramatik, hayati oluşu gibi söylemler kastedilmektedir. Dış koşullar ise güvenlikleştirici aktörün sosyal konumu ve tarihsel koşullardır. Buna göre söz edimini ifa eden güvenlikleştirici aktörün bir otorite olması onun sosyal konumu itibarıyla daha etkili olmasına yol açmaktadır. Referans nesnesine yönelen tehdide yönelik tarihi bakış da kolaylaştırıcı bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. (Buzan, 1998)

Söz-edimle inşa edilen güvenlikleştirme süreci ile güvenlikleştirici aktör ile alımlayıcı kitle sorunun referans nesnesine karşı bir tehdit olduğu noktasında hem fikir olabilirler. Ancak Roe hemfikir olmalarına rağmen nihayetinde güvenlikleştirici tarafından alınmasını istediği acil, olağanüstü önlemlerin gerekliliği konusunda mutakabat sağlanmama durumunu güvenlikleştirmenin tanımlama aşaması olarak açıklar. Güvenlik tehdidi olarak algılanmasında herhangi bir ihtilaf olmaması güvenlikleştirmeyi kısmen başarılı kılsa da olağanüstü önlemlerin alınmasına meşruiyet sağlanamamış olması sorunun hala siyasal alanda kaldığına işaretir. Bu da Roe'nun mobilizasyon aşaması denilen olağanüstü önlemler almak üzere harekete geçme aşamasını engelleyebilecektir. (Roe, 2008)

3.5. GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

3.5.1. Söz-Edim Vurgusunun Temelleştirilmesi

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme teorisinin merkezine söz-edimini koymuştur. Buna göre güvenlikleştirici aktörlerin sözlerin güvenlikleştirici eylemin kendisidir. Yani tehdit arz eden bir vakıanın sözsel olarak alımlayıcı hedef kitleye aktarılması ile buna dair ilgili tüm önlemlerin ya da yaptırımın uygulanması üzere gerekli meşru yetki talep edilmektedir. Kopenhag Okulu'na göre kavramların algılanışı ne ifade

ettiklerinden ziyade hangi bağlamda kullanıldıklarına ya da kullanılmadıklarına göre anlam ifade etmektedir. Yani sorunun anlamlandırılışı bilinçli bir kavram betimlemesinden ziyade inşa edilmiş gerçeklik bağlamında yapılan analizdir. (Waever,1995)

Güvenlikleştirme teorisinin merkezine alınmış olan söz edimi kuramı farklı yönlerden eleştiriye tabi tutulmuştur. Söz sadece edimsel çerçevede kurulmuş Balzacq ise öznelararası bir süreç olarak gerçekleştirilen güvenlik eyleminin edimsel söz edimi ve etki söz ediminin birlikte ele alınması gerektiğini söylemektedir. (Balzacq, 2005) Buna göre Kopenhag Okulu'nun yaklaşımına göre söz-edim dilin çeşitli fonksiyonlarının nasıl kullanıldığıyla ilgilidir. Tek etken sözün söylenmesi ile eylemsel aşamanın gerçekleştirilmiş olmasıdır. Oysa söz eyleminin başarısı onun sadece söylenmiş olmasıyla değil iletişimsel bir eylem oluşuyla ölçülebilir. Bu doğrultuda güvenlikleştirici aktör güvenlikleştirmeye doğru ilerleyen süreçte ve öncesinde meydana gelen kritik gelişmeler, yaşanan tarihsel süreci ele alarak, hedef kitlenin hassasiyetlerini gözeterek, onları kışkırtma duygusallaştırma gibi aksiyonlarla iletişimsel bir eylem izlemektedir. İktidarın hedef kitle ile arasında şekillendirdiği şartların bir parçası olarak yönelinen kitlenin yapısı göz ardı edilmemelidir.

Metinsel analize dayanan teorisin yalnızca söylem ve anlama dayanması yönüyle yetersiz kaldığı, görsellik ve görüntü üzerinden inşa edilen güvenlikleştirmenin hayli önem arz ettiği de altı çizilen önemli bir noktadır. (Möller,2007) Hz. Muhammed'in karikatürleştirilmesi örneğinden hareketle güvenlikleştirme teorisinde imajın yerine ilişkin yazdığı makalesinde Hansen de görsel imajların önemini ifade etmiştir. (2011)

Bu hususta gelişen teknolojik şartları göz önünde bulundurduğumuzda söz-edimin tek başına iyi bir inşa sürecini başaramayacağı öngörülebilir. Zira kurgulanan söylemlerin yazılı ve görsel medya, sosyal medya ile desteklenmeksizin çok sığ kalabileceğini günümüz şartlarına göre değerlendirmek çok da gerçek dışı bir yaklaşım olmayacaktır.

3.5.2. Alımlayıcı Kitle Eleştirisi

Kopenhag Okulu başarılı bir güvenlikleştirme sürecinin olmazsa olmazı olarak hedef kitlenin söz-edimle kendisine yöneltilmiş olan tehdidi kabul etmiş olmasının varlığını arar. Ancak hedef kitleyi bir aktör olarak konumlandırmamaktadır. Hedef kitlenin bu kabulü üzerine iktidarın bu gücü kullanarak rahatlıkla politikalar ürettiğini söyleyen teori ikna edilmekte olan kitleyi göz ardı ettiği yönüyle eleştirmektedir. Tam da bu noktada Balzacq hedef kitlenin hangi durumlarının güvenlikleştiricinin başarısı üzerinde daha etkili olacağının yeterli derecede analiz edilmemiş olduğu eleştirisini açıklar. Dinleyiciyi halk ve gerekli resmi merciiler olmak üzere ikiye ayırarak desteğin tam olmasının sağlanması için her ikisinin de ikna edilmesinin şart olduğunu iddia eder. Öncelikle olarak hedef kitleden halkın güvenlikleştiricinin alacağı olağanüstü tedbirlere meşruiyet sağlayacak ahlaki desteği vermiş olması gerekmektedir. Bununla kısmen başarı sağlansa da alınacak önlem ve tedbirlerin fiili olarak uygulamaya konması için çoğunlukla ikna edilmesi gereken resmi merciiler ortaya çıkmaktadır. Bu mercilerin de iknasının gerçekleştirilmesi ile ancak hedef kitlenin ikna edilmesinde tam bir başarıya ulaşılmış sayılabilecektir.(Balzacq, 2005)Waever da 2003 yılında teorinin zayıf ve güçlü yönlerini analiz ettiği çalışmasında alımlayıcı kitlenin teoride belirtildiği üzere yalnızca “belirli bir halk ya da “belirli bir insan kitlesi” olmak zorunda olmadığı öz eleştirisini yöneltmiştir. Balzacq ile benzer olarak siyasi elitlerin de alımlayıcı kitle olabileceğini söylemiştir. O'Reilly ise kritik kitlenin ikna edilmesinin yeterli olacağını söylemektedir. Bu kitle güvenlikleştirme sürecinin uygulanmasında ikna edilmesi yeterli olacak olan seçkin bir grup ya da kısmi bir çoğunluk olabilir.(O'Reilly, 2008)Teorinin liberal demokratik siyasetin işlediği Avrupa merkezli bir çalışma sonucunda atılması nedeniyle alımlayıcı kitlenin halk olduğu ve dolayısıyla onu temsil eden parlamento olduğu düşünülmektedir. Waever bunun halk ya da insanlarla sınırlı kalmayabileceğini söyler. (2003) Örneğin halkın oylamasına sunulan bir seçimde toplam seçmenin salt çoğunluğu bu hedefe ulaşmakta yeterli olacaktır. Minare yasağı örneğinde hedef kitle aşamalı olarak genişlemiş ve sonuca ulaşmıştır. İlk aşamada girişimin tüm ülke genelinde oylamaya sunulabilmesi için gerekli 100.000 imza şartı aranması nedeniyle bu imzanın toplanacağı yeterlilikte bir çalışma yapılmıştır. Ardından ulusal düzeyde tüm seçmene hitap etmek üzere genişletilmiştir.

3.5.3. Kolaylaştırıcı Koşulların Yetersiz Analizi

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme sürecinin ana çerçevesini sunduktan sonra diğer etkili unsurları “konuşma ediminin başarılı olduğu koşullar” gibi oldukça yüzeysel bir tanımla, ‘kolaylaştırıcı koşullar’ kavramı ile tanımlamıştır. Güvenliğin inşa edilmiş bir alan olması ile beraber hangi grubun güvenlik sürecini inşa etmekte daha ayrıcalıklı olduğu, hangi şartlarda daha başarılı olduğu, diğer toplumsal, mekansal, tarihsel şartlar gibi güvenlikleştirme söylemini daha güçlü kılacak şartları analiz etmeyi göz ardı ederek hepsini deyim yerindeyse bir torbaya koymuştur. Bu kavram ise kolaylaştırıcı koşullar başlığı ile tanımlanmıştır. Bu nedenle McDonald, güvenlikleştiricinin hedef kitlenin tehdit algısını şekillendirirken söylemini üzerine inşa edeceği günün gerçekliği, kimlik, tarih, kültür gibi son derece mühim hususların göz ardı edildiği eleştirisini yöneltmiştir. (2008) Örneğin, iktidar bir hegemonya aracı olarak kullanabileceği güvenlikleştirme sürecinde “hayaliöteki’ni” iyi bir söylem aracı olarak kullanır. “Öteki”ne karşı yöneltilmiş derin düşmanlık hissi onun üzerinde tahakküm kurulması gerektiği fikrini beraberinde getirecektir. (Pasha, 1996)Buzan, Waeber ve de Wilde’in güvenlik kavramını beş yeni sektör ekleyerek genişlettiği yaklaşımlardan biri olan Toplumsal Güvenlik Sektörü kolektif kimlik üzerinden bir inşa yapmaktadır. Buna göre geniş grupların kendilerini tanımladıkları aidiyet ve sadakat hisleri onların “biz”lik algısını şekillendirmekte ve de tehditi bu bizlik algısına yönelmiş görmektedir.(Buzan,1998) Hatta Waeber devletlerin kimliğinin o kimliğe yönelmiş tehditlerin güvenlikleştirilmesi ve bertaraf edilmesi sonucu oluşan birikimden oluştuğunu söylemektedir. Minarelerin İslam’ın işgal sembolü olduğu söyleminden hareketle güvenlikleştirme sürecinin referans nesnesi İsviçre egemenliği ve İsviçrelilik kimliği olmuş, karşısına tehdit olarak onu ortadan kaldırmaya azmeden radikal İslam’ın sembolü minareler konulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSVİÇRE’NİN TOPLUMSAL VE SİYASAL YAPISI

İsviçre Konfederasyonu yirmi altı farklı Kanton’dan oluşmaktadır. Bulunduğu coğrafi alanın etkisiyle ve ülkede konuşulan farklı dillerden dolayı, hem kültürel açıdan hem de dini açıdan ülkedeki çeşitlilikler belirgindir. Çeşitliliklerin temel sebebi İsviçre’ye komşu ülkelerin etkilerinden kaynaklanmaktadır. Ülkenin kuzeyinde Almanya, batısında Fransa, güneyinde İtalya ve doğusunda Avusturya ile Lichtenstein bulunmaktadır. Komşu ülkelerin dil, din, kültür ve devlet yapısı İsviçre’nin kantonlardan oluşan yapısı üzerinde etkili olmaktadır. Nüfusun %63.7’si Almanca, %20,4’ü Fransızca, % 6,5’i İtalyanca ve %0.5’i Romanşça dilini konuşmaktadır. Kantonlar arasında iki dilli, üç dilli olanlar da bulunmaktadır. Ülkenin batısında Fransızca, güneyin bir kısmında İtalyanca ve güneydoğusunda Romanşça dili konuşulmaktadır. Bunun dışındaki bölgeler “Deutschschweiz” olarak adlandırılmış İsviçre’nin Almanca konuşulan bölgeleridir. (Federal İstatistik Ofisi,2017)

Coğrafi etkilerin yanı sıra, kantonal düzeydeki tarihten süregelen geleneklerin de İsviçre’nin dini, kültürel yaşantısına etki ettiği görülmektedir. Zürih ve Cenevre kantonları gibi, reformasyon merkezi sayılan kantonlarla beraber, 16. yy dan itibaren Katolik ve Protestan mezhebinin etkisinde kalarak bir gelenek oluşturan kantonlar da mevcuttur. Bu farklı kantonların kendi geleneklerini oluşturma durumları günlük yaşantı dahil olmak üzere hemen her alanda kendisini göstermektedir. Örneğin, Friburg kantonu, Katolik üniversiteye sahip tek kantondur ve 20. Yy 3. Çeyreğine kadar Katolik elitlerin merkezi bir kanton olarak kalmıştır.(Historisches Lexikon der Schweiz,2017)İsviçre’de temel olarak Katoliklik ve Protestanlıktan beslenen dini yaşantıda, zaman içerisinde Yahudiler de yer almıştır. 1. Dünya savaşı sonrasında, Balkan ülkelerinden gelen sınırlı sayıdaki Müslümanlara ilaveten asıl olarak 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlayan iş göçü sebebiyle Türkiye ve Balkan ülkelerinden Müslümanlar İsviçre’ye gelmişlerdir.

Anayasal açıdan hoşgörü ve toleransa dayalı seküler anlayış üzerinde şekillenen İsviçre dini yaşantısı Müslümanlar’ın toplumda çeşitli alanlara

dahilolmasıyla farklı ölçülerdeki çatışma ve anlaşmazlıklara sahne olmuştur.(Baumann ve Stolz, 2007)Günümüz İsviçresi'nde Katolik ve Protestan Hristiyanlar'dan sonra en kalabalık nüfusu Müslümanların oluşturması ve diğer dinlere mensup olanların sayısındaki azalmaya rağmen Müslüman nüfusun artış gösteriyor olması kamusal alandaki görünürlüklerini giderek arttırmakta, bu durum da çeşitli kısıtlama ve yasaklama hususlarının gerekçesi haline gelebilmektedir. Bu anlaşmazlıklar kendisini özellikle minare yasağı veya okullarda başörtüsü yasağı olarak göstermiştir. Yasaklamalarla ilgili karar alınması aşamasında federal düzeyde ve kantonal düzeyde yapılan halk oylamalarının önemli rol oynaması oldukça dikkat çekicidir. Buradan hareketle, İsviçre'nin siyasi ve dini yapısı hakkında bilgi verilecek, bu hususlarda teze temel teşkil eden tartışmalara değinilecektir.

2.1. DİNİ YAPI

2.1.1. İsviçre'nin Geçmişinden Bugününe Dini Yapısı

İsviçre'de dini inançlar tarihi süreçte özellikle coğrafi farklılıkların etkisi altında kalarak şekillenmiştir. Ülkenin yaygın olarak Hristiyan dini ve kiliselerin etkisi altında olduğu görülmektedir. (Hafner ve Gremmelspacher,2005) Yine coğrafi etki ile ülkenin farklı bölgelerinde 4 farklı dil konuşulmaktadır. Bu diller Almanca, İtalyanca,Fransızca ve Romanşça'dır. İsviçre'nin resmi dili olarak kabul edilmiş olan bu diller de dini yaşantı ve kültür üzerinde ciddi belirleyici rol oynamaktadır. Coğrafi konumun bu denli önem taşıdığı ülkeyi temelde 3 farklı coğrafi alan olarak değerlendirmek mümkündür. Bunlar Almanya'nın güneyinde kalan bölge, Rhonetal ve Fransa'ya yakın olan bölgeler ve Alpler bölgesi ile Lombardei'e yakın olan bölgelerdir. Bu coğrafi tasnife göre, Alpler bölgesinde Katolik dini yaşantı ve kültürü hakim iken, Almanya'nın güneyinde kalan bölgede, başta Basel ve Zürih olmak üzere bu bölgede kalan diğer kantonlarda Protestanlar/Evangelistler çoğunluktadır. Rhonetal ve Fransa'ya yakın bölgelerde ise dini yaşantı açısından genel olarak baskın bir Hristiyan dini yaşantı ve kültürü mevcut olsa da, seküler bir yapıdadırlar.(Historisches Lexikon der Schweiz,2017)

Reformasyon İsviçre’de derin etkiler bırakmıştır. Birçok şehir ve kantonda, siyaset ve aristokrasi reformasyona boyun eğmiştir. Şehir ve kantonları yönetenlerin, ticari kaygılarından dolayı Protestanlık ile yöneticiler arasında bir amaç birliği oluşmuştur.(Historisches Lexikon der Schweiz,2017)Devamında halkın yaşadığı din ve gelenek çerçevesinde kutsal sayılan gelenekler (Bilderkult), ikonlar ve dini ziyaretler (Pilgerwesen) kaldırılmış, azizlere saygı ve dini yürüyüş alayları (Prozessionen) gibi Katoliklerin kutsal sayılan gelenekleri ya din dışına çıkarılmış ya da sivil ritüeller haline gelmiştir. Manastır ve kilise görevlilerine tanınan ayrıcalıklar kaldırılmıştır. İsviçre’de dini tarihi süreç ile birlikte gelişen ekonomik ve sosyal yaşantıda, gelişmelerin ve yaratıcılığın çoğunlukla reformist kesimlerden çıkması, kantonlar ve şehirlerle, reformist kiliselerin arasındaki bağı sıkılaştırmıştır. İsviçre bağlamında, Protestan hareketi açısından dikkate alınacak bir nokta da, Hristiyan dünyasındaki vaftizci ayaklanmasından sonra, İsviçre’de 16. Yy dan sonra, birçok idealist, manevi hareketlerin yanı sıra, değişik Hristiyan tarikatlarının ve bağımsız kiliselerin ortaya çıkması ve bu güne kadar varlıklarını sürdürmeleridir. Ayrıca, Anglikan Kilisesi, Baptistler ve Metodistler gibi gruplar da, uluslararası şubeleri aracılığı ile İsviçre’de zemin bulmuşlar ve İsviçre Protestanlığına farklılık/çeşitlilik getirmişlerdir.

2.1.2. İsviçre’de Dini Gruplar ve Temsilleri

İsviçre’de önemli dini gruplar olarak Katolikler, Evangelistler, Müslümanlar ve Yahudiler öne çıkmaktadır. Bu grupların yanı sıra Hindular, Budistler gibi uzak doğu dinlerine mensup olanlar da, İsviçre’de dini gruplar olarak öne çıkmaktadır.(Bochinger,2012)

Bu grupların yanı sıra, Ortodoks ve Süryani kiliseleri ile daha başka bağımsız kilise organizasyonları da dini gruplar olarak organize olmuşlardır. (Gianni,2010)

Ülkedeki nüfusun dinlere mensubiyet bakımından dağılımı incelendiğinde, nüfusun % 37,3ünü Roma-Katolikler, %24,9’unu Evangelistler, %5.8’ini diğer Hristiyan gruplar, %0.2’sini Yahudiler, %5.1’ini Müslümanlar, %1.4’ünü diğer inançlara sahip olanlar ve %23.9’unu dinsizler oluşturmaktadır.(Federal İstatistik

Ofisi Resmi Sitesi,2017)Görüldüğü üzere anılan dini gruplar haricinde, İsviçre’de en önemli grubu hiçbir dine tabi olmayan dinsizler grubu oluşturmaktadır.

2.1.2.1. Katolikler

Vatikan’a bağlı olan İsviçre Roma-Katolik kilisesi İsviçre’de 26 Kantonda, toplam 6 Piskoposluk çerçevesinde organize olmuştur²³ ve devlet tarafından birçok kantonda tanınan “öffentlich-rechtlich anerkannt” “Kamu Tüzel Kişiliği Statüsü” ne sahip bir dini cemaat/kurumdur.(Stolz, Chaves, Monnot veAmiotte-Suchet,2011:16)Katolik kilisesi Vatikan’a da bağlı olması sebebiyle Vatikan kilise hukukuna bağlı olarak ikili bir hukuk sistemine tabidir.(Römisch-Katholische Zentralkonferenz der Schweiz (RKZ),2017). İsviçre’de bulunan ve kilise hukukuna göre faaliyetlerini sürdüren Piskoposluklar (Bischöfen), “Schweizer Bischofskonferenz” adı altında organize olmuşken, kantonal düzeyde faaliyet gösteren kiliseler ise, “Römisch-Katholische Zentralkonferenz der Schweiz” adı altında organize olmuşlardır. Bu her iki Katolik üst organizasyonu birlikte işbirliği yaparak faaliyetlerini sürdürmektedirler. Katolik öğretisi açısından ise, İsviçre’de ikisi devlet üniversiteleri bünyesinde, Luzern ve Fribourg ta olmak üzere, diğer ikisi de katolik kilisesinin sahipliğinde Chur ve Lugano’da olmak üzere 4 tane katolik teoloji/ilahiyat fakültesi mevcuttur. Katolik kilisesi tarihi süreç içerisinde diğer kiliselerle birlikte kamu tüzel kişiliği statüsüne sahip kiliselerden biri olarak halk kilisesi olarak kabul görmektedir.(Stolz, Chaves, MonnotveAmiotte-Suchet,2011:16).

2.1.2.2. Evangelistler

Katolik cemaatinde olduğu gibi evangelist inancına bağlı olanların sayısı da yıllar ilerledikçe azalmaktadır. 1970’lerde İsviçre toplumunun %48,8’ini oluşturan bu inanç grubu, 2012 ye gelindiğinde toplam nüfusun ancak % 27’sini temsil eder hale gelmiştir.(Federal İstatistik Ofisi Resmi Sitesi, 2017) İsviçre’de evangelist inanca sahip olan Hristiyanları iki ayrı grupta ele alıp incelemek gerekmektedir. İsviçre’de evangelistreformasyon kilisesi, 24 Kantonda Landeskirche = eyalet (kanton) kilisesi olarak organize olmuştur. Diğer taraftan İsviçre Evangelist bağımsız kiliseleri (Freikirchliche Gemeinden) yine İsviçre düzeyinde ayrıca organize olmuşlardır.

Buradan hareketle İsviçre’de Evangelist inancına sahip olanları ele aldığımızda, iki büyük çatı organizasyon altında toplandıklarını görmekteyiz.(Stolz, Chaves, MonnotveAmiotte-Suchet,2011:13)EvangelistReformasyon kiliseleri ile Evangelistmetodist kiliseleri, İsviçre Evangelist Kiliseler Birliği “SchweizerischerEvangelischer Kirchenbund” adı altında siyasi faaliyetlerini sürdürmektedir.

2.1.2.3. Yahudiler

Tarihi süreç içerisinde oldukça sıkıntılı dönemler geçiren İsviçre Yahudi cemaati, Fransız devrimi sonrasında yeniden cemaat olarak gündeme gelmiştir. 1866’da İsviçre Yahudileri kanun önünde eşit olma hakkını ve 1874 yılında da dinlerini serbestçe yaşama hakkına sahip olmuşlardır. Bu tarihten itibaren Yahudiler yerleşim yerlerini ve mesleklerini serbestçe seçmeye başlamışlardır. (Gerson,2012) Günümüz İsviçre’inde yaşayan Yahudilerin dörtte üçü Yahudi cemaatleri altında organize olmuşlardır. Sayı olarak 18.000 civarında üye sayısına sahip olan Yahudi cemaati yirmi dört adet organize olmuş Yahudi cemaati (= JüdischeGemeinde) altında dini yaşantılarını sürdürmektedirler. İsviçre’de Yahudi cemaati ulusal düzeyde, İsviçre İsrail cemaati Federasyonu (=SchweizerischerİsraelitischerGemeindebund = SIG) altında organize olmuştur.(İsviçreli Yahudiler Topluluğu Resmi Sitesi,2017) Bu organizasyonların Alman-İsviçresi’nde görülen antisemitik vakıaları yıllık olarak rapor ettikleri bültenleri bulunmakta ve Yahudilerin hayatına yönelik hemen her alanda faaliyetleri bulunmaktadır.(İsviçreli Yahudiler Topluluğu Resmi Sitesi,2017)

2.1.2.4. Diğer Dini Cemaatler ve Dinsizler

İsviçre’de semavi dinlerin yanı sıra, Hinduizm, Budizm ve Sih tarikatına mensup olan dini cemaatler mevcuttur. Bu dini cemaatler arasında rakamsal olarak yaklaşık 22.000 kişilik cemaat sayısı ile, Budizm ön plana çıkmaktadır. Tarihsel açıdan bakıldığında, bu dini cemaatlerin 10-15 yıl gibi kısa bir tarihi süreç içinde ortaya çıkmış olması ise dikkat çekicidir. Dini açıdan en önemli gruplardan biri ise, hiçbir dine bağlı olmayan, dinsizlerin oluşturduğu nüfus grubudur. Bu grup, İsviçre nüfusu

içerisinde %23,9 oranında bir kesimi temsil etmektedir.(Federal İstatistik Ofisi, 2017)

2.1.2.5. Müslümanlar

İsviçre’de 1960’lı yıllara dek Müslüman nüfusun oldukça az olduğu görülmektedir. 1960’lı yıllarda başlayan göç dalgaları ile Müslümanlar İsviçre’nin toplumsal bir gerçekliği olmaya başlamıştır. Müslüman nüfusun giderek arttığı aşamalı süreci Lathion üç ayrı göç dalgası olarak tanımlamaktadır.(Lathion, 2010) Buna göre ilk göç dalgası Türkiye, Arnavutluk ve Yugoslavya başta olmak üzere farklı ülkelerden ekonomik sebeplerle çalışmak, maddi birikim elde etmek üzere İsviçre’ye gelmiş olan Müslümanlardan oluşmaktadır. Bu ilk göç dalgası ile gelenlerin çoğunluğunu erkek nüfusun oluşturduğu görülmektedir. 1970li yıllara gelindiğinde çalışan yabancı işçilerin ülkelerinde bıraktıkları ailelerinin de yanlarına gelmesi ihtiyacı doğmaya başlamıştır. Daha önce çalışmak üzere İsviçre’ye gelmiş olan işçilerin ailelerinin de yanlarına getirilmesini mümkün kılan gerekli yasal alt yapının oluşturulması ile beraber ikinci göç dalgası başlamıştır. Üçüncü dalga göç hareketi ise Müslümanlar’ın kendi ülkelerinde yaşadığı siyasi sebeplerden kaynaklı olarak meydana gelmiştir. Baskıcı diktatörlüklerden, sivil savaşıardan ve başka birçok siyasi sebepten ötürü ülkelerini terk edenler İsviçre’ye göç etmişlerdir. Göç temelli bu nüfus özellikle 1981 yılındaki askeri darbe sebebiyle ülkelerini terk edip göç etmiş olan Türkler ve 1990lü yıllarda Yugoslav savaşları nedeniyle Balkanlar’dan göç eden Müslümanlar üzerinde inşa olmuştur (Flaugergues, 2016) Bugün Müslüman nüfusun yoğun yaşadığı bölgelerde şahitlik etmekte olduğumuz güncel gelişmeler neticesinde anılan 3. dalga göç hareketinin Avrupa’ya doğru devam etmekte olduğunu söylemek mümkün olabilecektir. Zira bu husus, Avrupa’nın hemen her ülkesinde üzerinde politikalar üretilmeye çalışılan en mühim problemlerden biri haline gelmiştir.

2015 yılına ilişkin nüfus araştırma verilerine göre İsviçre nüfusu 8.327.126’dır. Nüfusun 2,048,667’sini yabancılar oluşturmaktadır. Yabancıların en yoğun olarak yaşadığı şehir Zürih’tir. Kendisini Müslüman olarak tanımlayanların İsviçre nüfusuna oranı % 5,1 olarak ölçülmüştür. İsviçre’de farklı dini toplulukların oluşmasında göçün büyük önemi vardır. Müslümanların %80lik kısmını birinci jenerasyon göç ile gelmiş olanlar oluşturmaktadır. İkinci jenerasyon Müslümanlar

%14ünü oluştururken herhangi bir göç arka planı olmayan Müslüman oranı yalnızca %6'dır.

İsviçre Federal İstatistik Kurumu verilerine göre 1970'den bu yana kendisini Müslüman olarak tanımlayan nüfusun artış hızı dikkat çekmektedir. 1990 yılında %2.2 olarak ölçülen oran, 2000 yılında %4.3 ve 2015 yılında %5 olarak ölçülmüştür. 2015 yılındaki dindarlık araştırması raporunda kendini 'iyi bir Müslüman' olarak tanımlayan ve günlük ibadetlerine dikkat ettiğini söyleyen Müslümanların oranı oldukça düşük gözlenmiş, bu da Müslümanlar'ın giderek daha da muhafazakarlaştığı ya da aşırılıkçı eğilim gösterdikleri korkularının aksine bir gösterge olarak yorumlanmaktadır.

Ayrıntılı olarak yapılmış olan 2000 yılı nüfus ölçüm bilgilerine göre İsviçre'deki Müslümanların %58'ini Eski Yugoslavya göçmenleri oluştururken %21'ini Türkler, %4'ünü Kuzey Afrikalılar, %4'ünü sahra altı Afrikalılar ve %2'sini Orta doğu ülkelerinden göçmenler oluşturmaktadır.(Gianni,2010) 2000 yılından bu yana Ortadoğu'dan Avrupa yönünde yoğun göç hareketlerine neden olan Irak ve Suriye savaşlarının ve İsviçre'nin 2015 yılı itibariyle 3500 Suriyeliyi kabul edeceği taahhüdünün bu oranda kısmi bir artışa neden olmuş olabileceği beklenebilmektedir. Yine aynı araştırmada Müslümanların %75'i kendisini Sünni, %7'si Şii ve %10-%15'i Alevi olarak tanımlamıştır. Dinleri temel alarak nüfusu tasnifleyen bu araştırmaya göre en genç nüfusa sahip grubu Müslümanların temsil ettiği görülmektedir. (Übersichtanalysen der Volkszählung 2000, 2004). İsviçre'de bulunan Müslüman nüfusun yoğun olarak Deutschschweiz olarak adlandırılan Almanca konuşulan bölgelerde yaşadığını görülmektedir. En yüksek Müslüman nüfus ise açık ara farkla Zürih Kantonundadır. Ülkede çok farklı etnik kökenlerden gelen Müslümanlar ile karşılaşılmasına İsviçre'nin kolonyal bir geçmişi olmaması gerekçe gösterilmektedir. Bununla bağlantılı olarak da, farklı ülkelerin kendi etnik temellerine dayalı spesifik Müslüman birlikleri bulunmaktadır.

İsviçre'de Müslümanların ibadeti için açılmış ibadethane sayısı tam olarak bilinmemekle beraber 150 ila 200 arasında bir sayı tahmin edilmektedir.(Florian,2015:25) Minaresi bulunan cami sayısı ise dördttür. İslami organizasyonlar federal, kantonal ve yerel düzeyde biçimlenmiştir. Tüm İslami

organizasyonlar özel hukuk tüzel kişiliğini haiz yapılardır.(Arens,2003)Müslüman organizasyonları bünyesinde toplayan, federal düzeydeki en büyük organizasyon olan FIDS (FöderationIslamischerDachorganisationenSchweiz) çatı kuruluşu, farklı etnik kökenlere dayalı olarak organize olmuş birçok organizasyonu bir araya getirmektedir. FIDS resmi internet sayfasındaki güncel bilgiler, İsviçre genelinde irili ufaklı, genel anlamda camii olarak adlandırılmış 200-220 ibadet alanının olduğunu bildirmektedir. Bunlardan 170tanisinin FIDS ile bağlantılı olduğunu ifade etmektedir ve aktüel olarak 450.000bin ila 480.000arasında bir Müslüman nüfusun İsviçre’de yaşamak olduğunu söylenmektedir.(Katholischen Medienzentrums, 2017) Yerel düzeyde etnik temeller üzerine oturmuş olduğunu belirttiğimiz cemiyetlerden farklı olarak FIDS farklı etnisitelerle heterojen bir yapı kurmuştur. Bu yapı Müslüman temsiliyetini güçlü kılmaktadır.

İsviçre’de dini cemaatlerin kamusal tanınması, bazı katı seküler uygulamaları olan kantonlar dışında, iki türlü mümkün olabilmektedir. Kamusal tanınma denilen tanınma türü sembolik türden bir tanınmadır. Referanduma ihtiyaç duyulmaksızın, gerekli şartlar karşılandığında, kanton parlamentosu tarafından verilen kararlar gerçekleştirilir. Kamusal-hukuki tanınmada ise doğrudan demokrasi aracı olarak referandum gerekmektedir. Kanton içerisinde yapılacak referandumda sağlanacak onay aracılığıyla tanınma gerçekleşir. Kurumsallaşmış ve tanınmış bir İslami çatı organizasyonunun, minareler, sünnet, başörtüsü gibi tartışılan konularda hem toplum hem de devlet nezdinde doğrudan temsil edilmesini ve kendisini toplum nezdinde tanıtmayı sağlayacak etkin bir araç olacağı düşünülmektedir.(Könemann, Bächtiger ve Jödicke,2010) Müslümanlar toplumda kendilerine karşı giderek yerleşen ayrımcılığın ortadan kalkması ve yaşadıkları topluma uyumları için kamusal tanınmanın gerekli olduğunu düşünmektedirler.(Saladin,Weber ve Morawa,2013)

2.1.3.İslami Organizasyonlar ve Tanınma

Dini cemaatlerin kantonlar tarafından resmi olarak tanınması belirli hak ve yükümlülükler getirmektedir. Hukuki tanınma hakkını elde edebilmek için demokratik örgütlenme biçimi, hukukun üstünlüğüne bağlılık, din özgürlüğünü kabul

etmek ve mali saydamlık şartlarının sağlanması beklenmektedir. Bu şartları yerine getiren örgütler başvurularını yaparak kamusal tanınma talep etmektedir.

Tanınma ile dini kuruluşlar kamu hukuku süjesi olarak tanınmış olarak hukuki alanda kazandıkları varlık ile vergi koyabilme yetkisine sahip olabilmektedir. Devletten maddi yardım sağlamak üzere de hukukitanınmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı zamanda devletin kurumlarına kolaylıkla erişim için de kamusal tanınma gerekli olmaktadır. Örneğin okullarda eğitime katılım, hastaneler, hapishanelerde yapılacak dini faaliyetler bu yolla mümkün hale getirilebilecektir.

İsviçre Federal Anayasası devlet ile dini topluluklar arasında kurumsal bağları kurma ve yönetme işini kantonlarına bırakmıştır. Cenevre ve Neuchatel kantonları kilise-devlet ayrımını net bir biçimde yaparken diğerlerinde bu durum kısmen görülmektedir. Kamu hukukunca tanınmış olan dini cemaatler katı seküler yapısı ile bilinen iki kanton dışında, Katolik ve Protestan kiliseleridir. Bern, Fribourg, Basel ve ST Gallen kantonları Yahudi cemaatlerine kamusal statü vermiştir. Sayısı 13ü bulan diğer bazı kantonlar anayasalarını uygun hale getirerek tanınma için başvurulara açmıştır. Sayılan iki dini cemaat dışında Basel-Land'da 2012 yılında iki Alevi derneğinin yaptığı başvuru ileresmi olarak tanınma şartlarını taşıdıklarına karar verilerek resmi tanınma sağlanmıştır.(Habertürk,2016)

Tanınmamış olan cemaatler ise dernek ve vakıf olarak örgütlenerek bu yapılara ilişkin iç mevzuata tabi olmaktadırlar. Zürih ve Basel'in tanınmayı kolaylaştıran uygulaması ile dini örgütlerin tanınması gerçekleştirilmese dahi kamu ile sıkı bir alışveriş içerisinde devlet adına belirli hizmetler verebilmesi mümkün olmaktadır. Basel kantonunun baskın liberal yapısı Müslüman organizasyonlar için tanınmayı ilk aşamada burada başlatma gerekçesi olmuştur. Aleviler bu kantonda kamusal olarak tanınmıştır. Özellikle bazı kantonlarda pozitif tarafsızlık çerçevesinde, toplum içinde dinin ve dini cemaatlerin yerinin önemine ilişkin manevi, etik ve sosyal hizmetler anlamında teşvik edici çalışmalar yürütülmektedir.Weber'in kamusal-hukuki tanınmanın yalnızca hukuki faktörlere bağlı değil, aynı zamanda çok büyük oranda toplumsal kabule de bağlı olduğunu vurgulamaktadır.(Weber,2014) Kamusal tanınmanın bir sonraki aşaması olan kamu hukuku tüzel kişiliği statüsü kazanma hakkı ancak halkın da oyuna sunularak

gerçekleşmektedir. Müslümanların resmi temsili konusundaki tartışmalar özellikle minare yasağı öncesi ve sonrasında gündemi meşgul etmiştir. 29 Kasım 2009 halk oylaması sonrasında medyada yer alan Müslümanlara bakıldığında %99'un Araplar olduğu, halbuki İsviçre'deki Müslüman azınlığın %90'ının Türkiye ve Balkanlar'dan gelen Müslümanlar'ın oluşturduğu görülmektedir. Buradan hareketle Müslümanların kendilerinin temsil edilmediği hissinin yaygınlaştığını ifade edilmektedir. Zira İsviçre'de İslam tanımının daha çok Arap geleneksel perspektifinden yapıldığını ve yenilikçilerin kendilerini ifade imkanlarını bulamamaktan ötürü rahatsız olduklarını ifade edilmektedir. (Lathion, 2010) Referandumla gelen beklenmedik sonuçla beraber Müslüman toplumun içerisindeki farklı İslam algıları meydana çıkmış ve çeşitlilikler daha görünür hale gelmiştir. Bu, İslam ve İslami pratiklere ilişkin tartışmaları belli grubun tekelinden çıkarabilecek olması bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

2.1.4. Geçmişte Din ve Devlet İlişkisi

İsviçre'de Reformasyonla beraber 1500'lü yıllar ile 1800ler arasında kantonlar birbirinden net olarak Protestan-Katolik olarak ayrılmıştır. Bu dönemlerde farklı bir inancı seçen ya da farklı inançtan bir kişi ile evlenenlerin kantonal vatandaşlığı doğrudan kesilmektedir. Hatta bazı Katolik kantonlara Protestanların yerleşmesinin dahi yasak olduğu görülmektedir. (Dodd, 2015:45) Bu dönemde dini kimlik yalnızca kişinin doğum yeri olan kantonun dinine göre tanımlanmakta, inanç özgürlüğü henüz sağlanmamaktadır.

1529-1712 yılları arasında gerçekleşen din savaşları ardından mezhepsel çatışmalar 1848 Anayasası ile sona ermiştir. Bu anayasaya göre tüm kantonlar bir federal devlet altında otonomileri korunmakla beraber toplanmıştır. Bununla beraber federal devlet modelini benimseyiş de bu anayasa ile gerçekleştirilmiştir. (Magel ve Studer, 2015)

İsviçre modern tarihi Avrupa'nın birçok ülkesinde olduğu gibi 19. yy''ın ikinci yarısında görülen kültürler savaşı "Kulturkampf" ile kırılma yaşamıştır. Modernleşme ve sekülerleşme yolunda ilerleyen özgürlükçü, demokratik güçler ile muhafazakar ortaçağ düzeni savunucuları arasındaki mücadele sonucu 1848 Anayasası düzenlenmiş, doğrudan demokrasi kurumu demokratik, özgürlükçü düzeni

sağlamak üzere kabul edilmiştir. Anayasa'nın ardından yapılan ilk seçimlerde Liberaller ile Radikaller arasında bir mücadele görülmektedir. Liberaller Ulusal Meclis'in 111 koltuğundan 87'sini ve Kantonlar meclisinin 44 koltuğundan 30'unu kazanmıştır. Bunun karşısında muhafazakarlar ancak 14 Ulusal Meclis ve 6 Kantonlar Meclisi koltuğuna sahip olmuşlardır. Kiliseler ile devlet arasındaki ilişki bu dönemde yeniden düzenlenmiştir. Özellikle Roman-katolikleri etkileyen düzenlemeler Federal Anayasa'da yer almıştır. Din ve devlet ilişkilerinde özgürlükçü, demokratik bir düzen sağlamak üzere yapılan 1848 Anayasası, yine de dini haklara ilişkin bazı kısıtlamalara sahip idi. Özellikle Cizvitlere yönelmiş olan bu yasak ve kısıtlamalar güçlü bir siyasi nüfuz sağladıkları ve bunun kamusal barışa karşı tehdit oluşturduğu gerekçesiyle ortaya çıkmıştır. 1874 anayasal revizyonunda tam bir dini özgürlük sağlanmasına rağmen Cizvitlere ilişkin yasaklar varlığını devam ettirmiştir. Bu yasaklar ancak 1973 yılında %54.9luk bir kamusal destek ile kaldırılmıştır. Ayrıca 1848 Anayasası İsviçre vatandaşlarının ulusal refah ve sivil haklarını koruma altına alsa da, Yahudiler 1866'daki bir başka revizyona dek korunmamışlardır. (Dodd, 2015:46)

Cizvitlerin yasaklanması (1973'te kaldırıldı), yeni ya da daha önce kapatılmış olan manastırların açılması yasağı (aynı yıl kaldırıldı), piskoposlukların açılması için federal hükümetten izin alınma gerekliliği (2001de kaldırıldı) Anayasa'da yer almakta ancak zamanla kaldırılmış bulunmakta idi. (Mayer, 2011:23) Diğer yandan bugün İsviçre'de Koşer kurallarına uygun olarak kurban kesmek hala yasaklı durumdadır. Buna gerekçe olarak, hayvanseverlerin hassasiyetleri gösterilmekte ve kaldırılmasına ilişkin bir teklifin ciddi bir muhalefetle karşılaşacağı görüşü sürmektedir. Yahudi organizasyonlar kendilerine karşı sürdürülen bu uygulamanın ve minare yasağının ülkede yaşayan azınlıkların yaşam kalitesinin düşürdüğü kanaatindedir.(Şalom,2009)

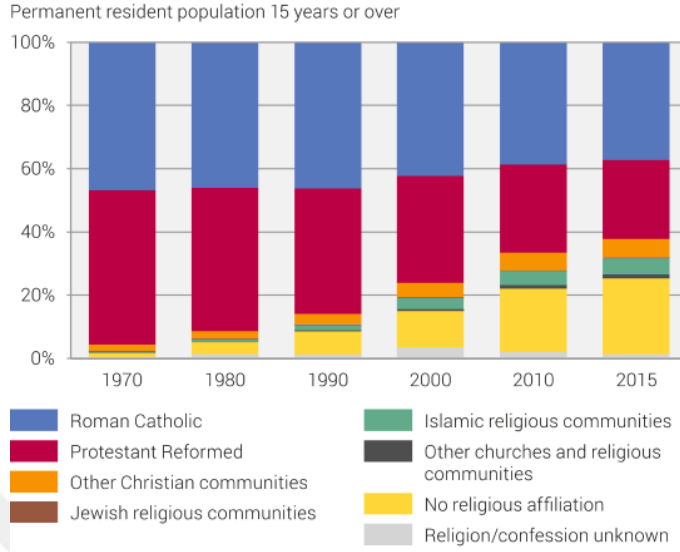
Sömürge geçmişi olmaksızın, çoğulcudeğerleri kusursuzca yaşattığına inanılan bir ülke olan İsviçre'de, İslam'a karşı gelişen tepkiler ve geliştirilenpolitikaları iyi biçimde analiz edebilmek için İsviçre siyasi ve tarihi yapısı iyi irdelenmelidir. Zira din ve dil farklılıkları İsviçre'nin "öteki" inşasında önemli bir rol oynamıştır.

İsviçre’de İslam’a dair gelişen olumsuz imaj geçmişteki birçok farklı ulusal ve uluslararası gelişme ile şekillenmiştir. Minare yasağı referandumunda da etkin olan en önemli konulardan biri İslam’da kadının yeri hususundaki olumsuz Batı algısıdır. BettyMahmoody’nin 1987’de yayınlanan ve 1991’de filmi yapılan, İranlı bir kadın ve kızının Amerika’dan İran’a gidişi ve kocası tarafından iki yıl süreyle rehin edilmesini konu edinen “Kızım Olmadan Asla” adlı romanın en çok satanlar arasına girmesi İslam ve kadın konusundaki olumsuz imajı sağlamıştır. İslam’ın kadınlara saygı duymadığı fikri minare yasağına giden süreçte kullanılan temel argümanlardan biri olmakla beraber İslami cemaatlerin kamusal olarak tanınması önüne bir engel olarak da çıkmaktadır. Yine Selman Rüşdi’nin Şeytanca Ayetler kitabı sebebiyle İran’da hakkında verilen ölüm fetvası (1989) İslami fanatizm hakkında görüşlerin yerleşmesinin önemli aşamaları olmuştur. SamuelHuntington’ın Medeniyetler Çatışması İslam’ın batının karşısında konumlandırılmasının çerçevesini oluşturmuştur. Sovyet sisteminin çöküşünün ardından İslam eleştirileri keskinleşmişken, 11 Eylül saldırıları ardından büyük bir hızla güçlenmiştir.(Esposito, 2015) Madrid ve Londra terör saldırıları, Hollanda’da Theo Van Gogh’un öldürülmesi ve Danimarka karikatürleri etrafında şekillenen krizler İslam’ın sorun çıkarma makinası olarak algılanmasında etkili olmuştur. (Mayer,2011)

Artan göçmen nüfusun ekonomik refahı sınırladığı, suç oranlarını arttırdığı gibi gerekçelerle, yerel kültürün yok edileceği korkuları göç karşıtı, yabancı düşmanı çevrelerce kullanılan temel argümanlardan biri olmuştur.(Kinnvall,2016)Farklı dinleri bir arada barındıran İsviçre’de farklı dinlere mensup kişilerin nüfus artışı bir başka korku söylem aracı haline getirilebilmektedir. 1990-2008 yılları arasında 86 dini azınlığa karşı uygulanan farklı dini ayrımcılık örneklerinin 29 farklı Batı demokrasisinde incelenmesi ile elde edilen sonuçlara göre Müslümanlar’ın diğer dini gruplara göre özellikle 2001 yılından bu yana çok yüksek seviyelerde ayrımcılığa uğradıklarını tespit edilmektedir.(Fox ve Akbaba,2015:180)

Şekil.2.1:İsviçre’de Dini Toplulukların Gelişimi

Evolution of religious landscape

Sources: FSO – FPC (1970–2000), Structural Survey (SS, 2010–2015)

© FSO 2017

Kaynak:Federal İstatistik Ofisi

<https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/population.assetdetail.1901537.html>

Erişim: 1 Mart 2017

İsviçre Federal İstatistik Dairesi’nin verilerine göre ülkede Hristiyan nüfus giderek azalırken en hızlı artış görülen dini azınlık grup Müslümanlardır. Bu durum radikal sağ partilerinistila, işgal söylemleri üzerine kurduğu korku politikalarını desteklemek üzere kullanılan verilerden biri olmuştur. Yine göç sebebiyle artan Müslüman nüfus diğer komşu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İsviçre’de de entegrasyon süreçleri hakkında tartışmalara sebep olmuştur. Entegrasyon problemlerinin güvenlik politikalarının belirlenmesinde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.(Lenzin,2009) İslam’ın Batı değerleri ile uyuşmadığı ve hatta onlara yönelmiş bir tehdit olduğu fikri, radikal Müslümanlar’ın bilinçli olarak entegre olmaya direndikleri söylemleri bu zeminde güçlendirilmiştir.

2.1.5. Günümüzde Din ve Devlet İlişkisi

İsviçre Federal Anayasası'nda devletin resmi dini olarak kabul edilmiş bir din mevcut değildir. Din ve vicdan özgürlüğü İsviçre Anayasası madde 15'te;

Din ve vicdan özgürlüğü

1. *Din ve vicdan özgürlüğü güvence altına alınmıştır.*
2. *Herkesin dini ya da felsefi kanaatini özgürce seçme hakkı ve bunları ister bireysel ister toplu olarak uygulama hakkı vardır.*
3. *Herkesin bir dini cemaate mensup olma ya da ait olma ve dini öğretileri takip etme hakkı vardır.*
4. *Kimse bir dini cemaate katılmaya ya da ait olmaya, dini eylemler içinde bulunmaya ya da dini öğretileri takip etmeye zorlanamaz.*

şeklinde güvence altına alınmıştır. Ek olarak herkesin kanun önünde eşit olduğu ve kimsenin dini sebebiyle ayrımcılığa tabi tutulamayacağı da aynı şekilde Anayasa madde 8'de belirtilmiştir. Anayasal çerçevesi çizilen bireye ait bu haklarla beraber din-devlet ilişkilerinin düzenlenmesi Anayasa madde 72'de düzenlenmiştir.

Genel manada dini grup veya cemaatlerin devletle ilişkisi hususundaki düzenlemeler kantonlara bırakıldığı için, bu konudaki düzenlemeler İsviçre'nin 26 kantonunda farklı biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Devletin çoğulcu toplumun bir sonucu olarak meydana gelen çok dinlilik hususunda yansız davranma yükümlülüğü vardır ve bu nedenle her türlü devlet erkinin işlemlerinde yansız, eşit muamele beklenmesi bireyin temel haklarından biridir. Yani devlet bireylerin din ve vicdan özgürlüğünü garanti altına alırken aynı zamanda kendi tarafsızlığını da garanti etmelidir.

Çok dinli toplumların barışçıl ve güvenli bir biçimde bir arada yaşamaları için çoğulcu, demokratik, hukuk devletlerinin yasalar eliyle gerekli kamusal, hukuksal yapıyı hazırlamaları gerekmektedir. Bu yapı tarafsız ve eşitlikçi bir yaklaşımla özgürlükler temelinde tesis edilmelidir. Modern, seküler devletin dine yaklaşımı tarafsızlık ile gerçekleşmektedir. Devletin pozitif ve negatif anlamda tarafsızlık yükümlülükleri mevcuttur. Pozitif anlamda, çoğulcu toplum yapısını desteklemek üzere gerekli şartları temin etmekle yükümlü iken, diğer yanda da bireylerin dini inanç ve görüşlerine müdahale etmemek üzere negatif bir tarafsızlık yüklenmiştir. Devletin yansızlığı ilkesi ile bireyin din ve vicdan özgürlüğünün çatıştığı

düşünüldüğü noktada İsviçre Federal Mahkemesi'nin bazı örnek kararları incelenebilir. Örneğin, öğretmenin sınıflarda başörtüsü takmasına ilişkin bir kararda bunun devletin yansızlık ilkesi zedeleyeceği kararı verilmiştir. Bazı hukukçular bu karara katılmayarak, propaganda malzemesi edilmediği sürece dinsel inançların gereklerinin yerine getirilmesini din ve vicdan özgürlüğünün bir doğal sonucu olarak yorumlamaktadır. (Pekin,2002:454)

Avrupa'nın çeşitli yerlerinde cami yapımı ile ilgili yerel halkın görüşüne başvurularak referandumlar düzenlemenin tartışma konusu olduğu görülmektedir.(Radikal, 2014 ve Anayurt,2016) Bunların bir kısmı olumlu sonuçlanırken bir kısmı da olumsuz sonuçlanabilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, ibadethaneler inanç ve ona bağlı olarak ibadet özgürlüğünün temel unsurlarındandır ve onun bütünleyici parçalarından olan herhangi bir bölümünün görünür olması hem inanç ve vicdan özgürlüğünün hem de ifade özgürlüğünün önemli bir parçasıdır. (Diyanet Aylık Dergi, 2009) Bu durumda temel insan haklarından sayılmış olan din ve vicdan özgürlüğüne ait sembol ve temsiliyet araçlarının sergilenmesinin ya da varlık-yokluk tercihi olarak bir referanduma konu edilmesi tartışmalı olmaktadır. Minareler camilerin ayrılmaz parçaları olarak o yapının bir ibadethane olduğunu gösteren, bir bakıma camiye cami olma kimliği kazandıran sembollerinden birisidir. Dolayısıyla Nilüfer Göle'nin Avrupa kamusal alanındaki İslami ihtilaflar üzerine yaptığı çalışmasında bahsettiği gibi, minareye karşı gösterilen tepkiler Müslümanların kamusal varlığına ilişkin bir tepki barındırmaktadır.(2015) Kaldı ki, Müslüman nüfusun artışına rağmen İsviçre'nin Fransızca konuşulan kısmında tek bir minaresi olan cami başvurusu dahi olmamıştır. (Lathion, 2010)Müslüman nüfusun daha az olduğu kantonlarda minare yasağına daha yüksek oranda oy desteği verilmesi bilinmeyen yarattığı korkunun gerekçelerini detaylandırma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

2.2. İSVİÇRE SİYASİ SİSTEMİ:-DOĞRUDAN DEMOKRASİ

İsviçre'de hükümetlerin oluşturulmasında 1959 yılından beri kullanılmakta olan "sihirli formül"e göre hükümet Federal Konsey adı ile Birleşik Federal Meclis tarafından 4 yıllığına seçilen 7 üye ile kurulmaktadır. Federal Konsey denilen ve 7

sandalyesi bulunan yürütme organı ülkede en çok desteği bulunan dört siyasi parti arasında 2-2-2-1 şeklinde paylaştırılmaktadır. Bu şekilde oluşturulan zorunlu koalisyonla her kesimin temsili sağlanmak istenmektedir. Federal Konsey 2008'den bu yana iki İsviçre Halk Partisi (SVP), iki Hür Demokrat Parti (FDP), iki İsviçre Sosyal Demokrat Partisi (SPS) ve bir İsviçre Hristiyan Demokrat Halk Partisi (CVP) üyesinden oluşmaktadır. Konfederasyon Başkanı, Federal Konsey üyeleri arasından rotasyon usulüyle sadece bir yıl için bu görevi yürütmekte olup, bu dönem boyunca “eşitler arasında birinci” konumundadır. (Linder, 2010) Bununla birlikte doğrudan demokrasi İsviçre'nin temel siyasi kültürünü oluşturan en belirleyici unsurlardan bir diğeridir. (Kriesi 2008) İsviçre parlamentosu, 200 kişilik Ulusal konsey ile 46 kişilik Kantonlar Konseyi'nden meydana gelmektedir.

1830'lardan itibaren liberal görüşün İsviçre siyasi sistemine etkisinin ardından 1848 Anayasası'nda anayasa değişiklikleri için zorunlu referandum yapılması yer almıştır. Daha sonra 1891 yılında anayasada kısmi değişiklikler için de doğrudan demokrasi araçlarından bir diğeri olan halk girişimi uygulaması kabul edilmiştir. (Kobach, 1993) Halk girişimi halkın kanun teklifi anlamına gelmektedir. (Teziç, 2016) Yani halkın hazırladığı bir tasarının belirli sayıda seçmenin imzası ile yine halkoyuna sonucunda yasa haline gelmesi demektir.

İsviçre'de halk girişimi imkanının kullanımının çok yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle parlamentoda temsili sınırlı olan örgütlerin siyasi gündem belirlemede bu doğrudan demokrasi aracını kullanarak oldukça başarılı oldukları görülmektedir. Sunulan halk girişimlerinin çok büyük bir kısmının parlamento dışı çıkar grupları ve parlamento dışında kalmış siyasi örgütler tarafından yapılmıştır. Bu durumu Kobach, İsviçre'de siyasi liderlerin belli referandum kampanyaları yürüttükleri dönemlerde sağladıkları popülerlikleri dışında pek teveccüh görmediklerini söyleyerek ifade etmektedir. Yine parti sisteminin çok zayıf olmasının doğrudan demokrasi araçlarının etkin kullanılmasına etkisi olduğunu da belirtmektedir. (Kobach, 1993) Kobach'ın yaygın olarak savunulan bu görüşünün aksine 26 kantonda yapılan empirik çalışma sonucu İsviçre'de doğrudan demokrasinin daha profesyonel ve kurumsallaşmış siyasi partiler ile işbirliği ile daha iyi işlediğini göstermektedir. (Ladner ve Brändle, 1999) Doğrudan demokrasinin

İsviçre'deki küçük siyasi partiler üzerindeki etkisini araştıran çalışmaya göre bu sistem İsviçre'deki radikal sağ partileri güçlendirmektedir.(Yannis, Akt:Maduz,2010:4) Kampanyalar sırasında özellikle siyasi parti elitlerinin stratejilerinin seçim sonuçlarına etkisi olduğu da belirtilmektedir.

Nihayetinde halk girişimleri, siyasi gündemi belirleyen ve destek sağlayan önemli araçlardan biri olarak kullanılmaya açıktır. Diğer yanda halk girişimi, doğrudan, halk tarafından bir yasanın ya da anayasanın teklif edilmesi ve bunun yine halk tarafından verilecek oylar aracılığıyla belirleniyor oluşu sonucunda, halkın isteğini dolaysız biçimde dile getirerek gerçek bir doğrudan demokrasi aracı olmaktadır.(Tornay'dan akt.Topukçu,2011:32)

İsviçre Federal Anayasası'nda 'Referandum ve Girişimler' başlığı altında düzenlenmiş olan maddeler doğrudan demokrasi araçlarının kullanımı için gerekli usul ve esasları belirlemektedirler. Anayasal halk girişimi, halk tarafından anayasanın tümüyle ya da kısmen değiştirilmesini ifade etmektedir. Bunlardan birini gerçekleştirmek üzere gerekli sayıda seçmenin imzasının toplanmasının ardından teklifin doğrudan halk yerine, öncelikle yasama organına sunulması ise dolaylı halk girişimidir. Seçmen imzası ile yasama organına sunulmuş olan teklif üzerinde yasamanın değiştirme yetkisi, halkın ve yasama organının uzlaşmasına yarayan bir süreç olarak değerlendirilebilir.(Topukçu,2011) Zira sunulan girişimlerden halk oylaması aşamasına gelen çok az girişim seçmenler tarafından kabul edilmektedir. Meclise sunulmuş olan teklifler meclisle halk arasında bir pazarlık konusu edilip, istenilen tavizlerle ortak bir paydada buluşulması ile halk oylamasından geri çekilmektedir. Bu nedenle siyasal gündemi etkileyip iş başında olan hükümetleri bu gündemi öne almaya zorlayıcı bir silah olarak kullanıldığı da belirtilmektedir.(Kobach,1993)Siyasi partilerin ise referandum süreçlerinde parti tabanına yaptığı tavsiyelerin etkili olmamaktadır.(Trechsel ve Kriesi,1996)

Öte yandan halkın direkt olarak taleplerini sunarak yasama yapma imkanı bulduğu bu sistemin birçok yönden eleştirisi de yapılmaktadır. Bunlardan en önemlisi doğrudan demokrasi imkanlarınınzenofobik hareketlerce kolaylıkla kullanılıyor olmasıdır. Örneğin, 1960-2000 yılları arasında göçmen nüfusa limit konması ya da azaltılmasına yönelik yedi girişim sunulmuştur. "Hiçbiri yeterli oyu

alamamış olsa da bunlardan herhangi birinin başarılı olma imkanı Demokles'in kılıcı olarak hükümet politikalarının üzerinde sallanmıştır.” Ayrıca büyük göç hareketleri İsviçre toplumunun gelişen zenofobik tepkilerini siyasi düzeyde, doğrudan demokrasi yoluyla ifade etmesine yol açmaktadır.(Afonso,2005:150)

İsviçre’de görülen muhafazakar ve göçmen karşıtı davranışları diğer ülkelerden ayıran özelliği, İsviçre halkının 1960’lardan bu yana bu konularda sıklıkla oylamalara gidiyor oluşudur. Bu da göç karşıtı görüşlerin kolayca görünür olmasını sağlamaktadır. Zira göçün İsviçre kimliğine ciddi bir tehdit oluşturduğu ülke çapında kökleşmiş bir görüştür.(Lamp,2016)

Doğrudan demokrasinin halkın görüşüne doğrudan ulaşıldığı için en sağlıklı demokrasi yöntemi olduğu yaygın fikri ile beraber, İsviçre’yi diğer örneklerden ayıran diğer kendine özgü şartları, Avrupa genelinde artan yabancı düşmanlığı,İslamofobi ve göç karşıtlığından beslenen radikal sağ siyasetin söylemler aracılığıyla gerçekleştirdiği sosyal inşası bu teze konu edilerek, minare yasağı örneği özelinde tartışılacaktır.

2.2.1. İsviçre Anayasası’nda Dine İlişkin Düzenlemeler ve Anayasal Değişiklik

İsviçre Federal Anayasası’nın 72. Maddesi devlet ile kilise arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini konu alan anayasa maddesidir. Buna göre:

1. *Devlet ve kilise arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi hususunda kantonlar yetkilidir.*
2. *Kantonlar farklı dini topluluk mensupları arasındaki kamusal barışı korumak üzere yetki alanları çerçevesinde gerekli tedbirleri alırlar.*
3. *Minarelerin inşası yasaktır.”*

Madde dahilinde dini hususların düzenlenmesine ilişkin kantonlara verilmiş olan yetki ile beraberdikkat çeken bir diğer husus farklı dinlere mensup toplulukların arasındaki barışı koruma görevinin de kantonlara sorumluluk olarak yüklenmiş olmasıdır. Federal mahkemenin, “din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin bir davada verdiği kararında“kişilerin kendi dinsel inançlarına yandaş kazanabilmeleri için

propaganda yapabilmeleri, hatta başka dinsel inançları eleştirebilmeleri de dahildir. Ancak yapılan dinsel propagandanın biçimi ve şiddeti, çeşitli inançlar arasında kurulan dinsel barışı bozacak boyutlara varamaz.” şeklindeki ifadeside bu sorumluluğu pekiştirmek ve sınırlarını belirlemek bakımından önemlidir. (TBB Dergisi, 2000) Bütün bunlara istinaden, mevcut dinlerden herhangi birinin uygulamalarına öncelik verilip diğerlerinin ikincil plana atılamayacağı, devletin dinsel barışı korumak üzere önlemler alması gerekliliği açıktır.

İsviçre Anayasasının 138, 139, 193 ve 194. Maddeleri uyarınca anayasanın bütünüyle ya da kısmi olarak değiştirilmesi hükümleri kanunlaştırılmıştır. Doğrudan demokrasi kurumu olan halk girişimi yoluyla halka doğrudan yasama sürecine dahil olup yasa üretme imkanı sunulmaktadır.“Minare karşıtı girişim” de Anayasa’da kısmi değişiklik yapılmasını mümkün kılan md.139/1’in sağladığı haktan yararlanarak hazırlanmış ve halk oyuna sunulmuştur. Buna göre girişimin resmi ilanının ardından geçen 18 ay içerisinde gerekli 100.000 imza toplanarak birsonraki aşamaya geçilmiştir. Federal anayasanın 139. Maddesinin3. fıkrasına göre anayasanın kısmi revizyonu için başlatılan halk girişiminin uluslararası hukukun zorunlu hükümlerine aykırı olması durumunda Federal meclis tarafından bütünüyle veyahut kısmi olarak geçersiz kılınabileceği hüküm altına alınmıştır. İsviçre Federal Konseyi 18 ay içerisinde toplanan 113.540 imza sonucu yürürlükteki mevzuata uygun olarak kendisine ulaşan girişime ilişkin meclise sunduğu görüşünü bildirmiştir.(İsviçre Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, Basın bülteni)

Minarelerin inşasına karşı halk girişimi 8 Temmuz 2008 tarihinde 113.540 geçerli imzayla sunulmuştur. Girişimciler İsviçre’de minarelerin inşasını yasaklamak istemektedir. Bu yapıların, Federal Anayasa ve İsviçre hukuk sistemini sorgulayan dini ve siyasi bir iddiayı sembolize ettiğini iddia etmektedirler. Federal Konsey görüşüne göre, bu girişim, zorunlu uluslararası hukuku ihlal etmemektedir ve bu nedenle izin verilir niteliktedir. Özellikle, tüm devletler tarafından tanınmış olan ve onaylanması gereken temel insan haklarını ihlal etmemektedir. Bununla birlikte, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHM) ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (BM Sözleşmesi II) tarafından güvence altına alınan çeşitli insan hakları ile uzlaşmazdır.

Federal Konsey, minareler olmasa dahi Müslümanlar’ın ibadetlerini gerçekleştirmelerinin önünde bir engel olmayışını temel hak ve özgürlükleri zedeler

nitelikte görmemektedir. Ancak açıklamanın devamında girişimin İsviçre Federal Anayasası'na kök salmış olan,hukuk önünde eşitlik ilkesi, ayrımcılığın yasaklanması, din ve vicdan özgürlükleri, mülkiyet hakkı, orantılılık ilkesi ve uluslararası hukuk ile uyumluluk anayasal güvenceleri gibi temel ilke ve değerleriyle çelişmekte olduğunu söylemiştir. Yine Anayasa ile kantonların düzenlenmesine bırakılmış hususlarda Konfederasyon düzeyinde yapılacak bir müdahalenin kantonal iktidarın orantısız ihlaline neden olacağı belirtilerek İsviçre parlamentosuna inisiyatifi karşı öneride bulunmaksızın reddetmesini önerilmiştir. Hukuki gerekçelerin dışında dinler arası barışın, entegrasyonun zedelenmesi hususundaki çekinceler belirtilerek düzenlemenin aşırılıkçılık ile mücadelede etkisiz olacağı belirtilmiştir. Meclise ulaşan girişim teklifi karşı öneride bulunmaksızın reddedilmiş ve halkın ve kantonların oylamasına sunulmuştur.En az 100.000 vatandaşın imzasını toplayan bir talebin uluslararası hukuka aykırılığını inceleyerek kabul veya reddetme sorumluluğunun bir yargı mercii olmayan Federal meclise verilmesi, verilen karar üzerindeki muhtemel politik baskıyı da beraberinde getirmektedir. Bu denetimin daha etkili olması açısından bir öndenetim mekanizması kurmak ve böylelikle halkın imzasına sunmadan önce uluslararası hukukun temel ilkelerine uygunluk şartının daha titizlikle incelenmesi elzem görülebilmektedir.(Heussner,2010)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MİNARELERİN YASAKLANMASI

4.1.İsviçre’de Minarelerin Yasaklanması Süreci

Ortadoğu’nun üç tek tanrılı dine ait sinagog, kilise ve camileri bir arada bulundurduğu zengin tarihi şehirlerinin yanında Batı Avrupa çok-dinli ve çok kültürlülük deneyiminde oldukça yenidir. Bu fark, yabancı mimari formların yerel olarak benimsenmesinde kendisini gösterebilmektedir. Müslümanlar Avrupa’da, toplumun bir parçası olarak, kendi kültür ve ibadetlerine ait kuruluşlara sahip olma hakkı olan bir topluluk olmaktan ziyade, genellikle geçici göçmenler, mülteciler, göz ardı edilebilir azınlıklar olarak görülmektedir. Bu bakışla, camiler ve minareler Müslüman olan “diğerleri”nin biçimsel/şekilsel temsilini gerçekleştiren ana motifi haline gelmiştir. (Avcıoğlu, 2007:91)

İsviçre’nin çok kültürlü yapısı diğer çok kültürlü ülkelere göre daha başarılı görülmektedir. Etnik, dilsel ve dinsel farklılıklardan çoğulcu bir refah devleti yaratmış olan İsviçre’ de, diğer çoğulcu demokratik ülkelerin aksine, herhangi bir asimilasyon politikası uygulanmamıştır. (Kymlicka, 2001) Yerleşmiş uyum içerisinde birlikte yaşama kültürü ile geçmişte göçmenlere yönelmiş radikal tekliflerin referandumlara taşınamamış ya da reddedilmiş olması ve yapılan ön araştırmalar minare yasağı referandumunun desteklenmeyeceği beklentisini yaratsa da, sonuç aksi yönde gerçekleşmiştir. Sonuçlar İsviçre’de, diğer Avrupa ülkelerinde ve Müslüman dünyada oldukça şaşırtıcı olarak karşılanmıştır.

29 Kasım 2009 tarihinde İsviçre’de gerçekleştirilen ulusal referandumda ülkede minare yapımının yasaklanması teklifi halka sunulmuştur. İsviçre halkının %53 seviyesinde katılım gerçekleştirdiği referandum seçmenlerin %57.5’i ve 26 Kantonun 22’sinin Evet oyu ile sonuçlanmıştır. Yasak, İsviçre’de minaresi bulunan mevcut camiler açısından bir düzenleme öngörmemekle beraber, yeni bir minare inşa etmeyi engellemektedir. Buna göre İsviçre Federal Anayasası madde 73’e 3. fıkra olarak “Minarelerin inşası yasaktır.” hükmü eklenmiştir.

İsviçre’de minaresi bulunan 4 cami bulunmaktadır. Bunlar, Zürih’te Ahmediye cemaati tarafından 1963 yılında inŖa edilen 18 metrelik minaresi bulunan Mahmud Camii, Gen f’te finansmanı Suud Krallığı tarafından sağlanan 22 metrelik minaresi ile 1978 yılında inŖa edilmiŖ cami, 2005 yılında Winterthur’da Arnavut cemaat tarafından inŖa edilen 3.5 metre minaresi bulunan cami ve WangenbeiOlten’da 2009 yılında Türk Kültür derneğince 6 metrelik minaresi ile inŖa edilmiŖ olan cami ve kültür merkezidir. (M ller ve Tanner,2009:32-36) 2006 yılına dek bu camilerin ve minarelerinin inŖasına iliŖkin herhangi bir tepki olmamakla beraber bunlardan bazılarının a ılıŖ törenlerine yerel siyasetçiler katılmıŖ ve birlikte uyum içerisinde yaŖama mesajları verilmiŖtir. Minarelerin yasaklanmasına giden sürecin ilk dinamikleri 2006 yılında kendini göstermeye baŖlamıŖtır.

2006 yılında İsviçre’nin farklı Ŗehirlerinde Müslüman cemaatlerin birbirinden bağımsız olarak minare inŖasına iliŖkin yapmıŖ oldukları baŖvuruları bulunmakta idi. SoluthornKantonu’ndaWangenbeiOlten, Bern Kantonu’ndaLangenthal ve St. GallenKantonu’nda Bern ve Wil’de inŖa edilmek istenen minareler halkın ve yerel düzeydeki siyasilerin olumsuz tepkilerinin meydana gelmesine neden olmuŖtur. O dönemde yürürlükte olan hukuk kurallarına göre minarelerin inŖasını engelleyecek herhangi bir hukuki düzenlemenin mevcut olmaması tepkileri kanton düzeyinde ve imar düzenlemelerine iliŖkin olmakla sınırlı bırakmıŖtır. İsviçre Federal Anayasası’na göre dini konulara iliŖkin yapılacak düzenlemelerde her bir Kanton ayrı ayrı yetkilendirilmiŖtir. 2005 yılında bir Türk derneğitarafından kültür merkezi ve ibadethane olarak kullanılmak üzere eski bir boya fabrikasından d n Ŗt r len yapıya minare eklenmesi talepli baŖvuru Wangen Ŗehri imar komisyonu tarafından ret edilmiŖtir. Ret kararına gerekçe olarak, minarenin boyutlarının Kanton’a ait bina yüksekliği ve çatı düzenlemesi kurallarına aykırı oluŖu sunulmuŖtur. Karara karŖı Türk Kültür Derneği’ninSoluthorn Kantonu otoritelerine itiraz etmesinin ardından yetkili makamlar minarelerden ezan okunmaması kaydıyla 6 metrelik minarenin inŖa edilmesi kararını vermiŖtir. Karar Soluthorn İdare Mahkemesi’ne taŖınsa da minarenin yapımına onay verilmiŖtir. Son olarak iki mahalle sakini tarafından Federal Mahkemeye taŖınan, idare mahkemesinin kararına itirazları 2007 yılında reddedilmiŖtir.

Her ne kadar 2009 yılında minarenin inşası gerçekleştirilmiş olsa da, minare için talepte bulunan Türk kökenli derneğin ve kültür merkezinin birçok yerinde bulunan “kurt” sembolü minare karşıtı girişimi başlatan Egerkinger Komitesinin resmi internet sayfasında minare karşıtı argümanlardan biri olarak yansıtılmıştır. Minare yapımını üstlenen Türk Derneği’nin kullandığı kurt sembolünün Türkiye’de “özellikle solcu ve Kürt gruplara karşı yapılanmış, 5000’den fazla insanın ölümünden sorumlu olan suç geçmişi kabarık olan radikal Milliyetçi Hareket Partisi’nin de sembolü olduğu ve caminin bu aşırılıkçı düşüncenin üssü olarak kullanılacağı belirtilmektedir.(Minare Yasağı Resmi Sitesi,2007) Türkiye’deki radikal milliyetçi gruplarla bağlantılı olduğu düşünülen dernek tarafından bir kültür merkezi ve minare inşa ediliyor oluşu rahatsızlık oluşturan bir unsur olarak zihinlerde yer etmiştir.

Wangen bei Olten’daki tartışmaları takip eden süre içerisinde iki farklı şehirde daha minare yapımı için başvuru yapılması radikal sağ parti İsviçre Halk Partisi’nin (SVP) yerel düzeydeki muhalefeti ile karşılaşmakta idi. Yaklaşan “İslam tehdidi” karşısında İsviçre’de uygulanmakta olan doğrudan demokrasinin olanaklarından faydalanarak Egerkingen’de bir halk girişimi başlatıldı. Kendini “Egerkinger Komitesi” olarak adlandıran bu partiler üstü girişimin öncüleri sağcı, milliyetçi muhafazakar parti SVP/UDC (diğer adı ile Democratic Union of Centre) ve Hristiyan muhafazakar parti olan Federal Demokratik Birlik (EDU) partisi politikacıları olmuştur. 2007 yılı Mayıs ayında resmen ilan edilen ve 2008 yılı Temmuz ayında 113.540 imza ile hükümete sunulan girişimin hareket noktası, minarelerle mücadelenin İslam’ın işgal sembolü oldukları gerekçesi ile elzem olduğusöylemi olmuştur. Böylelikle gayelerinin kişilerin ibadet hakkına ya da inanç özgürlüklerine müdahale etmek olmadığını, İslam’ın işgaline karşı koruma sağlamak olduğunu iddia etmişlerdir.

Egerkinger Komitesi doğrudan demokrasi araçlarından biri olan halk girişimi yoluyla Federal Anayasa’da bir değişiklik öngörmekte idi. Girişime dair haberlerin farklı Müslüman ülkelerde duyulmaya başlaması ve tepki çekmesiyle beraber hükümet, İsviçre’nin uluslararası prestijine zarar verme olasılığı göz önünde bulundurarak, girişimin uluslararası hukukun zorunlu ilkelerini zedelediğini belirterek tasarıyı kabul etmiş, ancak birlikte yaşama kültürünün korunması ve

devam ettirilmesi için halk tarafından reddedilmesi yönündeki tavsiyesini ilan etmiştir. (İsviçre Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, 2008)

İsviçre’de minaresi bulunsa dahi camilerden ezan okunmasına izin verilmemektedir. Minaresi bulunan camilerineski fabrika, sanayi binalarından devşirilmiş, sanayi bölgelerine yakın gözden uzak bölgelerde oldukları dikkat çekmektedir. Mahmud Camii’nin çok seyrek geçilen bir sokak üzerinde kurulduğu, Winterthur ve Wangen bei Olten camilerinin daha önce fabrika olarak kullanılan yapıların dönüştürülmesiyle ibadethane haline getirilmiştir. (Müller ve Tanner, 2009:32-38) Göle (2015) ve Allievi’nin (2009), minarelerin, İslam’ın görünürlüğünün artması üzerinden çatışma yarattığı yorumu ile beraber değerlendirildiğinde İslam’ın görünürlüğüne ilişkin tolerans ve hoşgörünün ne denli zayıf ve kırılgan olduğu gözler önüne serilmektedir. Sanayi bölgeleri gibi halkın yerleşiminden uzak bölgelerde kurulmuş gözden uzak camilerin asgari düzeyde kalan görünürlüğü dahi bugün İsviçre’nin temel tehditlerinden biri haline getirilmiştir.

Camilerin ibadetyerleri olmaktan ziyade bir toprak gaspı aracı olduğu fikri ile daha önce farklı Avrupa ülkelerinde yapılmaya kalkışılan cami inşaatları sırasında karşılaşılmıştır. (McGoldrick, 2009:431) Avrupa’nın farklı ülkelerindeki camii ve minarelere ilişkin yerel düzeyde tartışmalarda kullanılan söylemler de İsviçre örneğinin bu anlamda bir istisna olmadığı, hemen hepsinin birbirine yakın gerekçeleri ortaya koymakta olduğunu göstermektedir.

İsviçre’de minarelere karşı gösterilen olumsuz tavrın diğer azınlık dinlerine karşı gösterilmediği dikkat çekmektedir. Arnavutların küçük minareli bir cami inşaatlarıyla aynı zamanlara denk gelen ve minareden daha fazla görünürlüğe sahip olan bir Sih tapınağı yapılmasına kayda değer bir itiraz görülmemesi, yine Gretzenbach’da bir Budist tapınağının yapılmasında da bir sakınca görülmemiş olması buna kanıt niteliğinde olmaktadır. Bu dinlere ait ibadethaneler egzotik ve barışçıl olarak değerlendirilirken İslam dinine ait minare yapısı bir tehdit ve işgal aracı olarak görülmektedir. Bu işgal algısı nedeniyle, batı değerleriyle çatışan İslam’a karşı harekete geçildiği, ülkede yaşayan Müslümanlar’a karşı bir tavrın olmadığı belirtilmektedir. (Mayer, 2011:17) Sıkça dile getirilen, ‘Müslümanlar’a değil, İslam’a karşı olunduğu’ söylemi Müslümanlar’ın kendini

tanıtma politikaları ile oldukça çatışmaktadır. Zira Müslüman ülkeler hemen her fırsatta, 11 Eylül'den bu yana karşılaşılan İslami radikal akımların hatalı beşeri yaklaşımlardan kaynaklı olduğunu, İslam'ın barış ve hoşgörü dini olduğu mesajlarını iletmektedirler.

Bu kampanya sürecinde ise söylem tam tersinden işlemektedir. Radikal sağ siyaset meydana gelenaşırılcı hareketlerin İslam'ın kendi öğretilerinden kaynaklandığına ikna olmuştur ve çok kültürlü barış ortamını korumaya devam ettiğini entegre olmuş Müslümanlar'ı göstererek kanıtlamaktadır. Bir başka deyişle yerel temel demokratik değerlerden olduğunu değerlendirdiği çoğulculuk ve hoşgörü politikasını zedelememek için bireylere ve onların dini özgürlüklerine karşı olmadıklarını, sorun olanın İslam'ın kendisi olduğunu iddia etmektedir. Bu şekilde tehdidin, devletin azınlıklarla ilişkisinden ya da toplumun kendi içindeki azınlıklarla olan bir probleminden değil, İslam'ın temel öğretilerinden kaynaklandığı fikri yayılmaktadır. Minareler şer-i düzeni emreden İslam dininin nihai olarak işgale girişeceği tehlikeli bir İslamlaşma sürecinin adımı olarak sembolleştirilmiştir.

Halk oylaması öncesi yapılan kamuoyu araştırmaları bu girişimin başarısız sonuçlanacağını öngörürken oylama başarılı olmuştur. Kilise liderlerinin minare yasağı karşıtı görüş bildirmeleri ve tavsiyelerine rağmen Hristiyan kiliselere üye olanların %60'nın yasağı desteklediği ortaya çıkmaktadır. Gerekçeler ve destekler ancak seçimlerde başarı sağlandıktan sonra halk tarafından rahatça dile getirilmiştir. Bunlardan biri de Hristiyanların Müslüman ülkelerde sahip oldukları şartlar sunularak mütakabiliyet esaslı bir mimari yasağı fikrinin desteklenmiş oluşudur. (Lienemann, 2009:132) Minare yasağını destekleme oranlarını incelendiğinde, Müslümanların yoğunlukta yaşadığı büyük şehirlerde daha az desteklendiği, daha az Müslüman'ın yaşadığı kırsal yerlerde daha çok desteklendiği görülmektedir. (Antonsin ve Jones, 2010) Bu da rahatsızlığın Müslüman göçmenlerden ziyade İslam'a yönelmiş olduğunu göstermektedir. Özellikle düşük profilli seçmenin korku ve endişelerinin söylemler yoluyla tetiklendiği benzer kampanya süreçlerinden de hareketle, minarelerin, yayılcı İslam'ın sembolü olduğu söylemi bu kampanyanın temel belirleyicisi olmuştur. Her ne kadar düşük sosyal statü ile radikal sağ politikalarının desteklenmesi arasında doğrudan bir sebep sonuç ilişkisi bulunamasa

da ‘özel yoksunluk’ (subjectivedeprivation) imtiyazsızlık hissi ile aşırı sağ desteği arasında güçlü bir ilişki mevcuttur. (Kinnvall,2016) Bu tip azınlığın haklarını ilgilendiren bir referandumdan azınlık haklarını koruyucu bir sonuç çıkabilmesini, azınlık-çoğunluk ilişkilerinde çoğunluğun azınlığın isteğini anlayıp desteklemesine bağlayan görüş aksi takdirde doğrudan demokrasi imkanlarının hakları zedeleyici bir imkana dönüşebileceğini söyler. (Akbulut, 2010:1870) Minare referandumundan alınan sonuçlar Egerkinger Komitesi Başkanı SVP’li politikacı Oskar Freysinger’e göre, Müslümanların dini pratiklerine hiçbir zarar vermeyecektir ancak bu sonuç bir dönüm noktası olmuştur. Zira sonuçlar din ve devlet arasına sınır çekmeyen siyasal İslam’ın ve radikal İslamcılarının engellenmesi adına başarılı sonuçlanmıştır. (Stpehens,2009)

Oylamadan sonra yapılan diğer bir VOX araştırmasının 1008 kişi üzerinden yaptığı bir analizde düşük bir eğitim geçmişine sahip olanların %76’sı yasağı desteklerken yüksek eğitilmiş olanlarda bu oran % 34’ü gösteriyor. Yasak karşıtı oy verenlerin %80’inden fazlasının kendisini sol siyasi görüşle tanımladığı görülürken sağ görüşün desteği açıkça görülüyor.(Hirter ve Vatter,2010) Merkez partilerin kararını neyin etkilediği önem kazanırken araştırma neredeyse her 2 kişiden 1’inin liberal görüşlü partilerinin tavsiyesine uymayarak yasağı desteklediği görülmektedir. Bu kişilerin %40’ı modern, dış dünyaya açık, aynı zamanda da göçmen-dostu bir duyguya sahip olarak yasağı destekledikleri görülmektedir. Araştırma sonucunda sol görüşü benimseyen kadınların sadece %16’sının yasağı desteklediğini söylerken araştırmada sorulan “İslam’da kadınlar eziliyor fikrine katılır mısınız?” sorusuna oylamada yasak lehine oy verenlerin %95’inin, yasak karşıtı oy verenlerin ise %76’sının katıldığını bildiriyor. Bu sonuçtan hareketle muhalif olmayan çevrelerde dahi İslam’ın ciddi bir imaj problemi olduğuna dikkat çekiliyor. (Mayer,2011)

4.2 Yasağa Dair Tartışmalar ve Tepkiler

İsviçre’de ve Avrupa genelinde yaygın olarak gözlemlenen yanlış ya da eksik İslam anlayışı, İslam üzerinden yaygınlaştırılan korku ve tehdit algısı, bu halk oylamasında yürütülen sürecin de İslam’ın tamamen güvenlikçi bir bakış açısıyla değerlendirilmesi ve varoluşsal bir tehdit olarak sunulması üzerinden yürütüldüğünü

bize göstermektedir. Minarelerin yasaklanmasını öngören teklifin halk tarafından kabul görmüş olmasının gerekçeleri şu şekilde sıralanabilir: İnternet aracılığı ile sınırlar ötesinde İslam karşıtı söylemler döndüren bir ideolojik çevrenin varlığı (Lean,2015), İsviçre'nin tarihinde göç alan bir ülkeden çok göç veren bir ülke olması nedeniyle göç almanın insanları tedirgin etmesi, Avrupa'nın diğer yerlerinde olduğu gibi İsviçre'de de bulunan zenofobik politikaların 1970'lerden bu yana hızla artması, Müslümanların içerisinde de Aleviler gibi sekülerleşme yanlısı ve dinlerin dış göstergelerinin yasaklanmasını destekleyenlerin olması, halkın algısında misafir olarak gelenin ev sahibine uyma zorunda olması ya da "biz onların ülkesinde olsaydık bunu yapmamıza izin veriler miydi" şeklindeki karışıklıklar, özellikle 11 Eylül sonrası süreçte Madrid ve Londra'da gerçekleştirilen terör eylemleri sonucunda oluşturulan Müslüman imajı, 2008 yılında Kaddafi'nin oğullarından Hannibal Kaddafi'nin Cenevre'de bir otelde çıkardığı bir olay sonucu gözaltına alınmasının ardından Libya ile İsviçre arasında oluşan diplomatik krizin ülke ilişkilerini bozması (Antonsich ve John, 2010:60) ve İsviçrelilerin Müslüman bir ülkenin İsviçreli diplomatlar aracılığıyla İsviçre'yi aşağılamaya kalkışmasından duyduğu rahatsızlık ve son olarak İsviçre'nin kendisine yabancı gördüğü İslam'ın görünürlüğünün her geçen gün artışını kendisine bir saldırı olarak algılaması sayılmıştır. (Lathion, 2010) Günlük olarak medyada Müslümanların çoğunlukta yaşadığı ülkelere ilişkin haberlerin terör eylemleri veya farklı şiddet olayları ile ilişkili olarak gündeme gelmesi yerleşmiş bir olumsuz imajı sağlamlaştırmış haldedir.(Kalın, 2015)Yine Fransa'daki başörtüsü tartışmaları kadar büyük boyutlu olmasa da yıllardır lokal olarak İslami sebeplerle tartışmaları süren iş hayatı ve çocukların okullardaki problemleri tartışmaları birikerek kümülatif bir etki yaratmış olabilir.(Mayer, 2011:20) Minare yasağı kampanyası sırasında, kişisel gelişim kitapları en çok satanlar listesinde olan radikal feminist, psikolog Julia Onken'ın minarelerin eril güç sembolleri olduğunu söyleyen seminerleri, mail yolu ile kadın seçmenlere ulaşması evet oylarının artışında etkili diğer faktörlerden biri olmuştur. İslam'ın kadın haklarını hiçe saydığı ve onları baskı altına aldığını söyleyen yazar, minarelerin yapımına izin verilmesinin devletin kadın üzerindeki bu baskıyı resmen kabul ettiği anlamına geldiğini ifade etmektedir.(Briefing Paper, 2010)

Minare yasağının ardından İsviçre’de yaşayan Müslümanların hayatında muhtemel olarak ne tür değişiklikler olabileceğisorusu spesifik olarak minarelerin inşası ile sınırlı olarak değil, ülkede gelişen anti-İslamcı atmosferle ilişkili olarak değerlendirilmelidir. Minare referandumunun gerçekleştiği tarihte radikal sağ partilerden oluşan blokun seçmenlerinin tam desteği alınsa dahi yeterli olmayacağı, anti-İslamcı bir temelde muhafazakarlar ve sekülerler bir araya getirilebilmesinin elzem olduğu görülmüştür. Buradan hareketle oy sonuçları İslam’ın yayılmacılığına karşı geliştirilen ortak tepkisel bir tavrın ürünü olarak değerlendirilmelidir. Radikal sağ partilerin dini vurgular temelinde kurduğu politikalarına rağmen seküler çevreler dini özel bir alan olarak görmeye devam etmektedir. İsviçre’de vatandaşların dini inançlarına göre yapılan istatistiklerde dinsizlik en hızlı artan sayıya sahipken ikinci sırada Müslümanlık gelmektedir. Özellikle Hristiyanlık inancından ayrılış ve kiliseye bağlılık hızla düşmektedir. Muhafazakar partilerin temel prensipleriyle doğru orantılı olarak artan dinsizliği bir tehdit olarak görmek yerine İslam’ın artışı seçmesi halihazırda Avrupa’da yaygın olan anti-İslamcı havadan faydalanarak kendisine popülerite ve daha kolay seçmen desteği kazanma yolu olarak değerlendirilebilir.

Avrupa genelinde oylama sonuçları özellikle İslamlaşma ile mücadeleyi benimseyen sağ partilerce desteklenmiş ve aynı şansın ülkesindeki halklarına verilmesi durumunda aynı sonuç ile karşılaşılacağı söylenmiştir.(Deutsche Welle,2009) Diğer yanda oylamayı kınayan taraflardan olan ana akım partiler, Müslüman organizasyonlar, kiliseler, Yahudi organizasyonlar, gazeteler, Vatikan ve İsviçre Katolik Piskopos Konferansı minarelerin yasaklanması teklifinin uluslararası hukukun din, inanç, vicdan ve ifade özgürlüğünün, İsviçre Anayasası’nın ihlali olarak değerlendirmiştir. (Briefing Paper, 2010)

23 Haziran 2010’da Avrupa KonseyiParlamenteerler Meclisi’nde “Avrupa’da İslam, İslamlaşma ve İslamofoby” başlıklı tavsiyeyi kabul etmiştir. Tavsiyenin bir kısmında İsviçre’nin AİHS’in 9 ve 14. Maddesini ihlal ederek Müslüman topluluğa karşı ayrımcılığa neden olan minarelerin yasaklanması anayasal düzenlemesinin İsviçre tarafından ertelenmesi ve mümkün olan en kısa zamanda yürürlükten kaldırılması, kilise kuleleri gibi minarelerin inşasının da kamu güvenliği ve şehir planlamasına uygun olarak yapılmaya devam edilmesi tavsiyesi yer almaktadır.

İsviçre federal hükümeti ise bir halk oylaması sonucunu ertelemek ya da yürürlükten kaldırmak gibi bir hakka sahip olmadığını bildirilmiştir. (Meyer, 2011:25)

BEŞİNCİ BÖLÜM

GÜVENLİKLEŞTİRME ANALİZİ: MİNARE YASAĞI REFERANDUM KAMPANYASI ÖRNEĞİ

Güvenlikleştirme teorisi temel olarak söz-edimler aracılığıyla bir güvenlikleştirme eyleminin gerçekleştirilebileceğini söylemektedir. Güvenlikleştirici aktörün kurguladığı ve ilettiği sözselsel ifadeler doğrudan eylemin kendisini ifade etmektedir. Bir şeyin, korunması mutlak olarak gerekli olan referans nesnesine yönelmiş bir tehdit olduğu, söz aracılığıyla alımlayıcı kitleye yöneltilecek ve kabulü ile, engellenmesine dair ilgili tüm önlemlerin alınması ya da yaptırımın uygulanması için gerekli meşru yetki talep edilecektir. Kopenhag Okulu'na göre bir kavramın algılanışı onun gerçekte ne ifade ettiğinden çok hangi bağlamda kullanıldığına ya da kullanılmadığına göre anlam ifade edecektir. Yani tehdidin ortaya konması için bilinçli bir kavram betimlemesinden ziyade, inşa edilmiş gerçeklik bağlamında özel olarak kurgulanacak anlamlar dünyası mühimdir. (Wæver,1995)

Güvenlikleştirme teorisinin merkezine alınmış olan söz edim kuramına ek olarak Balzacq söz eylemin başarısını onun sadece söylenmiş olmasına değil, aynı zamanda ne derecede iletişimsel bir eylem olabildiğiyle de ölçmektedir. Balzacq bu süreci öznelerarası olarak değerlendirmektedir. Buna göre güvenlikleştirici aktör güvenlikleştirmeye doğru ilerleyen süreçte ve öncesinde meydana gelen kritik gelişmeleri, yaşanan tarihsel süreci ele alarak, hedef kitlenin hassasiyetlerini gözeterek, onlarla kışkırtma, duygusallaştırma gibi aksiyonlar aracılığıyla karşılıklı, iletişimsel bir paylaşım yolunu izlemektedir.(Balzacq, 2005). Bu bölümde alımlayıcı kitle olan İsviçreli seçmenlerin hangi hassasiyetlerinin gözetilerek, ne tür kışkırtma, duygusallaştırma ya da etkin olabilecek diğer yöntemlerin kullanıldığı sorusu sorulmaktadır.

Söz edime dayanan teorinin söylemi yalnızca söze dayandırması yönüyle yetersiz kaldığı, görsellik ve görüntü üzerinden inşa edilen güvenlikleştirmenin hayli önem arz ettiği 11 Eylül saldırılarının görüntülerinin yayınlanması örneğiyle sunulmaktadır. Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırı görüntülerinin medyada arka arkaya verilmesi Amerika'nın güvenlikleştirme sürecini inşa etmesinde kamuoyu desteği bakımından oldukça etkili olmuştur. (Williams,2003) Hansen deHz. Muhammed'in karikatürleştirilmesi olayına atıfla güvenlikleştirme teorisinde imajın yerine ilişkin yazdığı makalesinde görsel imajların önemini ifade etmiştir. (2011) Teoriye bu doğrultuda getirilmiş eleştirilerin haklılığının bir diğer örneği de teze konu minare yasağı referandumu sürecinde görülmektedir. Tezin bu kısmında minare yasağı referandumu propagandası boyunca kullanılan görsel imajlar ve beraberindeki söz eylemler yoluyla ulaşılmak istenen çağrışımlar ve kurgulanan söylemler incelenecektir.

Minarelerin inşasının yasaklanmasının İsviçre Federal Anayasası'nda bir madde olarak kabul edilmesiyle sonuçlanan referandum sürecinde halk girişimini başlatarak kampanyalarını yürüten güvenlikleştirici aktörlerin kullandıkları söz ve imajlar güvenlikleştirme teorisi bağlamında söylem analizi kullanılarak incelenecektir. Söylem analizi araştırma tekniği, dili sosyal inşayı gerçekleştirerek anlam yaratmayı sağlayan bir eylem sayan söz-edim teorisine ve insanların gündelik hayatta karşılaştıkları deneyimleri nasıl algılayıp kendi kavram dünyalarını yarattığını inceleyen etnometodoloji yöntemlerine dayanmaktadır. Bu yönüyle söylem analizi yöntemi kavramlar dünyasını ve onların ifade ettiklerini değişkenlikleri içerisinde araştırarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. (Elliott, 1996) Bu inceleme dilsel öğelerin yalnızca metindeki doğrudan dizilişleri ve anlamlarını ele almaktan öte, altında yatan içeriğin ne olduğuna yönelmektedir. Zira biçimsel analiz söylenmek istenenin anlam karşılığını ortaya koyabilmekte yetersiz kalacaktır. Balzacq'ın güvenlikleştirme teorisi bağlamında, Dijk'in ise söylem analizi yöntemine ilişkin ifade ettiği üzere dil, öznelarası süreçlerde sosyal ve kültürel bağlam ile şekillenen iletişimsel olarak aktif ve değişken bir araçtır. (Balzacq, 2005, Dijk, 2003)

Güvenlikleştirme teorisinin merkezine oturtulan söz-edimin mantıksal kurgusu tipik olarak dört adım ile formüleleştirilebilir.(Vuori,2008) Bunlar iddia, uyarı, talep ve bunların üzerine kurgulandığı gerekçeler ve kanıtlardır. Söz-edim güvenlikleştirici aktör tarafından ortaya atılan bir iddia ile başlatılabilir. Aktör, öncelikle varoluşa yönelmiş potansiyel tehlikeyi tanımlayarak işe girişmektedir. Ardından, eğer bir şey yapılmazsa tehlikenin/tehdidin gerçekleşeceğini söylemektedir. Yapılması gerekeni talep ettikten sonra iddia ve uyarılarını destekleyen gerekçe ve kanıtları ortaya koyacaktır. Bir güvenlikleştirme söz-ediminin temel düzeyde anlaşılması için ortaya konabilecek genel dil prensibi bu şekilde açıklanabilecektir. Bu temel düzeydeki ayrıştırmanın daha ayrıntılı olarak yapılabilmesi amacıyla üretilmiş birçok yaklaşım ve bunlara ait söylem analiz metodu mevcuttur. Merkezine metinleri, kelimelerin dünyasını ve onların sınırsız anlamlarını alan postyapısalcı yaklaşımcılardan biri olan yapısöküm metodu bu çalışma kapsamındaki güvenlikleştirmeye ait söz-edimlerin analizinde kullanılacaktır. Bu metotla güvenlikleştirici aktörün referans nesnesine yönelmiş olan tehdidi söylem aracılığıyla nasıl kurguladığı incelenecektir. Öte yandan, güvenlikleştirme teorisi, güvenlikleştirme eylemini herkesin gerçekleştirebileceğini, ancak belli grupların daha avantajlı olduğunu söylemektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, SVP ve EDU partileri politikacıları liderliğinde kurulan Egerkinger Komitesinin de hangi fikirlerden beslendiği, hangi temel düşünce yapısına dayanarak güvenlikleştirici aktör olarak hareket ettiği önem kazanmaktadır. Aktör ile söylemin birlikte analizinin yapılması minarelerin neye karşı, nasıl bir tehdit olarak anlam dünyasında inşa edildiğini anlamayı kolaylaştıracaktır. Zira aktör alımlayıcı kitlenin anlam dünyasını şekillendirerek istediği yetkiyi elde etmiş, güvenlikleştirme eylemini tamamlamıştır. Minare göstergesi, radikalizm, şiddet, işgal gibi kavramlarla eşleştirilmiş ve gösterilen anlamı radikal İslam'ın sembolü halini almıştır.

Post-yapısalcı düşünür JacquesDerrida mevcudiyete ilişkin sarıh ve zımnî tüm anlam ve kabullerin yıkılması gerektiğini savunarak saf anlamın mümkün olmadığını iddia etmektedir. Yapısalcı olan Saussure'un ilk adımlarını attığı söylem teorisine göre dilin temeli gösterge denilen yapıdır. Her gösterge, gösterilen ve gösterenolarak birbiriyle ilişkisi bulunmayan iki yapıya sahiptir. Buna göre şeyler

kendiliğinden bir anlam taşımamaktadır; insanlar şeylereait anlamları inşa etmektedirler. Dil de bu gösterilen ile anlam arasındaki farklılıklardan oluşmaktadır. Yani insanlar dil içerisinde inşa edilmiş anlamları, yani söylemleri üretmektedirler.Derrida temel olarak bu görüşe katılmakla beraber, buna ek olarak, anlamların ikili zıtlıklar üzerinden inşa edilmiş olduklarını ifade etmektedir. Bu ikilikler üzerinden kurgulanan söylem egemenlik ilişkilerinin kurulduğu ve temsil edildiği önemli bir araçtır.(Dursun,2005) Yapısalcıların anlamı metin içinde ya da arkasında beraber ve kalıplaşmış halde düşünüşlerinin aksine post-yapısalcılar sürekli olarak değişen ve hareket halinde olan, metnin kalıpları dışında okuyucu ve metnin etkileşimi ile yeniden üretildiğini öne sürerler. Söylemin sosyal gerçeklikleri inşa eden bir işaretler yapısı olduğu fikrine dayananyapısökümteknigi temel olarak Batı felsefesinin ikili karşıtlıklar üzerinden kurduğu bu yapıları hedefine koymaktadır. Her ne kadar bu çift kavramların tarafsız tanımlamalarla ortaya konduğu düşünülse de, Derrida kavramlar arasında hiyerarşik bir düzen tesis edildiğini söylemektedir. Buna göre biri üstün/ayrıcalıklı statüsünde iken diğeri ertelenmiş anlam olarak dışarı itilmektedir. Yapısalcılığın metin ve dil anlayışının, değişime kapalı, statik, söz-merkezci yapısı ile genel anlayışlara ulaşmaya çalışan akılcı ve ikili zıtlıklara bağlı oluşturulmuş hiyerarşik yapısını eleştiren Derrida, ikili karşıtlıklar üzerine kurulmuş hiyerarşik tüm yapıları çöktürmeye girişmiştir. Zira söz-merkezcilik dünyaya ait gerçekliğin dil aracılığıyla, tam anlamıyla temsil edilebileceğini savunmakta iken,Derrida söz-merkezci aklın kesinliği ancak ötekine kayıtsız kalarak, onu bastırarak ve dışlayarak vadedebildiğini öne sürmektedir. Buna dayanarak, basitçe, metinleri tutarlı bütünler olarak gören modernist düşünce karşısında metnin bütünlüğüne değil, çelişkilerine, tutarsızlıklarına ve içeriğinde barındırmadıklarına dikkat çekerek asıl anlamının ortaya konabileceğini söylemektedir. Bir bakıma metnin üzerine örtülmüş olan anlaşılması istenen anlamı kaldırarak, tutarsızlıkların, körlüklerin, zıtlıklar oluşturularak dışarı itilmiş olanın gün yüzüne çıkarılmasını sağlamaktadır. Gerçeklik iddialarını anlamın derin katmanlarına inerek sorgulamaktadır. Bu yolla metnin iç çelişkileri ortaya konmuş ve anlamın en yalın haline ulaşılmış olarak gerçekte olduğu biçim sergilenmektedir.Son olarak Derrida, yapısalcıların aksine anlamın kesinliğini reddetmekte, onu sürekli

hareket halinde olan, değişebilen, kesin olarak kestirilemez bir yapı olarak görmektedir.(Peoples,2010)

Buna göre; yapısalcılığın tam ve kesin anlama ulaşılan söyleminin karşısında metinlerin söylemlerinde bilinçdışı olanları arayan Derrida “okumak, yazmak eyleminin kendisidir” diyerek metnin verili anlamını çözmekten ziyade metinden yola çıkarak genişletilmiş bir anlamını yazmaktadır.(Zehfuss,2009) Yapısökümcü düşüncenin bilinçdışına dayanan bu metinsel çözümleme metoduna göre metin dışına itilmiş bilinçdışı anlamların metine eklemelenmesi ile ancak gerçek anlama yaklaşılsa da, bilinçdışı bütünüyle kavranamadığı için tam bilgiye ulaşmak imkansızdır.

Minare yasağı kampanyası boyunca kullanılan söylemlerde kurulmuş ikili karşıtlığın bir sonucu olarak egemen toplum değerlerinin üstünlüğüne dayanan hiyerarşik yapının “öteki”ni dışlayıcı tutumu sürece hakim söylem haline gelmiştir. Buradan hareketle, kullanılan metinlerde minarelere ve simgesi olduğu iddia edilen radikal İslam’a ilişkin yanılsama ilişkileri açığa çıkarılarak İslam’ın işaret edilen (gösterilen) konumu ortaya konacaktır. Derrida’nın ortaya attığı *différance* gibi yapısöküm tekniği ile bu kurgulanmış ikili karşıtlıkların mantıksal yapısı bozularak, ötekinin dışlandığı dil gözler önüne serilecektir. Yapısöküm tekniği analiz yapmak üzere sabit bir yöntem benimsenemeyeceğini söylemektedir. (Derrida,1978) Yapısökümcü söylem analizinin amacı objektif gerçeklikleri ortaya çıkarmak değildir. Amaç, kullanılan söylemlerin neden belirli biçimlerde kullanıldığına dair ikna edici analizler sunmaktır. Bu bölüm idealize edilmiş bir İsviçre kimliğinin ötekinin varlığı üzerinden nasıl inşa edildiğini ve buna karşılık minarelerin varlığının bu ideal kimliğe nasıl zarar vereceğine ilişkin İsviçre seçmeninin nasıl ikna edildiği sorusunu sormaktadır. Bununla beraber güvenlikleştirici aktör olan İsviçre Halk Partisi ve Federal Demokratik Birlik Partisi politikacıları öncülüğünde kurulan Egerkinger Komitesi’nin minarelere ilişkin temel yaklaşımları yapısöküme tabi tutulacaktır. Afişler İsviçre’nin farklı bölgelerinde kullanılmak üzere resmi diller olan Almanca, Fransızca ve İtalyanca dillerinde hazırlanmış olmakla beraber bu çalışmada Almanca örnekleri incelenecektir. Egerkinger Komitesi’nin minare yasağı kampanyası için hazırlanmış olduğu internet sitesi bir diğer kaynak olarak kullanılacaktır.

5.1. GÜVENLİKLEŞTİRİCİ AKTÖR

5.1.1. Aşırı Sağın Dini Güvenlikleştirmesi

“Radikal sağ, temel elementi homojen bir millet miti olan, liberal ve çoğulcu demokrasilerin bireyci ve evrenselci prensiplerinin karşısında konumlanmış romantik ve ultra-milliyetçi bir siyasal ideoloji” olarak tanımlanmaktadır. (Minkenberg,2013) Buna göre öteki ile arasındaki farklar üzerinden kimlik inşası yapan radikal sağ hareketler, “öteki”leri kendi dini, etnik, kültürel, politik birliklerine tehdit olarak tanımlamaktadır.2. Dünya Savaşı öncesinde ırkçılık ve Yahudi düşmanlığı üzerinde şekillenen aşırı sağ görüş 21. Yüzyıl’da özellikle İslam dininin, Müslüman göçmenlerin ve eski sömürge devletlerinden gelen Müslümanlar’ın homojenliği bozduğu fikrinden beslenmektedir.(Williams,2010) Bugün Batı’da, aşırı sağ ideolojiye sahip siyasi partilerin ırkçı politikalarının her geçen gün daha da güçlendiği ve ana akım siyasete dönüştüğü gözlemlenmektedir.(Minkenberg,2013) Özellikle Avrupa’da aşırı sağın köklerini sağlamlaştırmasında, organizeli aşırı sağ örgütler, aşırı sağ partiler ve pek az konuşulan “kurumsal aşırı sağ” hareketler oldukça önemli rol oynamaktadır.(Dilbirliği,2017:148)

Radikal sağ güçlerin 4 farklı tipolojisinden bahsedilebilir. Bunlar birinci olarak ırkçılık ve zenofobi içeren otokratik-faşist gruplar, ikinci olarak faşist olmayan ancak etno-merkezli ya da ırkçı gruplar, üçüncü olarak karizmatik bir lider etrafında organize olmuş ve geniş bir milliyetçi ideolojiye sahip olan popülist-otoriter gruplar ve son olarak milliyetçiliğin katı dini ideoloji ile birleştiği dini-fundamentalist gruplardır. Bütün bu grupların ortak noktası hepsinin “biz” tanımı üzerinden yürüttüğü homojen birlik yaratma fikirleri olmuştur.(Kitschelt,2007) Aşırı sağ “bizim insanımız”, “bizim memleketimiz”, “bizim gelenek ve değerlerimiz” gibi

his ve duyguları etkilemeye yönelmiş ifadelerle başvurmaktadır. Bir bakıma, tanımlar aracılığıyla üstünlük sağlanan ulusal kimliğin farklı iç ve dış düşmanlar karşısında homojenliği sağlanmaktadır. Radikal sağ söylem bu yönüyle halkın sesi olduğu iddiasındadır ve elitleri azınlıklara verdikleri tavizler nedeniyle iç düşman olarak görmektedir. Dış düşmanlar ise genel ifadeyle, kültürel ve dini olarak diğerlerini temsil eden göçmenlerdir. Farklı etnisitelerin karıştırılması ile yerel, kültürel geleneklerin yok olduğunu savunan etno-çoğulculuk karşıtı ve sınırlı ekonomik kaynakları sömürdüğü, suça kaynaklık ettiği gerekçesiyle göçmenleri düşman olarak gören refah şovenizmine dayalı bu hareket zenofobik ve ırkçı olarak tanımlanmaya müsaittir.

Bu bilgilerden hareketle, minarelere ilişkin girişime öncülük eden İsviçre Halk Partisi, karizmatik lideri Christoph Blocher ile sağladığı hızlı başarı ve milliyetçi, popülist politikaları ile popülist-otoriteryen radikal sağ gruba dahil edilebilir. %30'lara varan oy oranı ile en güçlü siyasi parti olan SVP, "sihirli formül" sayesinde İsviçre'nin en güçlü hükümet ortaklarından biridir. İktidar partilerinden biri olmasına rağmen meclis içinde muhalif tavırları dikkat çeken SVP, radikal sağın "halkın sesi olma" söylemini karşılamaktadır. Aynı zamanda temel siyaset olarak göç karşıtı politikalar üreten partinin, dini azınlıklar konusunda sadece İslam'a özel bir parantez açtığı görülmektedir. (SVP Resmi İnternet Sitesi, 2017) Girişimin diğer öncüsü EDU ise yoğun olarak Hristiyan temeller üzerine kurulmuş, milliyetçiliğin yoğun dini referanslarla beslendiği oldukça küçük bir siyasi partidir.

İsviçre'deki sağ-popülist geleneğe bakıldığında minare yasağının teklifinin bir istisna değil tarihsel süreklilik içerisinde bir örnek olduğu görülmektedir. (Langenbacher ve Schellenberg, 2011) Avrupa'da savaş sonrası dönemden itibaren varlığını yer altında devam ettiren ancak 1960'lardan itibaren kendini sahada gösteren sağcı popülist oluşumlar, İsviçre politik ve sosyal hayatında doğrudan demokrasinin etkisiyle kendisini göstermeye başlamıştır. 1970 yılında, henüz kadınların oy kullanma hakları yokken, ülkedeki yabancıların oranının %10'la sınırlandırılmasını teklif eden referandum yüksek bir katılımı (%74.1) sonuçlanmıştır. Her ne kadar referandum reddedilmiş olsa da, İsviçre için rekor bir katılım seviyesinin yakalanması o dönemde benzer türden referandum girişimlerine

zemin hazırlamıştır. Sağ partiler ilk defa bu referandumla göç politikaları üzerinde doğrudan demokrasinin gücünü keşfetmişlerdir. 1970 referandumu İsviçre’de radikal sağ partilerin başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir.(Skenderovic,2011:162) Yıllar içerisinde sağ cepheden ayrılarak çoğalan sağcı popülist partilerin her biri kendilerine özel bir gündem benimsemiştir. 1990 yılında sağcı popülist partiler APS, Lega, EDU ‘danoluşan National Aktion isimli İsviçreli Demokratlar %10.9’luk bir oy oranı ile 200 kişilik Ulusal Meclis’in 16 koltuğuna sahip olmuşlardır. 1968 yılından 1990 yılına kadar sağcı popülist partiler ülkenin göç politikasına ilişkin tanesi referandumla sonuçlanan dokuz önemli girişim başlatmışlardır. (Skenderovic, 2011:177) Bazı görüşlere göre, başarılı sonuçlar alınamasalar dahi bu tür göç politikasına ilişkin girişimler İsviçre’nin göç politikasını liberal bir çizgiden daha statükoyu korumacı bir çizgiye yönlendirmekte etkili olmuşlardır.(Mahning ve Etienne, 2003) 1970’lerdeki göç dalgalarından faydalanarak kendilerini siyaset sahasında etkili biçimde göstermeye başlayan sağ partilerden EDU, Hristiyan değerlerin toplum ve siyaset içerisinde korunması politikasını benimsemiştir.

Radikal sağ birliği içerisinde 1990’lardan itibaren başlayan köklü değişiklikler ile SVP kendine ait bir gündem benimsemiş ve diğer partilerden hızla sıyrılmıştır. Ulusal düzeyde, 1991’de sahip olduğu 11.9’luk oy dilimiyle 25 koltuğu, 2007 yılında 28.9’luk oy oranı ile 62 koltuğa çıkarmıştır. Kantonal parlamento seçimlerinde 1991’deki 297 kişilik sayısını 2010 yılında 554’e çıkarmıştır. 2003 yılından bu yana “sihirli formül” sayesinde Federal Meclis’te 2 koltuğa sahip olmuştur.(Betz,2001) Göç karşıtı politikaları ile sağ kanattan hükümet ortağı olan ve muhalif tavrı ile yerel halkı siyasi elitlerin suistimalinden korumayı amaçladığını dile getiren SVP, bu amaçla sık sık doğrudan demokrasi araçlarını kullanarak halka gitmektedir. Skenderovic’e göre SVP’nin yeni kurulmuş bir parti olmaması, geçmişten gelen köklü parti geleneği, organizasyon yapısı, parti içi birliği, liderin zaman zaman otoriter bir liderlik stili benimsemesi, finansal kaynaklarının sağlam olması, politikada artan medya etkisini kullanarak provokatif kampanyalar yürütmesi gibi bir çok doğru strateji onu diğer sağcı popülist partilerden ayırmıştır.(2011) Bu etkili kullanım aynı zamanda, kaynağı İsviçre’nin Almanca konuşulan Protestan bölgesinde olan SVP’nin Katolik batı İsviçre’ye de yayılmasına yardımcı olmuştur. İktidarda olan SVP’nin birçok referanduma öncülük etmesi onu iktidar partisi iken

aynı anda siyasi sınıfın eleştirmeni ve muhalefeti gibi davranabilme ve halkın güvenilir temsiliyetini sağlama rollerini üstlenmesine yardımcı olmaktaydı. SVP'nin İsviçre siyasetinde bir parya partisi olarak algılanmadığını, diğer merkez partilerce kutuplaştırmacı tarzının eleştirilmesine rağmen koalisyonel demokrasiye yönelik herhangi bir şüphenin meydana gelmediği vurgulamaktadır. Bu durum SVP politikalarının toplumsal ve siyasal zeminde tartışılıyor olsa da, kabul gördüğünün göstergesi olarak değerlendirilmektedir. SVP temel politika olarak farklı kültürel ve dini değerlerin birbirleriyle uyum sağlayamayacağını vurgularken, girişimin diğer önemli üstlenicilerinden olan EDU politikasını Hristiyanlığın yaygınlaşması ve Müslüman karşıtlığı üzerinden dini bir zeminde spesifikleştirmektedir.

SVP'nin İsviçre'de her geçen gün artan siyasi başarısına gerekçe olarak ekonomik ve siyasi kriz zamanlarında doğrudan demokrasi imkanlarını iyi kullanımı sayılabilir. Zıradikal sağ partilerin halk girişimlerini ve sonucu olarak referandumları kriz dönemlerinde etkin kullanarak yabancılara ve güvenliğe ilişkin politikalarına daha elverişli bir zemin buldukları yadsınamaz bir gerçekliktir. (Poglia, Tondolo ve Schultheis, 2000) Yabancıların İsviçre'nin refah ve kimliğine tehdit oluşturduğu ve potansiyel suistimalci olduğu fikri yabancılara ilişkin politikaları bu dönemlerde sertleştirme imkanını kolaylaştırmaktadır. Örneğin, SVP'nin şaşırtan bir güç kazandığı 90'lı yıllarda İsviçre önemli bir ekonomik krizle yüzleşmiştir. (Mazzoleni, 2008) Siyasi kurumlara güvenini kaybeden İsviçreli, ekonomik krizle yabancıların sayısını azaltarak başa çıkacağını vadeden SVP'ye büyük destek vermişlerdir. Globalleşme destekçisi geleneksel partilere karşılık yerel değerleri ve kimliği savunan SVP, vatandaşların korku, endişe ve kaygılarını, siyasi elitlere ve devlete karşı kızgınlıkları kullanarak gizli bir ırkçı tavır içerisinde başarı sağlamıştır. (Casagrande, 2012)

5.2. Referandum Propaganda Süreci ve Güvenlikleştirme

Teze konu minare yasağı özelinde, vakiya ilişkin tipik bir söz-edimin inşasının irdelenmesi, devamında ona ilişkin ortaya koyulmuş metinlerin söylemsel analizinin dayanacağı genel çerçeveyi ortaya koymak bakımından önemli olacaktır. Vuori'nin

izdiği söz edimintemel içerik yapısına göre kampanya kapsamında: Minarelerin radikal ve siyasal İslam'ın sembolleri olduğu, minarelerin inşasının durdurulmazsa İsviçre'nin dini, hukuki, siyasi, toplumsal ve kültürel yapısının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olacağı, eğer referandumda 'evet' denirse din ve vicdan özgürlüğüne müdahale etmeden, hoşgörü toplumu olma özelliği yitirilmeden, yalnızca kendilerini yok etmek isteyen radikal İslam'a dur denmiş olacağı söylenmektedir.

Tablo 5.1. :Gvenikleştirici Söz Edimlerin Tipolojisine Göre Minarelerin Güvenikleştirilmesi

SÖZ EDİM	MİNARELER
1- <i>İddia</i>	Minareler radikal ve siyasal İslam'ın ve sembolleridir.
2- <i>Uyarı</i>	Minareler inşası durdurulmazsa İsviçre'yi yok edecektir
3- <i>Talep</i>	Minare yasağı referandumuna "Evet" diyerek bu tehdididurdurabiliriz
4- <i>Kanıt ve Gerekçeler</i>	İslam'ın içeriğinde radikal öğretiler mevcuttur. Bunları destekleyen radikal İslamcılar minareleri zaferlerinin sembolü olarak görmektedir. Minare Kuran'da emredilmemektedir ve Müslüman ülkelerde bile minaresiz camiler vardır. Minareleri engellemek din ve vicdan özgürlüğüne müdahale etmek değil, bizi yok etmek isteyen radikal İslam'a dur demek anlamını taşımalıdır.

Minarelerin İsviçre'ye karşı tehdit oluşturduğu gerekçesiyle 2007 yılında Egerkinger Komitesi'nin ve onu kuranSVP ve EDU'lu politikacıların bağlı bulundukları siyasi parti prensipleri, güvenikleştirme eyleminin lehine gerçekleştirileceği referans nesnesinin hangi şekilde ortaya konduğunu anlamak bakımından önemlidir. Zira bu arka plan bilgisiyle,minarelerinhangi yönleriyle, hangi değerlere yönelmiş birer tehdit olduğu kolaylıkla anlaşılacak, buna ilişkin

kurgulanmış söylemin kaynaklarına inilebilecektir. Bununla beraber, daha önce de belirtildiği gibi, bu girişim istisnai bir örnek değildir. Bu sebeple benzer söylemleri oluşturan temel prensiplerin ortaya konması, yalnızca teze konu spesifik örnek bakımından değil, gelecekte karşılaşılabilecek benzer örneklerin kolaylıkla anlaşılabilmesi için de faydalı olabilecektir.

SVP parti programında İsviçre toplumunun temelleri ve kabulü mümkün olmayan hususlardaki politikası ifade edilmektedir.(bkz. 2015-2019 İsviçre Halk Partisi Parti Programı) Korunması mutlak ve acil olan referans nesnesinin özellikleri aktör tarafından ayrıntılı olarak verilmiştir. Buna göre metin yapı-söküme tabi tutularak, metnin içinde bahsedilenler ve özellikle ya da bilinçdışı olarak bahsedilmeyerek dışarıda bırakılmış ikilikler ortaya konacaktır. Bu yolla kendi kültürünü ve diğer dünyayı algılama ve anlamlandırma işini hangi kavramsal yapılar ile düzenledikleri açığa çıkacaktır.

“Kilise ile devletin ayrılmış olması toplumun ve insanların Hristiyan inancına göre şekillendiğini ve bu inancın İsviçre kültür ve siyasi alanı üzerindeki büyük etkisini gölgelememelidir. Bu köklerin kaybedilmesi bir felaket olacaktır. Bireysel özgürlük özellikle Hristiyan adam imajının sonucudur. Eski fikirlerden demokrasinin gelişimi ancak bireysel sorumluluğa geçiş ile anlaşılabilir. Ayrıca Protestan çalışma etiği girişimci ve azimli bir toplumun temel dayanağıdır. Akla yatkın düşünce, yaratıcılık ve yenilik becerilerini Batı Hristiyan prensiplerinden elde etmekteyiz. (İsviçre Halk Partisi Parti Programı,2015-2019)

Tablo 5.2.İsviçre Halk Partisi Parti Programında İkili Karşıtlıklar 1. Kısım (Binary Oppositions)

<i>Varlık / Bulunuş</i>	<i>Yokluk / Bulunmayış</i>
Kilise ile devletin ayrıldığı laik düzen	Devletin din ile yönetildiği bir düzen
İsviçre’nin temelindeki din: Hristiyanlık	İsviçre’ye ait olmayan diğer dinler
Hristiyanlıktan kaynaklanan demokratik,	totaliter, baskıcı, sömürgeci devlet

bireysel haklara saygılı devlet	türeten diğer dinler
Batılı ve Hristiyan olmaktan kaynaklanan çalışkan, girişken, üretken, azimli, yaratıcı, yenilikçi, akıl merkezli kişilik sahibi olmak	Tembel, pasif, edilgen, saldırgan, statükocu, eski kafalı, kısır, ne yapacağı kestirilemeyen, tehlikeli, kontrol altında tutulamayan diğer din mensupları ve milletler

Hukuk düzenine saygı duymak

Tolerans ve açıklık da Hristiyanlık mirasıdır. Ancak bu bizi bazı gelişmeleri değerlendirmekten geri koymamalıdır. Bugün, İslam’a yakından bakmak ve onun gerekçelendirilmiş eleştirisini yapmak bir tabudur. İsviçre’de bugün 400.000 üzerinde Müslüman yaşadığı tahmin edilmektedir. Şüphesiz ki, sadece küçük bir azınlık aşırılıkçı İslamcı fikirlere sempati duymaktadır. Ancak Müslüman göçmenler çoğunlukla demokratik hukuk devleti düzenine sahip olmayan devletlerden gelmektedirler. Düzen ve hukuka ilişkin bizim hukuk sistemimize ve demokratik kurallarımıza uygun olmayan fikirlerini de beraberlerinde getirmektedirler. Radikalleşme ve tekfir eğilimleri azımsanmaması gereken problemlerdir. Bizim ülkemizde de radikal İslam’a sempati duyan bireyler ve gruplar bulunmaktadır. Aynı zamanda İslami topluluklar kamusal hukuki tanınma talebi ve dini liderlerinin bizim üniversitelerimizde eğitim alması için seslerini yükseltmektedirler. Bu meydan okumalar ve özel yasal talepler eleştirilmeden naifçe kabul edilmemelidir.”

Tablo 5.3. İsviçre Halk Partisi Parti Programında İkili Karşıtlıklar 2. Kısım (Binary Oppositions)

<i>Varlık / Bulunuş</i>	<i>Yokluk / Bulunmayış</i>
Hoşgörülü, toleranslı, açık, Hristiyan İsviçre kültürü	Uyumsuz, anlayışsız, tekfirci, tek tipçi, radikal İslam kültürü
Batı’nın demokratik hukuk düzeni	Hukuksuz, düzensiz, otoriter, totaliter rejimler ile özdeşleşmiş doğu/İslam hukuku - şariat
Düzenin sonuçladığı hoşgörülü, saygılı,	Düzenin ortaya çıkardığı radikal eğilimli,

saygın, şiddet karşıtı yerel halk	şiddet destekçisi Müslüman göçmenler
İsviçre'nin resmi/hukuki tanınmış yerel dini ve o dine mensup olan kuruluşlar, cemaatler	Resmi/hukuki olarak tanınması kabul edilemez olan İslam dini, kuruluşları ve cemaati

Din ve Vicdan Özgürlüğünü Savunmak

Sadece dini değil, aynı zamanda tarihi ve kültürel olan kökenlerimiz muhafaza edilmeli ve geliştirilmelidir... Ne bir siyasi parti, ne de devlet bireylere bir dini inancı ya da “doğru” inancı dikte edemez. Din ve vicdan özgürlüğü ülkemizdeki herkese düşünce, yazma, konuşma ve din özgürlüğünü sağlar. Anayasa uyarınca kiliseler ve dini cemaatler inançlarını ilan etmekte ve dini faaliyetlerini yürütmekte özgürdürler. Ancak cemaatler kuralları hor gördüğü ya da ona açıkça karşı çıktığında bu hoşgörünün sınırına ulaşılmaktadır.

Kurallarda Israrlı Olmak

İslami devletlere misafir olarak gittiğimizde onların kurallarına uyduğumuz gibi, burada da sistematik olarak kanunlarımızı savunmamız konusunda ısrarcı olmamız gerekmektedir. Kendi hukuk sistemleri olan paralel toplumlar tolere edilemezdir. Özgürlüklere dayalı hukuk düzenimiz şeriat kanunlarına hiçbir şekilde yol vermemeli; mahkemelerimiz İslami bir kültürel geçmişi daha yumuşak cezalar vermeye gerekçe olarak görmemelidir. Zorla evlilikler, namus cinayetleri, kan davaları, kadın sünneti, reşit olmayanlar ve çokeşlilik içeren evlilik gibi uygulamaların hoş görülmesi ve hatta desteklenmesi ülkemizde kesinlikle kabul edilemezdir. Hukuk kurallarımız, kanun sistemimize göçmenler tarafından da tam saygı duyulmasını ve küçük görülen imtiyazları dahi vermekten kaçınılmasını temin etmekle mükelleftir.

Paralel Topluma Hayır

Hukuk sistemimiz, İslamcılığın daha akut hale gelmesini önlemek için uygun adımları atmalıdır. Kurallarımızın dini cemaatlerin tüm üyeleri bakımında geçerli olduğunu ve bu ülkede yaşamayı isteyen herkesin onlara adapte olması gerektiğini açıkça belirtmek gerekir. Kanun önünde eşitlik her zaman geçerlidir. Bu nedenle yüzme derslerinden, anaokullarında Noel kutlamalarını iptal etmek veya özel cenaze düzenlemek bu nedenle kabul edilemezdir. Özgür ve demokratik temel hakları hiçbir çekince olmaksızın desteklemeyenlere İsviçre vatandaşlığı sağlanmamalıdır.

Hoşgörüye dayalı İsviçre devleti, düzeni, toplumu üzerinden yapılan “biz” vurgusu metinde açıkça görülmektedir. Metnin devamında ‘biz’ tanımının karşısında konumlanan “öteki” yani İslam’ın egemen kültür ile doğasından kaynaklı

uyuşmazlığı ortaya konmaktadır. Uyuşmazlığın kronik ve yapısal olduğu vurgusuna ek olarak, cemaat halinde olan Müslümanlar'ın bu değerlere baş kaldıran, onları ortadan kaldırmak isteyen ve yerine kendi inanç sistemini tesis etmek isteyen paralel yapılanmaları olacağı ön kabulü ile önlerine set çekilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu temel düşünceler etrafında şekillenen güvenlikleştirici aktör görüşü minare yasağının kabul edilmesi için yürüttüğü kampanyada benzer söylem geliştirmiştir. Bir diğer aktör EDU İsviçre'ye ilişkin siyasi politikasını resmi internet sayfasında şu şekilde açıklamaktadır (EDU Resmi İnternet Sayfası, İsviçre İçin Çekirdek Konular):“İsviçre Federasyonu Tanrı adına 1291 yılında kuruldu. EDU İsviçre'nin Yahudi-Hristiyan mirası için müteşekkirdir ve onun korunması hususunda karardır...”

İslam(cılık) özel başlığı ile partinin üzerine inşa edildiği temel politikalarından birini şu şekilde açıklamaktadır:

“EDU Müslümanların İsviçre'nin demokratik hukuk sistemi ile tutarlı bir şekilde inançlarını yaşayabileceklerini kabul etmektedir. Aynı zamanda Kuran'ın şiddet ve aşırılığa teşvik etme potansiyeli olan dikkate değer kısımlarının bulunduğunu da ifade etmek gerekmektedir. EDU bu nedenle, radikal ve politik İslam'ın yayılması karşısında kendisini konumlandırmaktadır...”.

Her iki partinin görüşlerinde de dikkat çeken husus radikal ve siyasal İslam'a karşı önlem alınması gerektiği, bunların Müslümanlardan ayrı olarak değerlendirildiği vurgusudur. Ancak anılan tehdit potansiyelleri her defasında İslam dininin özüne atfedilmekte, böylelikle çok kültürlülüğü korumaya çalışan, insana ve inançlara saygılı tavrın ürünü edilmeye çalışılan İslam/Müslüman/Radikal İslamcı/Siyasal İslamcı gibi ayrımlar bir potada erimektedir.

Her iki partinin ortak olarak vurguladığı İslamlaşmaya karşı önlem alınma gerekliliği kendisini minarelerin inşası taleplerinde göstermiş ve nihayetinde minarelerin yasaklanması için Egerkinger Komitesi kurulmuştur. Komitenin halen online olarak ulaşılabilen internet sitesinde (bkz: Minare Yasağı Resmi Sitesi) girişimin temel argümanı özetle “dini hoşgörüyü reddeden bir-dini-siyasi simgeyi yasaklayarak, herkesin din özgürlüğünü sağlamak” olarak belirlenmiştir. İslam'ı dini ve politik düzeyde kurgulayan ve bununla mücadeleye kendi varlık meselesi haline

getiren Komite güvenlikleştirme sürecini birçok başka metinle zenginleştirmiştir. Site içerisinde minare karşıtlığını destekleyecek video içerikleri incelendiğinde “Kız kardeşini öldüren Afgan AhmadObeidi, hakimle dalga geçti.” başlığı ile verilen bir video haberi dikkat çekmektedir. Müslüman bir Afgan’ın kimliğinde toplumsal düzeni bozan, suç işleyen, kardeşini bile öldüren dolayısıyla herkese karşı kontrol edilemez bir tehdit olan yabancı, yerel, modern hukuk değerlerini şahsında temsil eden hakime, yani bütün bir sisteme kafa tutmakta, onunla alay etmektedir. Minare yasağına evet kampanyası kapsamında kullanılan bu içerikle minarelerin bu türden bir tehdidin zafer aracı olduğu mesajı verilmektedir. Yine 2007 yılında Türkiye’de gerçekleşen ve ‘Zirve Yayınevi katliamı’ olarak bilinen olaya ilişkin bir videonun başlığı şu şekildedir (Minare Yasağı Resmi Sitesi,2009) :

“Her geçen gün Hristiyanlar İslamcı fanatiklerin kurbanı oluyor- Türkiye’de öldürülmüş bir Hristiyan Alman’ın ailesi: “Böyle bir ülkede Katolik bir kilise kulesi inşa edilebileceğini düşünüyor musunuz? Ama buna rağmen bizden hoşgörü bekleniyor.”

Egerkinger Komitesi’nin minare yasağı kampanyası için resmi olarak kullandığı internet sitesinde, kullanılan haberlere benzer olarak, İsviçre’deki radikal İslamcılara karşı önlem alınması gerektiği söyleminin derinleştirilerek İslam’ın ve Müslümanlar’ingeneline atfedildiği, korku imajlarının daha derinleştirilerek bütünü etkilemeye çalıştığı görülmektedir. Afişlerde dile getirilen her bir söylem birçok bültenle ayrıntılı olarak hazırlanmıştır. Bu internet sitesinde minare yasağına ilişkin olarak yapılmış ayrıntılı çalışmalarınİslamofobi çalışmalarının içerisinde aranması gerekmektedir.

Radikal sağ partilerin yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı üzerinden kurdukları politikaları bilinen bir gerçekliktir. İsviçre örneğini özgün yapan özelliklerden biri de halkın beklenmedik şekilde,referanduma sunulmuş bir ayrımıcı teklifi kabul etmiş olmasıdır. Referandum sonrası yapılan anketlerde “evet” oyu verenler alınan sonuçla din ve vicdan özgürlüğünü zedelemeksizin radikal İslam’a dur dediklerini belirtmişlerdir.(VOX Analyse, 2009)Kampanya sürecinde en çok ses getiren afişlerin söylem analizi bu noktada önem taşımaktadır. Zira güvenlikleştirme eyleminin temel unsuru olarak İsviçreli seçmen hem ortada varoluşsal bir tehdit olduğuna inandırılmış, hem de daha önceki, göçmenleri doğrudan hedef alan

tekliflerden farklı olarak minareleri engelleyerek çok kültürlü yaşamı, hoşgörüyü zedelemekten radikal İslam'a uyarı gerçekleştirdiğine inanmıştır.

Minare yasağı kampanyası boyunca ulusal düzeyde en yaygın olarak kullanılan afişlerden biri, her ne kadar ırkçı içeriğe sahip oldukları sebebiyle Basel ve Lozan kantonlarında asılmaları yasaklanmış olsa da, arka planda kırmızı beyaz İsviçre bayrağı üzerine dikilmiş siyah minarelerin, ön planda ise siyah çarşaf giymiş ve yüzünü sadece gözleri görülecek şekilde peçeyle örtmüş, yalnızca sert, çatık bakışları görülebilen bir Müslüman kadının bulunduğu “Dur, Minare Yasağına Evet” yazılı afiş olmuştur.

Şekil 5.1: Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi : “Dur, Minare Yasağına Evet”

Kaynak: <https://www.swissinfo.ch/ger/minarettverbot/590418>Erişim: 27.07.2017

Afişte büyük puntolarla yazılmış “Dur” mesajı ile neyin durdurulması gerektiği bilgisi arka planda verilmektedir. Ön planda tamamen siyahlar içerisinde resmedilmiş olan tesettürlü Müslüman kadın kimliği, onun inanış tarzı ve giyim biçimi İsviçreli seçmenlere durdurulması gereken bir tehdit olarak sunulmaktadır. Kullanılan renk itibarıyla siyahlar içerisindeki kadın bilinmeyen, ulaşılamayan, bilinmezlikler arkasına saklanmış, izole edilmiş, bastırılmış, edilgen hali ile görsel metnin dışında olduğunu anladığımız, girişken, çağdaş, net, açık, parlak Batılı aydın kadına meydan okumaktadır. Yine peçeli Müslüman kadının bakışlarındaki sertlik ve

çatık kaşları, onun korunması elzem olan bütün yerel değerler karşısındaki meydan okuma, kin, nefret, saldırganlık, yok etmek isteği, tekinsiz, tehlikeli, sinsice beslenen kötü duygularıyla dolu iç dünyasının ifade biçimi olarak görülebilir. Özellikle dini cemaatlerin tanınmalarına ilişkin tartışmalarda kendisini İslam’da kadının sorunlu yeri üzerinden gösteren düşünce bu afişte de kendisini en önde göstermektedir. Afişte siyah rengin kullanıldığı ifadeler ile kırmızı ve beyaz rengin kullanıldığı ifadeler dekendi içinde bütünlük, birbiri karşısında da zıtlık oluşturmaktadır. Tehdide ait minareler, yabancı kadın ve onlara yönelmiş “Dur” mesajında siyah kullanılmışken, yerel üstün değerleri ifade eden İsviçre vatani ve İsviçrelik kırmızı beyaz bayrak ile ve bu değerleri koruma yükümlülüğü altına sokulmuş vatandaşa verilen “Evet” de mesajı yine kırmızı renk ile renklendirilmiştir. Böylece görsel metinde kırmızı ile siyahın tezatlığı ortaya konmuştur. Bir yanda karanlığı ifade eden ve karanlığa gömülmesi gerekenler, diğeri yanda tutku ile savunulması ve korunması gerekenler mesajı renkler ile temsil edilmiştir.

Arka planda İsviçre bayrağını kaplamış olan kara minareler Müslümanlar’ın kutsal mekanlarına ait bir ilahi simge olmaktan uzak, karanlık görüntüsü ile İsviçre’yi baştan başa kaplamakta olan İslamlaşma tehdidini ve korkusunu simgelemektedir. Girişim Komiteleri başkanı Walter Wobman bir gazete röportajında afişte bulunan minareleri roketler olarak tanımlamıştır.(Süddeutsche Zeitung, 2009) Rokete benzetilmiş olan minarelerin haritanın tamamında görülmekte olması ise yine minarelerin İsviçre’nin toprak bütünlüğüne zarar verecek olan İslam yayılmacılığını temsil etmektedir. İsviçre bayrağının toprak bütünlüğü, egemenlik, bağımsızlık, İsviçre kültürü gibi korunması mutlak olarak birincil sırada olan, onlara bir tehdit yönelmişse başka herhangi bir şeyin varlığının zaten anlam ifade etmeyeceği nesne olduğu değerlendirilebilecektir.

Ülkenin farklı kantonlarında afişin realiteden uzak olarak İslam inancını tehlikeli, negatif ve tehdit edici olarak resimlemiş olması sebebiyle kamuya açık yerlerde asılması yasaklanmıştır. Bu tip bir provokasyonun kampanya reklam aracı haline getirildiği eleştirisi yöneltmiştir. Bu nedenle İsviçre’nin bazı kantonları izin verse de, bir kısmında bu afişin kullanılmasını yasaklanmıştır.(Blick,2009) ‘İrkçılığa

Karşı İsviçre Komisyonu’ da afişi ırkçı içeriğinden dolayı sert bir şekilde protesto etmiştir.(Briefing Paper,2010)

Şekil 5.2: Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi : “Minare Yasağına Kararlı Bir EVET’iniz gerekiyor!”

Kaynak: <https://www.blick.ch/news/politik/minarett-initiative-die-berner-kreieren-ihr-eigenes-plakat-id33286.html> Erişim:27.7.2017

Bern Evet Komitesi Eş Başkanı Thomas Fuchs SVP tarafından ulusaldüzeyde kullanılmak üzere hazırlanan afişte bulunan minarelerin tehdit olduğu gerçeğini kabul etmekle beraber, ön planda bulunan kapalı kadın imajının gereksiz olduğunu düşündüğünü söylemektedir. Bern’de asılmak üzere tasarlanan bu afiş ise “29 Kasım 2009’da minare yasağına kararlı bir EVET’iniz gerekiyor! Minareler İsviçre’ye ait değildir- Minare yasağına bir Evet gerekli!” sloganı ile hazırlanmıştır. Arka planda, yeşillikler içerisinde ve parlak bir gökyüzünün altına yerleştirilmiş olan bir kilise barışçıl, ferah, uyumlu bir bütünlük içerisinde sergilenmektedir. Ön planda ise arkada sağlanmış bütünlükten çıkarılmış bir minare görülmektedir.Bu kullanım İslam ve

Hristiyanlık inançlarına ait iki sembolün bir arada olamayacağı mesajını vermektedir. Uyumu bozan nesne bütünlükten çıkarılarak kusursuz olan düzen korunmaktadır. Diğerlerine kıyasla yazılı ifade kullanımının en yoğun olduğu bu afişte İsviçre bayrağının renklerine ait olan kırmızı-beyaz renkleri kullanılarak “Minare yasağına evet!” mesajı merkezde yer almaktadır. Gökyüzü ile uyumlu olarak kullanılan mavi renkli yazı ile minarelerin bu gökyüzüne ait olmadığı söylenmektedir. Tekrar dikkat çeken punto ve kırmızı renk ile referandum tarihinde kararlı bir evet oyu istenmiştir. Afiş, özellikle uyumsuzluk, karışıklık ve bu husustaki kararlılık üzerine belirgin vurgun yapmış, bu kararlılığı sağlamak üzere ikna edici argümanları şu şekilde sıralamıştır. Seçmene neden “evet” demesi gerektiği 5 madde halinde sıralanmaktadır:

- 1- *Minare İslamlaşmanın mızrakbaşısıdır. Minare İslam’ın dini-siyasi bir egemenlik göstergesidir ve din özgürlüğü ile bir alakası yoktur.*
- 2- *Minare Kuran’ın hiçbir yerinde yer almamaktadır ve dünya çapında minaresi olmayan binlerce cami bulunmaktadır. Minare yasağına vereceğiniz bir EVET din ve inanç özgürlüğünü sınırlamayacaktır.,*
- 3- *Hoşgörüye Evet- ama karşılıklı: İsviçre’de baskı/zorlama, başörtüsü, şer-i hukuk düzeni, taşlama (recm) ve minareleri görmek istemiyoruz,*
- 4- *Bugün minareler, yarın minarelerde müezzinler ya da kilise çanlarının susturulması, öbür gün şeriat?*
- 5- *İsviçre’ye gelenler buranın yerel değerlerine saygı duymak zorundadır. Minare İslamlaşmanın mızrakbaşı olarak aynı zamanda entegrasyonun reddini de sembolize etmektedir.*

Afiş görsellerinden ve devamında minare yasağına neden evet oyu verilmesi gerektiğine dair yazılan metinde minarelerin İslam’ın işgal sembolleri olarak var olduklarına ve bu referandumda engellenmezlerse gelecekte devam edecek olan İslamlaşma aşamalarının ilk adımı olduğuna seçmen ikna edilmeye çalışılmaktadır. Özellikle girişimin din ve vicdan özgürlüğüne müdahale oluşturduğu karşıt argümanına verilen cevap niteliğindeki argümanlar, minarelerin tehdit olma niteliği ön plana çıkarılarak hak ve özgürlüklerden ayrıştırılmaya çalışılmaktadır. Bir minarenin varlığının Kuran’da emredilmiş bir hüküm olmadığı bilgisi verilerek seçmende bir dine saygısızlık etmediği, o dinin mensuplarınca güç sembolü olarak kullanılmak üzere üretilmiş bir işgal sembolünü engelledikleri fikri verilmektedir. İstila ve işgal fikri ile İslam’a karşı oluşturulmaya çalışılan bu irrasyonel korku güvenlikleştirme sürecinin temelini oluşturmaktadır.

Her ne kadar seçmen hemen her metinde din ve vicdan özgürlüğüne aykırı bir davranışta bulunmadan kendi kültürünü koruduğuna ikna edilmek istense de minarelerin ortadan kaldırılması ile nasıl bir korunma sağlanmış olacağına dair herhangi bir ipucu sunulmamaktadır. Seçmen evet oyu vermekle çok dinliliği ve çokkültürlülüğü korumaya devam edeceğine inandırılmak istense de bir sonraki maddede minarenin deyim yerindeyse ‘pandoranın kutusu’ olduğu ima edilmekte ve devamında gelecek başörtüsü gibi İslam’ın kamusal alanda bir diğer görünürlük simgesi ve doğrudan bireyin inancını ifade ediş aracını da sonraki muhtemel tehdit olarak gösterilmektedir. Minarelerin yasaklanmasını sağlayarak yalnızca radikal eğilimlerin önüne nasıl geçilmiş olacağına dair tutarlı bir yanıt da metin içinden çıkarılamamaktadır. Bir yandan seçmene din ve vicdan özgürlüğünü zedelediği güvencesi verilirken, öte yandan din ve vicdan özgürlüğünün sınırları “biz’e entegre olabilmek dahilinde kabul edilir sunulmaktadır. İslam’a ait farklı semboller ve ödevler bir dinin gereklilikleri olmaktan çıkarılarak, başarılı bir niyet okuma kabiliyetinin göstergeleri gibi sunulmaktadır. Özellikle kullanılmış “mızrak başı” ifadesi ile minarenin ardından gelecek müezzinler, kilise çanlarının susturulması, şeriat gibi taleplerin ilk ve en tehlikeli adımı olduğu ifade edilmiştir. Mızrak başı yıkıcı, delip geçici, tahrip edici özelliği ile İsviçre değerlerine yönelmiş bir tehlikeyi temsil ederek seçmende elverişli korku hissini meydana getirebilecektir.

Yine karşılıklı bir hoşgörü vurgusu yapılsa da devamında, ülkeye gelenlerin bu hoşgörüyü ancak yerel kültüre ayak uydurarak göstereceği, egemen kültüre uymayan diğer bütün değerlerin bu egemenliği kabul edişi geciktireceği ve hatta ortadan kaldıracağı sunulmaktadır. Deyim yerindeyse kendisinden farklı olanı kabul ederek hoşgörü göstermiş olan egemen kültür, hemen ardından kendisinden farklı olan bütün unsurların yok edilmesini talep etmeyi kendi hoşgörüsünü zedeleyici bir durum olarak tartışmaya açmamaktadır. Bunun meşruiyeti ise güvenlik problemi arz eden herhangi bir durum karşısında olağanüstü önlemlerin alınmasının kaçınılmaz olduğu bilgisi ile sağlanmaktadır. Sonuç olarak, minare kelimesi kullanıldığında artık gerçek bir minare değil, füze, kadın, baskı, şiddet, yobazlık, tahrip etmek, işgal gibi imgeler çağrışmaktadır.

Şekil 5.3: Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi

Kaynak:<https://www.swissinfo.ch/ger/minarettverbot/590418> Erişim:28.07.2017

Kullanılan afişlerden bir diğeri İsviçre sınırları ile çizilmiş bayrağı parçalayarak delip geçmiş bir minareyi göstermektedir. Minarelerin dini simge değil ‘savaş aracı’ ve ‘işgal sembolü’ olduğu vurgusunun bariz şekilde kurgulandığı propaganda afişlerinden biridir. Füze anlamı yüklenmiş olan minare birinci afişe benzer şekilde İsviçre’nin toprak bütünlüğüne ve egemenliğine zarar vermekte olan, ülke sınırlarına yönelmiş parçalayıcı tehdit olarak sunulmuştur. Minaresimgesi ile temsil edilenin, radikal İslam’ın saldırgan, savaşçı, sömürgeci, yayılmacı tavrı olduğu görülmektedir. Bütün bu simgelerin afişte belirtildiği gibi, nihai amaç olan İsviçre’yi dağıtıp parçalama, ele geçirme hedefinin araçları olduğu, İsviçre’nin güvenliği, huzuru, istikrarı, toprak bütünlüğü, egemenliğinininciddi bir tehdit altında olduğu mesajını yüklediği söylenebilecektir.

Minarelerin İslam'ın işgal sembolleri olarak roketlere benzetilmesine dayanak olarak sunulan gerekçelerden birisi, o dönem Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olan Recep Tayyip Erdoğan'ın okuduğu için geçmişte hapis cezası almasına neden olan şiirin “Minareler süngü, kubbeler miğfer, Camiler kışlamız, müminler asker” dizeleri olmuştur. Bizzat bir Müslüman Başbakan'ın ağzından itiraf olarak değerlendirilen sözlerin gizli tutulan asıl amacın dışa vurumu olduğuna seçmen kitle ikna edilmek istenmiştir. Özellikle Avrupa'ya göç eden Müslüman nüfusun bir gün Avrupa siyasetini doğrudan etkileyecek sayıya ulaşacağı, yayılmacı doğası ile Avrupa değerlerini yok edeceği endişesi de işlenmiştir.

Şekil 5.4:Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi “Minaresiz de Olur!”

Kaynak:<https://www.swissinfo.ch/ger/minarettverbot/590418> Erişim: 28.07.2017

“Minare Karşıtı Halk Girişimine Evet, Minaresiz de Olur!” sloganı ile afiş, girişimin ön ayaklarından bir diğeri olan Hristiyan muhafazakar parti EDU tarafından hazırlanmıştır. Daha çok İsviçre'ye has mimari dokularda karşılaşılan ahşap evlerin (*Riegelhaus*) arkasından yükselmekte olan bir minare görülmektedir. Minarenin diğer tarihi yapıların yüksekliklerinin neredeyse iki katına çıkmış olması dikkat çekmektedir. Diğer afişlerde de görüldüğü gibi, bu afişte de referandumda

‘evet’ verilmesi talepli mesaj İsviçre bayrakları ile aynı renklerde kullanılmıştır. Gökyüzünde büyük puntolarla “Minareler olmadan da olur!” mesajı yerleştirilmiştir. Gökyüzüne yerleştirilmiş benzer kullanımlar yasağa “Hayır” grubunun “İsviçre’nin gökyüzü hepsine yetecek kadar geniştir” sloganıyla hazırladığı, gökyüzünde tüm dinlere ait ibadethanelerin kulelerin yan yana resmedildiği afişlere de bir gönderme yapmaktadır. Afişin alt kısmında küçük puntolarla EDU’nun resmi dillerdeki tercümesi ile internet iletişim adresi bulunmaktadır. Son olarak partinin sloganı olanı “gerçek değerler- net cümleler” sloganı ile aktör, İsviçre’ye ait gerçek değerlerin temsilcisi olduğunu ve bunları açıkça dile getirmekten çekinmeyeceği alt mesajını vermektedir. Afişte baskın anlam olarak, minarenin İsviçre’ye has tarihsel, kültürel ve mimari dokuyu bozduğu, yerel düzene ayak uydurmaya direnerek ve hatta onların üzerine çıkarak kendi hakimiyetini sağladığı mesajı verilmektedir. Kullanılan slogan, minareler olmadan da olabileceğini söyleyerek kullandığı yumuşak söylem dili ile seçmene hem İsviçre’nin onlar olmadan eksik olmayacağını hem de evet demekle din ve vicdan özgürlüğüne aykırı bir şey yapmış olmayacaklarını aşılacaktır. Minarelerin İsviçre’ye kazandırdığı bir değer olmadığı, ancak varlığı halinde egemen yerel değerlerin de üzerine çıkarak bütünlüğü bozacağını, hatta hepsinin üzerinde kendi hakimiyetini tesis edeceğini söylemektedir. Nihayetinde “Evet” oyu veren seçmen yerleşmiş hoşgörülü, çok kültürlü geleneğe aykırı bir tavırda bulunmadığı, ancak üzerine düşen görevi ifa ederek siyasal İslam’ın düzenine teslim oluşu engellediği fikrini edinecektir. Afişte kullanılmış olan eski tarihi ahşap evlerin bulunduğu tarihi mekanın İsviçre’de değil Doğu Almanya’da bir bölgeden alındığı ortaya çıkmıştır.(Swissinfo,2009) Böylelikle yalnızca İsviçre’ye değil tüm Avrupa’ya ve Batı değerlerine yönelmiş bir tehlikenin varlığından söz edilmektedir.

Şekil 5.5: Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi: “İslamlaşmayı Durdurun!”

Kaynak: <https://www.swissinfo.ch/ger/minarettverbot/590418> Erişim. 22.08.2017

Resmin solunda Luzern’in simgesi olan ahşap Chapel Köprü ve Su Kulesi’nin bulunduğu fotoğraf görülmektedir. Sağda ise Luzern Kantonu Evet Komitesi tarafından hazırlanan “İslamlaşmayı Durdurun! Minare Yasağına Evet” sloganlı afiş görülmektedir. Afişte sular içinden yükselmiş bir minarenin Luzern’i simgeleyen tarihi Su Kulesini yıktığı ve Charles Köprüsü’nün yanı başına, kulenin yerine konumlandığı görülmektedir. İslamlaşma durdurulmazsa onun egemenliğine ait sembollerin Luzern’in tarihi ve kültürel dokusunu tahrip ederek onun yerini alacak bir işgal aracı olduğu mesajı alımlayıcı kitleye sunulmaktadır. İsviçre’nin geçmişten bu yana şekillenen tarihi, kültürel kimliğinin, ona ait simgeleşmiş değerlerin karşısında hoşgörüsüz, işgalci, yayılmacı, tahrip edici, yıkıcı bir İslam’ın sembolü

olan minare bulunmaktadır. Dolayısıyla bu yayılmacılık durdurulmazsa elde hiçbir değerin kalmayacağı korkusu alımlayıcı kitle olan seçmene iletilmektedir.

Şekil 5.6 : Minare Karşıtı Referandum Kampanya Afişi: “İsviçre’de İslami Güç Sembollerine Yer Yok!”

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/93309023509163078/> Erişim: 29.07.2017

Son olarak, kullanılan bir diğer afişte, bir kilise ile minare yan yana görülmektedir. “İslami güç sembollerine İsviçre’de yer yok!” sloganı bütünleşen resim Hristiyanlık ile İslam’ı bir egemenlik çatışmasına sokmuştur. Seçmen verdiği oy ile hangi gücün destekçisi olduğu kararı verdiği ikna edilmektedir. Buna göre evet oyu Hristiyan değerler üzerinde yükselmiş İsviçre egemenliğine, hayır oyu ise İslam’ın egemenliğine verilmiş bir onay olarak değerlendirilecektir. Verilen mesajlar ile gerçek bağlamından koparılan referandum oylaması minarenin varlığı ya da yokluğu ile sonuçlanacak bir karar olmaktan çıkarılarak, bir savaşta tarafını seçmek gerekliliğine dönüştürülmüştür.

Şekil 5.7 : “Minare Saldırısı” Video Oyunu

Kaynak:http://diepresse.com/home/panorama/religion/516099/Schweiz_Minarette-abknallen-als-OnlineSpiel

Minarelerin tehdit ve korku nesneleri olarak güvenlikleştirildiği kampanyanın önemli araçlarından bir diğeri de internette online olarak sunulan “Minare saldırısı” adlı video oyunu olmuştur. Oyun arka planında İsviçre Alpleri üzerinde dalgalanan İsviçre bayrağı, Matterhorns dağları ve İsviçre’ye ait sembollerin bulunduğu bir silüet görülmektedir. Ön planda ise yerden yükselmiş minareler ve üzerlerinde bıyıklı, sakallı, takkeli müezzinler bulunmaktadır. Oyuncunun hızlı biçimde minarelerin üzerine basması ile “Dur” levhası belirmektedir. Oyun sonunda alınan puan her ne olursa olsun “Oyun bitti! İsviçre’nin her yanı minarelerle kaplandı” yazısı çıkmaktadır. Hemen altında ise “Bunun gerçekleşmemesi için:29 Kasım’da minare yasağına Evet” uyarısı görülmektedir. Oyun radikal İslam’ın simgesi olarak

kurgulanan minarelerin İsviçre Federasyon'unun tamamını hızla ele geçirdiğini söyleyerek oyuncuya oyun içerisinde bunu yenme imkanı vermemektedir. Oyuncu üzerinde engellenemez tehdit karşısında oluşturulan stres ancak referandum oylamasında Evet vermekle çözüme kavuşturulmaktadır. Oyun, minarelerin güvenlik problemi haline getirilmesi için kullanılmış etkin araçlardan biri olarak propaganda sürecindeki yerini almıştır.

5.3. DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, güvenlikleştirme eylemini gerçekleştiren aktörün,minareleri İsviçre bütünlüğü karşısında, siyasi, hukuki, kültürel, dini ve toplumsal bir tehdit olarak nasıl inşa ettiği, dayandığı temel inanış ve prensipler ile kullandığı propaganda araçları incelenerek konmak istenmiştir. Metinlerdeki baskın anlama göre minarelerin yasaklanmak istenmesindeki temel gerekçeİsviçre'nin varoluşsal bütünlüğüne karşı tehlike arz ediyor oluşlarıdır. Güvenlikleştirici aktör ortaya attığı bu iddiayı kanıtlamak üzere öncelikle minarelerin İslam inancındaki yeri ve anlamına ilişkin bir tanım ortaya koymaktadır. İslam'ın şiddet üreten bir din olmaya eğilimli olduğu bilgisiyle beraber, minarelerin inancın emrettiği bir dini vecibe olmadığı belirtilmektedir.Minarelerin İslami gelenek içerisinde işgal edilen topraklarda zaferin göstergesi olarak kullanıldığına işaret edilerek, siyasal ve radikalİslamisaiklerle hareket eden, şiddetten beslenen, işgalci, savaşçı, saldırgan amaçların ve grupların sembolü olduğu söylenmektedir. Bu noktada dikkat çeken husus, bütün kavramsal tanımlamaları yapanın da, sonrasında butanımlara dayalı olarak politikalar üretenin de güvenlikleştirici aktör olduğudur. Tanımı yapılan minarelerin radikal İslam ile kurulan bağlantısı artık onların “öteki” ve tehdit olarak güvenlikleştirilmelerini kolaylaştırmaktadır. Tehlikenin yöneldiği “biz” tanımı da ortaya konularak zıtlıkların bir arada barınmasının imkansızlığı ve birbirleriyle savaşın kaçınılmazlığıalımlayıcı kitleye sunulmuştur. Afişler ve diğer söylemler bir arada incelendiğinde, İslam inancına ait kamusal görünürlüğü sağlayan diğer sembollerin kendi gerçekliklerinden koparılarak, kolaylıkla bir tehlike olarak tanımlanabileceği görülmektedir. Şiddet ile simge arasında bağlantıyı sağlayan aktörce yaratılmış irrasyonel korku iklimidir. Korku iklimi, İsviçre'nin her türlü inanç ve değerler dünyasının tam karşısında olan “öteki”ni bertaraf etme güdüsü ile hareketi sağlamaktadır.

Minarelerin mimari uygunluk, din ve vicdan özgürlüğü gibi estetik ve hukuki tartışmaların dışında güvenlikleştirici yaklaşımın bir göstergesi olarak tehdit ile özdeşleştirilişi ve devamında başka İslami uygulama ve işaretlerin de bunlara dahil edilişi, Müslüman kimliğin kamusal alanda görünürlüğünün temel problem olduğunu yansıtmaktadır. Kulelerin, göğe yükselen yüksek yapıların bugün hala güç sembolleri olduklarını söyleyen Allievi, geçmişte Yugoslavya’da gerçekleşen savaş sırasında minarelerin ve kilise kulelerinin hakimiyet göstergesi olarak yıkıldıkları örneğini verir.(2009:45) Bu açıdan bakıldığında İsviçre’de minarelerin inşasının yasaklanması İslam ve Müslümanlar üzerinde bir egemenlik inşası, daha ziyade egemenliğin kabulünün dayatılma aracı olarak kullanıldığı yorumu getirilebilecektir. İsviçre Adalet Bakanı referandumu “vekalet savaşı” olarak tanımlayarak Müslüman göçmenler ile İsviçreliiler arasında bir dolaylı savaş olarak görmüş ancak referandum sonucunu yerel değerleri, hukuku ve işleyişi reddeden İslami radikal eğilimlere karşı mevcut korkudan kaynaklandığını söylemiştir. Yine de bu uygulamanın radikal eğilimleri durdurmak için makul bir çözüm olmadığını dile getirmiştir. Tartışmalar yalnızca minarelerin varlığı ve anlamı ile sınırlı kalmamış, zorla evlendirme, namus cinayetleri, burka giyilmesi, recm ve okul kurallarının hiçe sayılarak Müslüman çocukların yüzme derslerine katılmaması gibi hususlar da gündeme getirilerek İslamlaşma tehlikesinin sonraki adımları ile seçmenin muhayyilesindeki korkunç gelecekte desteklenmiştir.(Rohr,2009)

SONUÇ

Bu çalışmada 2009 yılında İsviçre’de bir referandumda halkın %57.5’inin ve 26 Kantondan 22’sinin desteğini alarak anayasal olarak getirilen minare yasağı incelenmiştir. İslamiyet’in Hristiyanlık’tan sonraki ikinci büyük din olduğu, seküler temeller üzerinde şekillenmiş ülkede dinlere karşı tarafsızlık prensibi dahilinde hareket edildiği ve dini düzenleme yetkisinin normalde 26 farklı Kantona bırakıldığı İsviçre’de minare yasağının anayasal olarak getirilmesi, ırkçı aşırı sağ akımların ve buna eşlik eden İslamofobi’nin batı toplumlarında özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası tehlikeli bir yükselişe geçmesiyle bir arada düşünüldüğünde oldukça ilginç bir vaka oluşturmaktadır. Popülizmin ve aşırı sağın yükselişi başka faktörlerin yanı sıra terör saldırılarının yaşanması ve ekonomik durgunluk gibi faktörlere bağlanırken, İsviçre minare yasağının ülke terör saldırılarına maruz kalmamasına ve büyük bir ekonomik durgunluğa şahit olunmamasına rağmen anayasaya girmesi vakayı daha da ilginç hale getirmektedir.

Minare yasağının kabul edilmesi süreci, sürece dahil olan aktörler ve söz edimleri Kopenhag Okulu’nun ortaya attığı ve geliştirdiği ‘güvenlikleştirme teorisi’ çerçevesinde incelenmiştir. İnceleme için gerekli veriler iki ayrı kategoride seçilmiştir. Öncelikle birinci kategoride girişimi başlatan ve sonrasında referandum kampanyasını sürdüren SVP ve EDU politikacılarının siyasi düşünce dünyasına temel dayanak teşkil ettiği düşünülen parti ilkeleri ve politikalarına ait metinler alınarak yapışökümüne tabi tutulmuştur. Bu şekilde güvenlikleştirici aktörün politikaya ve güvenliğe ilişkin temel yaklaşımlarına ulaşılmıştır. Kullanılan araçlar, SVP 2015 yılı parti politikaları tanıtım formu, EDU resmi internet sitesinde bulunan ilke ve politikalar tanıtım formu ve son olarak da Egerkinger Komitesi’nin minare karşıtı kampanya için hazırladığı propaganda sayfasındaki bültenleri olmuştur. İkinci kategoride spesifik olarak minare yasağı vakiasına odaklanılmış ve doğrudan referandum konusuna yönelik propaganda için kullanılmış afişler alınmıştır. Devamında, afişleri desteklemek üzere yine minare yasağı kampanyasını yürütmek için kurulmuş olan internet sitesindeki sayısız benzer içerikten seçilen bir video oyunu ve iki film incelemeye konu edilmiştir. Güvenlikleştirme teorisi ışığı altında minareleri güvenliklestiren aktör ve onların kurguladığı söz edimleri Jacques

Derrida'nın öne sürdüğü yapısöküm metoduna dayanarak analiz edilmiştir. Her metnin kalıplaşmış anlamlar dışında onu yazan, okuyan, içinde bulunulan durum ve şartlardan taşıdığı bilinçli ya da bilinçsiz izler olduğundan hareketle *yorumlayıcı eleştirel* bir analiz gerçekleştirilmiştir. Bu suretle metinlerin değişken yapısı, metnin içinde ve dışında bulunan iki karşıtlıkların tespit edilmesi ile bozularak temelde yatan düşünce ortaya konmuştur. İlk kategoride ulaşılan sonuçların yorumlanması ile tehdidin yöneldiği ve korunması gereken referans nesnesi olan İsviçre'nin hoşgörülü, toleranslı, saygılı saygın, açık bir topluma sahip, şiddet karşıtı olan, kilise ile devletin ayrıldığı, temelinde Hristiyanlığın bulunduğu, Hristiyanlık kaynaklı olarak bireysel haklara, modern kanunlara ve evrensel değerlere saygılı, demokratik bir kanun devleti olduğu yönünde tanımlamalar yapıldığı görülmüştür. Bütün bu yüksek değerlere yönelmiş tehlike ise İslam'dan kaynaklanan tekfirci, tek tipçi, uyumsuz, şiddet ve radikalizm eğilimli, saldırgan, bağınaz tembel, pasif ve kontrol altında tutulması zor olan bireylerin nihayetinde İslam'a dayalı totaliter, sömürgeci, antidemokratik şer-i düzeni yerleştirmek gayeleridir. Bu fikri temeller üzerinde şekillenen yasak teklifinin hangi söylemler üzerine inşa edilerek minare ile bir bağlantı kurduğu, İsviçre seçmenini minarelerden gelen bir tehlikenin varlığına ikna ettiği ise ikinci kategoride afişlerin ve internet sitesi verilerinin yorumlanması ile ortaya konmuştur.

Radikal sağ partiler olan SVP ve EDU'nun politikacıları önderliğinde kurulmuş Egerkingen Komitesi halk girişimi başlatarak minarelerin İsviçre güvenliğine tehdit olduğunu öne sürmüştür. Buradan hareketle yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre, başlatılan girişimle hedefe koyulanlar, ülke içindeki azınlıklar değil, minareler aracılığıyla İslam'ın çatışmacı, şiddet yanlısı, işgal yanlısı, barış ve hoşgörüden uzak radikal yönleridir. Yasak öncesi yakın bir zamanda ülkede yaşanmış herhangi bir "İslami terör" vakiasının yaşanmamış olmasıyla beraber, Batı'da 11 Eylül saldırılarından bu yana yaşanan çeşitli terörizm vakiaları sonucunda açığa çıkan İslam ve Müslüman algısı baskın olarak görülmektedir. Ülke içerisinde farklı kantonlarda İslami inancın kamusal görünürlüğüne sağlayan başörtüsü, minareler ile ilgili olarak yapılan tartışmalar, kız çocuklarının yüzme derslerine katılımı ile ilgili tartışmalar, feminist kadın grupların İslam'ın kadınları baskılayıcı eşitsizliğe sebep olan bir doğası olduğu yönündeki propagandaları, İsviçre ile Libya

arasında yaşanan siyasi gerginlikler yasak öncesi halkın görüşlerini şekillendiren farklı unsurlar olmuştur. Sebeplere ek olarak, referandum kampanyası afişlerindeulaşılan bulgular da, parti programında tespit edilen bulgulara benzer olarak minare yasağına İslam'ın, "benlik" kimliğinin tam karşısında konumlandırılması ana fikri ile uygun zeminin hazırlandığını göstermektedir. Spesifik olarak minarelerin seçilmesi ise şu bakımdan önemlidir: Göç karşıtı ve yabancı düşmanı nüveler içeren diğer politikalarda din ve vicdan özgürlüğünün zedelenmesi korkusu güçlü biçimde savunulurken, minarelerin İslam'da dini olarak zaten yeri olmadığı, yasaklanması ile deyim yerindeyse kimseye bir zarar gelmeden inançlara göre çoğulcu ve hoşgörülü yaşamın devam edeceği, minarelerin ancak İslam'ın çeşitli şekillerde ortaya konulan şiddet içerikli yönünü temsil ettiği söylemi alımlayıcı kitle olan İsviçre seçmeninde kendisine yönelmiş meydan okumayı minarelerde şahıslastırarak tepki verme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Güvenlikleştirici aktör tarafından başarıyla kurgulanan minare-tehdit bağlantısı minareyi dini bağlamından kopararak siyasal bir işgal, şiddet sembolü olarak hedefe koymuş ve yaratılan irrasyonel korkunun yöneldiği intikam ve mesaj verme aracı olarak yasaklanmasına neden olmuştur. Bu göstermektedir ki, gelecekte benzer ilkelere referansla politika üreten siyasi elitler kendi oluşturdukları söylemler aracılığıyla her türlü dini simgeyi, azınlık hakkını gerçek bağlamından kopararak güvenlik sahasına dahil edebileceklerdir.

Bu tez minare yasağı söylemlerinin güvenlikleştirici aktörlerce popülist ilkelere dayanarak başarı ile kurgulanmış olması bakımında güncelliğini korumaktadır. Zira bugün izlediğimiz gelişmeler popülist politika ve söylemlerin siyaset sahasını şekillendirdiğini ve şekillendirmeye devam edeceğini göstermektedir. Siyasi elit olan SVP popülist tavrı ile şekillendirdiği tehdit tanımını siyaset sahasından çıkararak acil önlem alınması gereken siyaset dışı zemine çıkarmıştır. Normal şartlarda azınlık hakları, demokratik evrensel değerler çerçevesinde tartışılması gereken bir husus güvenlik siyasetinin bir parçası olarak acil bir önlem alma gerekliliği ile halka sunulmuştur. İsviçre'nin ve Batı medeniyetinin değerler haritasıİslam ile arasındaki karşıtlıklar üzerinden şekillendirilmiştir. Seküler-liberal düşünce biçimi ile şekillenmiş Batı modernitesinin çok kültürlülüğünün sınırları, tehlikeli 'öteki' olan "modernlik karşıtı, özgürlük

karşıtı, kadın karşıtı” İslam’ın ve onun sembolü olarak minarelerin tehdidi ile çizilmiştir. Güvenlikleştirici aktör inşa ettiği söylemi ile kendisine ait olduğunu kabul ettiği yüksek değerleri koruma altına almaya girişmektedir. Bu da bazen yaptığı doğrudan tanımlarla, bazen de kendisini tanımlamak suretiyle zıttı olarak dışarıda bıraktığı köktendinci, radikal, terörist, şiddet yanlısı “diğerleri”ni adeta minareler üzerinde şahıslıştırmıştır. Bu yolla, varoluşa tehdit olarak sunulan minarelere karşı alınacak tedbirlerin çok kültürlü, özgürlükçü, eşitlikçi liberal yapıyla çelişkiye düşmesi kaygısı azaltılmaktadır.

Tehdit söylemi ile güvenlik sahasına alınan düzenleme hususunda azaltılan evrensel hukuk değerlerine uygunluk kaygısının yanı sıra, İsviçre’nin uyguladığı doğrudan demokrasi sistemin imkanları ayrı bir meşruluk dayanağı sağlamaktadır. Demokrasinin nihai formu olarak değerlendirilen doğrudan demokrasi popüлизмle karşılaşmasında çok kültürlülüğü ve hatta evrensel hukuk normlarını ciddi anlamda tahrip edecek iç çelişkiye düşmektedir.

Küreselleşme krizleri ile gelen kimlik talepleri çoğulcu liberal demokrasileri tehdit etmektedir. Batı demokrasilerinde yükselen aşırı sağ popüлизм ile hakim dil değişmektedir. Demokratik siyasal sistemlerde, temsili demokrasiye kıyasla halka doğrudan ulaşabiliyor olması sebebiyle doğrudan demokrasinin mevcut sistemler içerisinde en etkin sistem olduğu düşünülmektedir. Faşizme kayma eğilimini içinde barındıran sağ popüлизм, halkın devlete karşı çeşitli konulardaki tepki ve öfkesini nefret üzerine inşa edilmiş kimliklere dönüştürmesi açıkça görülmektedir. Geçmişteki faşist hareketlerden farklı olarak bugün biyolojik ırk üzerinden herhangi bir söylem oluşturulmazken, yerel kültüre ayak uyduramamak ya da ait olmamak gibi gerekçeler temel farklılık ögesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da popülist partilerin söylemlerini daha yumuşatarak, kabul edilebilir hale getirmektedir. Bugün izlenmekte olan gelişmeler Avrupa’da halkın desteğini gün geçtikçe daha da fazla kazanan sağ radikalizmin merkez siyaseti ve hakim söylemi de kendine doğru evirdiği gerçekliğıdir. Liberal demokrasiler yerini popülist demokrasilere bırakırken, doğrudan demokrasi bunakolaylık sağlamak hususunda zaafı oldukça yüksek olan bir sistem olarak gözler önüne serilmektedir. Ferdi hürriyetlerin yerine getirilmediği ve iktidarın gücünü özgürlükleri sınırlandırmaya yönelik kullanmasının meşru

kaynağı olarak doğrudan halka gidişini gösterişi bunun önemli göstergelerinden biridir. Liberal politikaya göre kanunların herkese ayırım gözetmeksizin eşit uygulandığı anayasal düzen popülist tavrın halkın duygularına, endişelerine hitap eden ya da onları manipüle eden kabiliyeti ile alt üst edilebilmektedir.

İsviçre radikal sağ popülizmi doğrudan demokrasinin imkan tanıdığı açık politik sistemi etkin biçimde kullanarak çoğulculuk karşısındaki duruşuna halkın doğrudan desteği ile meşruluk aramaktadır. Zira doğrudan demokrasi ile halkın egemenliği ve iradesine aracı olmaksızın ulaşılarak şekillendirilen politikalar siyasi elitlerin kararlarından farklı olarak tartışılmaz görülmektedir. Bu durum doğrudan demokrasi imkanı olarak sık sık başvurulmuş referandumları“ötekiler” olan azınlıklar üzerinde kullanabileceği bir silah haline getirebilmektedir. İnanç özgürlüğüne ait bir görünürlük aracı olan minareler, yanıltıcı olabilecek ve üzerinde ciddi bir denetim olmayan kampanya ve propagandalarla çoğunluğu manipüle etmeye elverişli bir araç olmuştur. Hukuk kurallarının, azınlık hakları ve evrensel değerlerin by-pass edilerek salt halkın çoğunluğunun ve baskın kamusal talebin peşinden gitmek, demokrasinin eksik ve zayıflıklarını gidermekten çok onu tahrip etmeye yönelmektedir. Popülizmin ürettiği komplo teorileri halkın zayıf ve duygusal yönlerinin ele geçirilmesi ile referandumları kolay şekillendirilebilen, meşruluk iddiası yüksek silahlar haline getirmektedir. Popülizmin halk tasavvuru gerçek olan halk ile onun dışında kalan halk üzerinden şekillenmektedir ki, bu da çoğulcuğu hedefe koymaktadır. Popülizmin elit karşıtı söylemleri İsviçre örneğinde farklılaşmaktadır. Hükümette olan ve en yüksek oy oranına sahip olan siyasi elitler hükümette iken muhalefeti meşru görmemekle beraber doğrudan demokrasinin elverişli araçları olan halk girişimleri ile halk tabanını mobilize edebilmektedirler.

Hala liberal seküler düşünceyi temel dayanak kabul eden birey kendi seçimlerini dinin alanından çıkarmıştır. İsviçre örneğini özgün yapan halkın bireysel özgürlüklere müdahale ettiğini düşündürmeksizin yalnızca radikal İslam karşısında tavır aldıkları söyleminin yerleştirilmesidir. Çok kültürlülüğün desteklendiği ancak bütünleşmiş bir toplumdan ziyade paralel olarak gelişmiş toplumların tehdidi minareler özelinde can bulmuştur. İslam’ın saldırmacı taraflarının olduğu ve bunların hepsinin minareler ile temsil edilerek bir meydan okuma aracı olduğu ortaya

konmuştur. Bu yolla dini kimliğin kamusal görünürlüğü yerel kimliğe tehdit olarak kodlanmıştır. Benzer söylemler ile, Avrupa’da uyum adına başlatılan entegrasyon süreçleri ile dini ve milli kimliklerin yok sayıldığı, aksi durumun varlığa tehdit olarak inşa edilip temel hak ve özgürlüklerin dahi güvenlik alanına dahil edildiği örneklerde karşılaşmak olası görülmektedir.

Derrida ölümünden kısa bir süre önce Avrupa’nın İslam hakkındaki entelektüel kurgusunun yapısöküme tabi tutulması çağrısında bulunmuştur.(Kalın,2015:39) Bu çalışma ile her geçen gün şahit olduğumuz gelişmeler neticesinde önemini arttıran güncel bir tartışma alanına ve bir Cezayirli olarak Avrupa’nın “öteki”si olmak üzerine düşünceler üretmiş bir düşünürün çağrısına küçük bir katkı sunulmak istenmiştir.

KAYNAKÇA

- Afonso,A.,(2005), “Immigration and its Impacts in Switzerland, *Mediterranean Quarterly* C:15, S.4, ss. 147-166
- Akbulut, O. (2010). 2010. “İsviçre’de Halk Girişimi Uygulamaları ve Minare Referandumu. *Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan*, C.IIIİstanbul: On İki Levha Yayıncılık., ss. 1855-1875
- Allievi,Steffano, (2009), “Conflicts over Mosques in Europe: Policy Issues and Trends”,*NEF Initiative on Religion and Democracy in Europe*, London:Alliance Publishing Trust.
- Antonsich,M. ve Jones, P.I.,(2010), “Mapping the Swiss Referandum on the Minaret Ban”, *Political Geography* ,S.29, ss.57-62
- Arens, Edmund, (2003), “In der Schweiz, In der Schweiz, In der Schweiz...> - Öffentliche Religion im helvetischen Raum”, *Jahrbuch für Christliche Sozialwissenschaften* , Münster: Verlag, Regensburg , ss. 131-142
- Avcıoğlu, Nebahat, (2007), “Identity as a Form:The Mosque in the West”, *Cultural Analysis*,S.6, ss.91-112
- Baldwin, D. A. (1997). The Concept of Security. *Review of International Studies*.
- Balzacq, T. (2005). The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*, ss. 171–201.
- Baysal, Başar ve Lülecı Çağla, (2011), "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, S. 22, ss. 61-95
- Betz, Hans-Georg, (2001), "Exclusionary Populism in Austria, Italy, and Switzerland", *International Journal*, C.56, S.3,
- Buzan Barry, Waever Ole ve Wilde, Jaap de, (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rainer Publishers.

Buzan B., Waever, o., (2003), *Regions and Powers: Structure for International Security*, New York: Cambridge University Press.

Baumann, Martin ve Stolz, Jörg, (2007), *Eine Schweiz – viele Religionen: Risiken und Chancen des Zusammenlebens*, Bielefeld.

Boehner, Christoph, (2012) "Die Religiöse Landschaft der Schweiz", *Schweizerische Akademie der Geistes- und Sozialwissenschaften*, Bülten:2, ss. 37-55

Briefing Paper No:1, (2010). *The Swiss referendum on minarets: background and aftermath*. European Race Audit.

Casagrande, Cassia, (2012), "The Impact of Public Discourse on the Securitization of the Asylum Law and Policies in Switzerland", Yüksek Lisans Tezi, International Relations, Barcelona: Institute Barcelona d'Estudis Internacionals

Cesari, Jocelyne, (2010), "Securitization of Islam in Europe", Cesari, Jocelyne (ed.), "Muslim in the West after 9/11", New York: Routledge, ss. 9-27

Columba Peoples, N. V.-W. (2010). *Critical Security Studies-An introduction*. London: Routledge.

Çebi, M. S. (2015). İsviçre'deki Minare Karşıtı Referandum Afişlerinde İslamofobi'nin Söylemsel İnşası . *Bilig / Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, ss. 99-140.

Derrida Jacques, (1981) "Positions" Alan Bass (Çev.), Chicago: The University of Chicago Press

Dijk, T. V. (2003). Critical discourse analysis. D. T. D. Schiffrin. (ed.), *Handbook of Discourse Analysis*, Oxford: Blackwell Publishing, ss. 352-372.

Dilbirliği, Muhterem, (2017), Avrupa Aşırı Sağının Görünüş Şekilleri: Almanya Örneği, *Liberal Düşünce Dergisi*, C.22, S.86, ss.145-168.

- Dodd, Savannah D., (2015), The Structure of Islam in Switzerland and the Effects of the Swiss Minaret Ban, *Journal of Muslim Minority Affairs*, C.35, S.1, London/New York: Routledge, ss. 43-64.
- Dursun, D. K. (2005). İdeoloji ve Anlamların Toplumsal İnşası: Bir İletişim Bakış Açısı . *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, ss. 23-141.
- Edmunds, J. (2012). The new barbarians: Governmentality, securitization and Islam in western Europe. *Contemporary Islam*, ss. 67-84.
- Elliott, R. (1996). Discourse analysis: exploring action, function and conflict in social texts. *Marketing Intelligence&Planning*, ss. 65-68.
- Esposito, John L. ve Kalın, İbrahim,(2011), *İslamofobi: 21. Yüzyılda Çoğulculuk Sorunu*, İstanbul: İnsan Yayınları
- Federal İstatistik Ofisi, (2004), "Eidgenössische Volkszählung: Abschlussbericht zur Volkszählung 2000", Neuchatel
- Gerson, Daniel, (2012)," Ausbreitung und Bedeutung des Judentums in der Schweiz", *Schweizerische Akademie der Geistes- und Sozialwissenschaften SAGW*, Bern.
- Gianni, Matteo,(2010), "Muslime in der Schweiz Identitätsprofile, Erwartungen und Einstellungen Eine Studie der Forschungsgruppe «Islam in der Schweiz» (GRIS)" *Eidgenössische Kommission für Migrationsfragen EKM*, Bern.
- Gianni, Matteo,(2013), "Muslim Integration in Switzerland: Securitizing Citizenship, weakening democracy?" *Citizenship and Security*,X. Guillaume ve J.Huysmans (ed.), London:Routledge, ss.212-226.
- Göle, Nilüfer, (2015), *Gündelik Yaşamda Avrupalı Müslümanlar: Avrupa Kamusal Alanındaki İslam İhtilafları Üzerine Bir Araştırma*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Griffin, Penny,(2013), "Deconstruction as 'anti-method', Laura J. Shepherd (ed.)*Critical Approaches to Security: An Introduction to Theories and Methods*, London/New York: Routledge

- Hafner, Felix ve Gremmelspacher, Georg, (2005). "Beziehungen zwischen Staaten und Religionsgemeinschaften in der Schweiz." Buser, Denise Buser, Natalie Berger, Felix Hafner, Caludia Mund ve Béatrice Speicer (ed.), *Menschenrechte konkret – Integration im Alltag*, Basel:Helbing Lichtenhahn Verlag
- Hansen, L. (2011). Theorizing the image for Security Studies: Visual securitization and the Muhammad Cartoon Crisis. *European Journal of International Relations*, ss. 1–24.
- Hansen, L. (2011), The politics of securitization and the Muhammad cartoon crisis: A post-structuralist perspective, *Security Dialogue*, C.42, S.4-5, ss.357-369.
- Heussner, Hermann K. (2010), "Minarettverbot in der Schweiz: Argument gegen Volksentscheide in Deutschland?", *Recht und Politik*.
- Hirter, Hans ve Vatter, Adrian, (2009), "Analyse der eidgenössischen Abstimmungen vom 29. November 2009", *VOX Analyse*, Bern.
- Jonathan Fox ve Akbaba, Yasemin. (2015). Securitization of Islam and religious discrimination: Religious minorities in Western democracies, 1990–2008. *Comparative European Politics*, ss. 175–197.
- Kalın, İbrahim, (2016), *İslam ve Batı*, Ankara: TDV Yayınları.
- Kalın, İbrahim, (2015), "İslamofobi ve Çok Kültürlülüğün Sınırları", Esposito, John L. ve Kalın, İbrahim (ed.), *İslamofobi 21. Yüzyılda Çoğulculuk Sorun* İstanbul: İnsan Yayınları, ss. 39-62.
- Kinnvall, Catarina, (2016), "Fear, Insecurity and the (Re)emergence of the Far Right in Europe", Catarina Kinnvall, Paul Nesbitt-Larking, Tereza Capelos ve Henk Dekker (ed.), *The Palgrave Handbook of Global Political Psychology*, ss.316-335

- Kitschelt, Herbert, (2007), "Growth and the Persistence of the Radical Right in Post - Industrial Democracies: Advances and Challenges in Comparative Research", *West European Politics*, C.30, S.5, ss. 1176-1206
- Kobach, Kris W., (1993), *The Referendum: Direct Democracy in Switzerland* England: Dartmouth Publishing
- Könemann, Judith, Bächtiger André ve Jödicke, Ansgar, (2010) "Religion in der Schweizer Zivilgesellschaft", *Untersuchung im Rahmen des NFP 58 "Religionsgemeinschaften, Staat und Gesellschaft"*, Münster.
- Kriesi, Hanspeter ve Trechsel Alexander H., (2008) *The Politics of Switzerland : Continuity and Change in a Consensus*,; New York: Cambridge University Press.
- Kymlicka, Will, (2001), " Politics in the Vernacular: Nationalism, Multiculturalism, and Citizenship", New York.: Oxford University Press.
- Ladner, Andreas and ve Brändle Michael, (1999), "Does Direct Democracy Matter for Political Parties?: An Empirical Test in the Swiss Cantons", *Party Politics*, C.5, S.3, ss. 283-302.
- Langenbacher Nora ve Schellenberg, Britta , (2011), "Is Europe on the "Right Path": Right Wing Extremism and Right-Wing Populism in Europe", Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung
- Lathion, Stephane, (2008), Muslim in Switzerland: Is Citizenship Really Incompatible with Muslim Identity?", *Journal of Muslim Minority Affairs*, C.28, S.1, London/New York: Routledge
- Lathion, Stephane, (2010), The Impact of the Minaret Vote in Switzerland, Stefano Allievi (ed.), *Mosques in Europe: Why Solution Has Become a Problem*, London: Alliance Publishing Trust , ss. 218-232
- Lean, N. (2015). *İslamofobi Endüstrisi* . Ankara: DİB.

Lenzin Rifa'at,(2009)," Eine Muslimische Perspektive auf die Minarett-Diskussion und das Zusammenleben in der Schweiz von Morgen", Mathias Tanner,Felix Müller, Frank Mathwig ve Wolfgang Lienemann (ed.),Streit um das *Minarett:Zusammenleben in der religiös pluralistischen Gesellschaft*, Zürih:Theologischer Verlag, ss. 45-60

Lienemann,Wolfgang, (2009)," Argumente für ein Mınarett_Verbot? Eine kritische Analyse," Mathias Tanner,Felix Müller, Frank Mathwig ve Wolfgang Lienemann (ed.),Streit um das *Minarett:Zusammenleben in der religiös pluralistischen Gesellschaft*, Zürih:Theologischer Verlag, ss123-139

Maduz, Linda, (2010)" Direct Democracy", Living Rewievs in Democracy", *Living Reviews in Democracy*,,S.1,Zürih, ss.1-14

Mahnig Hans ve PiguetEtienne, (2003), "Die Immigrationspolitik der Schweiz von 1948 bis 1998: Entwicklung und Auswirkungen", *Migration und die Schweiz*, H.-R. Wicker, R. Fibbi, W. Haug (ed.), Zürih: Seismo-Verlag, ss.65-108

Mandacı,Nazif ve Özerim Gökay, (2013),"Uluslararası Göçün Bir Güvenlik Konusunda Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ partiler ve Göçün Güvenikleştirilmesi",*Uluslararası İlişkiler*, C.10, S.39,ss.105-130

Mayer,Jean-François, (2011), A Country Without Minarets: Analysis of the Background and Meaning of the Swiss Vote of 29 November 2009",*Religion,London and New York: Routledge*, ss.21-28

McDonald, M. (2008). Securitization and construction of security. *European Journal of International Relations*, ss. 563-587.

McGoldrick, Dominic, (2009),"Muslim Veiling Controversies", 427-474 *Yearbook of Muslims in Europe*, Jorgen Nielsen, Samim Akgönül, Ahmet Alibasic, Brigitte, Marecha ve Christian Moe (ed.), C.1, Leiden.

- Minkenberg, Michael, (2013), "From Pariah to Policy-Maker? The Radical Right in Europe, West and East: Between Margin and Mainstream", *Journal of Contemporary European Studies* , C.21,S.1, ss.5-24.
- Miş,Nebi,(2012), "Güvenikleştirme Teorisi ve Türkiye'de Güvenikleştirme Siyaseti 1923-2003", Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü
- Möller, Frank, (2007), "Photographic Interventions in Post-9/11 Security Policy", *Security Dialogue*, C.38, S.2, s.179-196
- O'Reilly, C. (2008). Primetime Patriotism: News Media and the Securitization of Iraq. *Journal of Politics and Law*, ss. 66-72.
- Öner,Selcen,(2014), Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni 'Ötekiler' ve Türkiye'nin AB Üyeliği, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C:13,S.1, ss.163-184.
- Pasha, M. K. (1996). Security as Hegemony. *Alternatives*, ss. 283-302.
- Pekin, Hüseyin,(2002), "İsviçre Hukukunda Din ve Vicdan Özgürlüğü Üzerine", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*,C.2, Ankara,ss. 449-458
- Poglia, M.F., Tondolo, R. ve Schulteis, F., (2000), "Socio-economic Change and Right-Wing Extremism in Switzerland", Neuchatel: Universite de Neuchatel
- Roe, P. (2004). Securitization and Minority Rights: Conditions of Desecuritization. *Security Dialogue*, ss. 279-294.
- Roe, P. (2008). Actor, Audience(s) and Emergency Measures:Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*, ss. 615-635.
- Saladin, Adrian Loretan,Weber Quirin, Morawa, Alexander H.E. (2013), Die Öffentlich-rechtliche Anerkennung von Religionsgemeinschaften in der Schweiz, *Center for Comparative Constitutional Law and Religion*,Universität Luzern .

Salman,Yüksel, (2009) "İsviçre'deki Minare Yasağı Üzerine", *Diyanet Aylık Dergi, Söyleşi* S.228, Ankara.

Skenderovic, Damir, (2011),"Transformations and “direct” successes on the right-wing fringe: Switzerland as a model for Europe?",*Is Europe on the “Right Path”: Right Wing Extremism and Right-Wing Populism in Europe*, Langenbacher Nora ve Schellenberg, Britta (ed.), " Berlin:Friedrich-Ebert-Stiftung, s.159-179

Stolz,Ashgate, Chavez,M.,Monnot C. ve Amiotte-Suchet, (2011), *Perspectives on the Marketization of Religion and Sprituality*, Londra

Şen, İlker Gökhan, (2011),"Doğrudan demokrasi: Kurumlar, Hukuki ve Siyasi Sorunlar, Doktora Tezi, Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi

Teziç,Erdoğan, (2016), *Anayasa Hukuku*,İstanbul: Beta Yayıncılık

Trechsel, Alexander H. ve Kriesi, Hanspeter, (1996), “Switzerland: The Referendum and Initiative As a Centre piece of the Political System”, *The Referendum Experience in Europe*, Michael Gallagher – Pier Vincenzo Uleri (ed.),London/New York Macmillan Press, ss. 185- 206.

Trechsel,Alexander H. ve Pascal Sciarini, (1998),"Direct Democracy in Switzerland: Do Elites Matter?" *European Journal of Political Research*, S.33: ss.99-124

Topukçu, Aslı,(2011) Kuramsal ve hukuksal açıdan doğrudan demokrasi , Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim dalı.

Waeber, O. (1995). Securitization and Desecuritization. R. D. (ed.) içinde, *On Security*. New York : Columbia University Press.

- Wæver, O., (1997), *Concepts of Security*, University of Copenhagen: Institute of Political Science
- Wæver, O. (2000). The EU as a Security Actor: Reflections from a Pessimistic Constructivist on Post-Sovereign Security Orders. M. C. Morten Kelstrup içinde, *International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and Community* , London: Routledge ss. 250-294.
- Williams, M. C. (2003). Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics. *International Studies Quarterly*, ss. 511-531.
- Williams, M. H. (2010). Can Leopards Change their Spots? Between Xenophobia and Trans-ethnic Populism among West European Far Right Parties. *Nationalism and Ethnic Politics*, ss.111-134.
- Wolf, Florian, (2015), *Der Islam in Europa – Einfluss und Auswirkungen auf die europäische Rechtsordnung*, Doktora Tezi, Viyana: Viyana Üniversitesi Hukuk Fakültesi
- Vuori, J., (2008), "Illocutionary Logic and Strands of Securitization: Applying Theory of Securitization to the Study of non-Democratic Political Order", *European Journal of International Relations*, S.14, ss. 65-99
- Zehfuss, Maja, (2009), "Jacques Derrida", *Critical Theorists and International Relations*, Jenny Edkins ve Nick Vaughan-Williams (ed.), London and New York: Routledge
- Zimmermann, Ralph (2009), Zur Minarettverbotsinitiative in der Schweiz, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, S.69, Heidelberg:, ss.829-864.

İTERNET KAYNAKLARI

Anayurt, (2016), *Bükreş'te Cami Yapımı İçin Referandum*,
"<http://www.anayurtgazetesi.com/haber/Bukres-te-Cami-yapimi-icin-referandum/589178>Erişim Tarihi: 08.02.2017

Blick, (2009), *Luzern und Zürich erlauben Plakate, aber...*,
"<https://www.blick.ch/news/schweiz/zuerich/anti-minarett-initiative-luzern-und-zuerich-erlauben-plakate-aber-id33254.html>" Erişim Tarihi:24.07.2017

Deutsche Welle, (2009), *European politicians react to Swiss minaret ban*,
"<http://www.dw.com/en/european-politicians-react-to-swiss-minaret-ban/a-4946616> Erişim Tarihi: 20.04.2017

EDU Resmi İnternet Sayfası ,<http://www.edu-schweiz.ch/de/themenpositionen/kernthemen/fuer-die-schweiz.html>, Erişim Tarihi: 12.8.2017

Federal Adalet Divanı Resmi Sitesi, (2008), *Federal Konsey minarelerin yasaklanmasını reddediyor*,
"https://www.bj.admin.ch/bj/en/home/aktuell/news/2008/ref_2008-08-27.html" , Erişim Tarihi: 17.05.2015

Federal İstatistik Ofisi, (2017), *Dil ve Dinler İstatistikleri*,
"<https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/bevoelkerung/sprachen-religionen/sprachen.html>" Erişim Tarihi: 05.05.2017

Federal İstatistik Ofisi, (2016), *Die Bevölkerung der Schweiz 2015*,
"<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/05/blank/key/religionen.html>" Erişim Tarihi: 03.05.2017

Habertürk, (2012), *Alevilik Resmen Tanındı*, "<http://www.haberturk.com/dunya/haber/786727-alevilik-resmen-tanindi>" Erişim Tarihi: 13.12.2016

İsviçre Halk Partisi 2015-2019 Parti Programı, (2017), https://www.svp.ch/wp-content/uploads/Parteiprogramm_2015-d.pdf, Erişim Tarihi: 14.08.2017

İsviçre Tarihi Sözlüğü, (2016), *Kantonlar*, "<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D26414.php>" Erişim Tarihi: 02.05.2017

İsviçreli Yahudiler Topluluğu, (2017), *Dinler*, "<http://www.swissjews.ch/de/religion/>" Erişim Tarihi: 06.05.2017

İsviçreli Yahudiler Topluluğu, *Yıllık Antisemitizm Raporları*, "<http://www.swissjews.ch/de/antisemitismus/berichte/>" Erişim Tarihi: 10.05.2017

Katholischen Medienzentrums, (2015), *Grösster Schweizer Muslim-Verband verstärkt Medienarbeit*, "<https://www.kath.ch/newsd/groesster-schweizer-muslim-verband-verstaerkt-medienarbeit/>" Erişim. 10.05.2007

Lamp, Amelia, (2016), "*Not A Two-Speed Justice: Direct Democracy and Anti-Immigration Sentiment in Switzerland*", Harvard Political Review, 16 Mayıs 2016 "<http://harvardpolitics.com/online/at-a-time-when-western-anti-immigrant-sentiment-is-increasingly-endemic-good-news-comes-from-an-unlikely-source/>", , Erişim Tarihi: 23.05.2015

Linder, Wolf, (2010), "*Das politische System der Schweiz*", "http://www.wolf-linder.ch/wp-content/uploads/2010/11/SchweizPolitiksystemIsmayr_ger.pdf" Erişim Tarihi: 26.05.2017

Magel, Stefanie ve Studer, Thomas, (2015), "*Die Geschichte des Schweizer Föderalismus*", Die neue Schulpraxis, 38-44, "<http://www.schulpraxis.ch/files/foederalismus.pdf>" Erişim Tarihi: 12.01.2017

Minare Yasağı Resmi Sitesi, (2007), *Minare ve “Gri Kurtlar”*,
"https://www.minarett-verbot.ch/downloads/03-minarett.pdf"Erişim Tarihi:
15.05.2017

Minare Yasağı Resmi Sitesi, (2009), *Video Film Katkıları*, "https://www.minarett-verbot.ch/argumente/filmbeitraege/index.html" , Erişim Tarihi: 22.05.2017

Radikal, (2014), *Atina'da Cami İçin Referanduma Sert Tepki*,
http://www.radikal.com.tr/dunya/atinada-cami-icin-referanduma-sert-tepki-1184687Erişim Tarihi: 22.03.2017

Rohr,Mathieu, (2009), "Die Schweiz waehlt die Islam Angst", *Spiegel*,29 Kasım 2009,
"http://www.spiegel.de/politik/ausland/initiative-gegen-minarette-die-schweiz-waehlt-die-islam-angst-a-664135.html" Erişim Tarihi:22.08.2017

Römisch-Katholische Zentralkonferenz der Schweiz (RKZ), (2017), *Bizi Tanıyın*
"https://www.rkz.ch/wer-wir-sind/portraet/" Erişim Tarihi: 03.05.2017

Stephens,Thomas, (2009), *Minaret result seen as "turning point"*, Swissinfo, 29 Kasım 2009,https://www.swissinfo.ch/eng/minaret-result-seen-as--turning-point-/7793740” Erişim Tarihi: 23.04.2017

Süddeutsche Zeitung, (2009), *Schweizer Referendum,- Das Kreuz gegen Minarett*,
"http://www.sueddeutsche.de/politik/schweizer-referendum-das-kreuz-gegen-die-minarette-1.151444-2"2009, Erişim Tarihi: 23.07.2017

Şalom, (2009), *İsviçre'deki Minare Yasağına Büyük Tepki*,
"http://arsiv.salom.com.tr/news/print/13803-Isvicredeki-minare-yasagina-dunya-Yahudilerinden-BUYUK-TEPKI.aspx" Erişim Tarihi: 18.01.2017

Weber, Quirin, (2014), *“İsviçre’de İslami Cemaatlerin Tanınması”* , Perspektif, 1 Nisan 2014, <http://www.perspektif.eu/2014/04/01/isvicrede-islami-cemaatlerin-taninmasi>,”Erişim Tarihi: 18.12.2016

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Müberra Öztürk
Doğum Yeri : Altındağ
Mesleği : Araştırma Görevlisi

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Dokuz Eylül Üniversitesi / Hukuk Fakültesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce / Almanca
Yabancı Dil ve Puan Türü : YÖKDİL: 82.5 / YDS: 71.25

İş Deneyimi

Stajlar : Ankara Barosu Avukatlık Stajı
Çalıştığı Kurum : Polis Akademisi Başkanlığı

İletişim

E-Posta : muberraozturkk@gmail.com
Tarih :07/09/2017